

KONGRE ÖZET KİTABI

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ

3-5 OCAK 2020 / ADANA

EDİTÖRLER
DR. MEHMET CENK BELİBAĞLI
MERVE KIDIRYÜZ

ISBN :978-625-7954-28-0
İKSAD ULUSLARARASI YAYINEVİ

KONGRE ÖZET KİTABI

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ

3-5 OCAK 2020/ADANA

Editörler

**DR. MEHMET CENK BELİBAĞLI
MERVE KIDIRYÜZ**

Institute Of Economic Development And Social Researches
Publications® (The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TR: +90 342 606 06 75

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.com

www.iksadkongre.org

**Bu kitabın tüm hakları İKSAD'a aittir. İzinsiz
kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.**

**Kitapta bulunan eserlerin yasal ve etik sorumluluğu
yazarlara aittir.**

İksad Publications - 2019©

Yayın Tarihi : 01.02.2020

ISBN : 978-625-7954-28-0

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ

3-5 Ocak 2020
ADANA

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK
Prof. Dr. Hacer HÜSEYİNOVA
Dr. Mevhibe SAVAŞ

KONGRE BAŞKANI

PROF.DR. HACER HUSEYNOVA

RESMİ DİLLERİ

TÜRKÇE, RUSÇA, İNGİLİZCE, AZERİCE, KAZAKÇA, ARAPÇA

KATILIMCI ÜLKELER

Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Lübnan, Ukrayna, Cezayir

Kabul Edilen Bildiri Sayısı

85 bildiri

Reddedilen Bildiri Sayısı

12 bildiri

DEĞERLENDİRME SÜRECİ

**Tüm başvurular çift kör hakem değerlendirme sürecinden geçmiştir.*

GENEL KOORDİNATÖR

Merve KIDIRYÜZ

ULUSLARARASI KONUŞMACILAR/KATILIMCILAR

Sawsan ABDUL KARIM GHANAWI (LÜBNAN) - 74. Sayfa

HANA SHARIFI (CEZAYİR) – 75. Sayfa

DERKACH OKSANA (UKRAYNA) – 77. Sayfa

A.M.ДИГАРБАЕВА (KAZAKİSTAN) – 78. Sayfa

MELAHET ABDULLAYEVA (ZERBAYCAN) -- 81

SUNUM ŞEKLİ

Sözlü sunum

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Dr. Alia R. MASALİMOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA

Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Dr. Baurcan BOTAKARAYEV

H.Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi

Dr. Bayram BOLAT

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA

Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA

Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. Dursun KÖSE

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Elvan YALÇINKAYA

Erciyes Üniversitesi

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA

Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Dr. Hüseyin ERİŞ

Harran Üniversitesi

Dr. Kenan İLARSLAN

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Malik YILMAZ

Atatürk Üniversitesi

Dr. Maira ESİMBOLOVA

Kazakistan Narkhoz Üniversitesi

Dr. Maira MURZAHMEDOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Mustafa ÜNAL

Erciyes Üniversitesi

Dr. Mustafa TALAS

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Osman Kubilay GÜL

Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Ömer Okan FETTAHLIOĞLU

KSÜ

Dr. Salih MERCAN

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Şara MAJITAYEVA

E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi

Dr. Vera ABRAMENKOVA

Rusya Aile ve Eğitim Çalışmaları Enstitüsü

Dr. Zeynullina AYMAN

S. Toraygırov Pavlodar Devlet Üniversitesi

Dr. Şeyda Ferah ARSLAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Dr. Murat KARA

Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Esra KIZILAY
Erciyes Üniversitesi

Dr. Ferdi AKBAŞ
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Dr. Ahmet GÜMÜŞ
İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Tugay AYAŞAN
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

FOTOĞRAF GALERİSİ

ULUSLARARASI **5 OCAK** UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ

Kongre Programı

KONGRE TARİHLERİ : 3-5 OCAK ADANA

KONGRE YERİ : Adana şehir merkezinde bulunan SEYHAN OTEL'de yapılacaktır.

Address: Reşatbey Mh., Turhan Cemal Beriker Bulv. 20/A, 01120 Seyhan/Adana

Phone: (0322) 455 30 30

**KONGRE DÜZENLEME KURULU BAŞKANI :
PROF.DR. HACER HUSEYNOVA**

Kongre Hakkında

Başvurulan Bildiri Sayısı : 85

Red Edilen Bildiri Sayısı : 12

Kabul Edilen Bildiri Sayısı : 73

Katılımcı Sayısı : 6

Katılımcı Ülkeleri : Türkiye, Azerbaycan, Cezayir, Ukrayna, Kazakistan, Lübnan

KONGRE KURALLARI

- Program bilimsel DİSİPLİN'ler gözetilerek hazırlanmıştır. Lütfen programı dikkatlice kontrol ediniz. Programda çalışmanıza ilişkin eksiklik/hata olduğunu düşünüyorsanız en geç **26 ARALIK 2019** tarihine kadar adanakongresi@gmail.com adresi ile iletişime geçiniz. Programın yoğunluğu sebebiyle **değişiklik taleplerinin karşılanamayacağını** özellikle belirtmek isteriz
- Her bir sunum için ayrılan süre 15 dk'dır. **Lütfen sürenizi aşmamaya özen gösteriniz**
- Oturumun başlatılması, sunum sıralamasının belirlenmesi, soru cevap alınması, ara verilmesi oturumun kapatılması ve oturuma ilişkin tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen **Oturum Başkanları TAM YETKİLİDİR**
- Katılım belgeleri, oturum sonunda **Oturum Başkanları tarafından** teslim edilecektir
- Kongre özet ve tam metin kitapları, kongre takviminde belirtilen süre içerisinde yayınlanacaktır
- Kongreyle ilgili her konuda düzenleme ve yürütme kurulu üyelerimiz ile koordinatörlerimizin sizlere hizmet etmekten kıvanç duyacağını ayrıca belirtmek isterim.

Çok değerli çalışmanızla kongremize katılarak katkıda bulunduğunuz için yürekten teşekkür ederim.

Düzenleme Kurulu Başkanı:

PROF.DR. HACER HUSEYNOVA

03.01.2020

Oturum-1, Salon-1 Saat: 13:00- 16:00	Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇARIKÇI
Prof. Dr. Hüseyin UNAL Dr. Öğr. Üyesi Salih Hakan YETGİN	<i>CAM ELYAF TAKVIYELİ POLI-ETER-ETER-KETON KOMPOZİTİN TRİBOLOJİK PERFORMANSLARINA KARŞI DİSK MALZEMELERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ</i>
Öğr. Gör. Oğuz KÖSE Doç. Dr. Tuğrul OKTAY	<i>THE EFFECT OF DIFFERENTIAL MORPHING ON THE FORWARD FLIGHT IN QUADROPTER</i>
Öğr. Gör. Oğuz KÖSE Doç. Dr. Tuğrul OKTAY	<i>THE EFFECT OF DIFFERENTIAL MORPHING ON THE HOVER FLIGHT IN QUADROPTER</i>
Dr. Öğr. Üyesi Pınar KARAKUŞ	<i>FOTOGRAMETRİDE DERİN ÖĞRENMENİN YERİ</i>
Arş. Gör. Dr. Yasemin Çelebi SEZER	<i>COLOR AND TEXTURE PROPERTIES OF DIFFERENT TYPES OF PASTIRMA MARKETED in KAYSERİ</i>
Öğr. Üyesi Neslihan DOYGUN Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇARIKÇI Dr. Öğr. Üyesi Başar SEVİNDİK	<i>CROCUS L. CİNSİNİN PEYZAJ MİMARLIĞINDA KULLANIMI, MORFOLOJİK VE KİMYASAL ÖZELLİKLERİ</i>
Dr. Öğr. Üyesi Başar SEVİNDİK Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇARIKÇI Öğr. Üyesi Neslihan DOYGUN	<i>STERNBERGIA CİNSİNDE DOKU KÜLTÜRÜ ve PEYZAJ UYGULAMALARI</i>
Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇARIKÇI Dr. Öğr. Üyesi Başar SEVİNDİK Öğr. Üyesi Neslihan DOYGUN	<i>STERNBERGIA CİNSİNİN FİTOKİMYASAL ANALİZİ VE BİYOLOJİK AKTİVİTESİ</i>
Öğr. Gör. Yeter ÇİLESİZ Dr. Muhammad Azhar NADEEM Faheem Shehzad BALOCH Prof. Dr. Tolga KARAKÖY	<i>PERFORMANCE OF ALFALFA CULTIVARS UNDER SIVAS CLIMATIC CONDITIONS</i>

04.01.2020- **MÜHENDİSLİK**

Oturum-1, Salon-1 Saat: 09:00- 11:00	Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali Sinan DİKE
Bekir GÜNDOĞDU Prof. Dr. Hediye ERDOĞAN Arş. Gör. Osman OKTAR	<i>İNŞAR GÖRÜNTÜLERİ İLE YÜZEY DEFORMASYONLARININ İNCELENMESİ KIRIKKALE ÖRNEĞİ</i>
Bedriye Başak SELÇUK Prof. Dr. Mehmet Metin KÖSE	<i>KESME VE DONATI SIYRILMASI DEFORMASYONLARININ BINA DAVRANIŞINA ETKİSİ</i>
Dr. Öğr. Üyesi Ali Sinan DİKE	<i>YÜKSEK MİKTARDA HUNTİT HİDROMAGNEZİT EKLENMESİNİN DÜŞÜK YOĞUNLUKLU POLİETİLEN KOMPOZİTLERİNİN MEKANİK, AKIŞ VE YANMAZLIK ÖZELLİKLERİNE ETKİLERİ</i>
Arş. Gör. Tuğba Deniz TOMBAL KARA Arş. Gör. Burçin KAYMAKOĞLU Arş. Gör. Arman EHSANİ	<i>DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE NİKEL-KOBALT MADENCİLİĞİNE GENEL BAKIŞ</i>
Doç. Dr. Filiz SÖNMEZ Mahire Kübra UĞURLU Şeymanur ALAKAŞ Halil İbrahim TOPRAK	<i>CUMHURİYET DÖNEMİ ENDÜSTRİ MİRASI: KAYSERİ YEM FABRİKASI, 1968-1970</i>

04.01.2020- ZİRAAT

Oturum-1, Salon-2 Saat: 09:00- 11:00	Oturum Başkanı: Doç. Dr. Tugay AYAŞAN
Doç. Dr. Hakan İNCİ Doç. Dr. Tugay AYAŞAN	<i>BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİNDE ÇALIŞAN ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ İLE ÜYELERİNİN BİLİMSEL HAKEMLİĞE BAKIŞ AÇISI</i>
Ali TUNÇ Prof. Dr. HALİS ARIOĞLU	<i>ÇUKUROVA'DA KURU KOŞULLARDA EKİM ZAMANLARINA GÖRE UYGULANAN DEĞİŞİK GÜBRE DOZLARININ, YAĞLIK AYÇİÇEĞİNDE (HELİANTHUS ANNUUS L.) VERİM VE VERİM ÖGELERİNE ETKİSİ</i>
Zir. Y. Müh. Selvihan DİKİCİ Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TARLA	<i>UŞAK İLİNDE KABAK VE HIYAR YETİŞTİRİLEN ALANLARDA KARPUZ MOZAIK VİRÜSÜ (WATERMELON MOSAIC VIRUS, WMV) 'NÜN SAPTANMASI</i>
Zir. Y. Müh. Selvihan DİKİCİ Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TARLA	<i>UŞAK İLİNDE KARPUZ VE KAVUN YETİŞTİRİLEN ALANLARDA KARPUZ MOZAIK VİRÜSÜ (WATERMELON MOSAIC VIRUS, WMV) 'NÜN SEROLOJİK YÖNTEMLE BELİRLENMESİ</i>
Abdullah KENETLİ Prof. Dr. HALİS ARIOĞLU	<i>ANA ÜRÜN KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN FARKLI BÜYÜME ÖZELLİĞİNE SAHİP YERFİSTİĞİ ÇEŞİTLERİNDE, SIRA ÜZERİ UZAKLIĞININ VERİM VE BAZI TARIMSAL ÖZELLİKLERE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ</i>
Prof. Dr. Kadir SALTALI Muhammed ALHASHEMİ Kübra DİŞKAYA	<i>SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMSAL ÜRETİM İÇİN ORGANOMİNERAL GÜBRELERİN ÖNEMİ</i>
Dr. Öğr. Üyesi Selma KAYALAK Akm UMUT	<i>TÜRKİYE'DE SÜT FİYATLARI İLE YEM FİYATLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İKTİSADİ TEORİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ</i>
Dr. Seyit HAYRAN Sinan DURU Aykut GÜL	<i>FACTORS AFFECTING THE PEANUT FARMERS DECISIONS TO MAKE AGRICULTURAL INSURANCE: THE CASE OF OSMANIYE PROVINCE</i>

04.01.2020- MÜHENDİSLİK

Oturum-2, Salon-1 Saat: 11:30- 13:30	Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim GÜLER
Dr. Selda SEZER Ayşegül YÜCEL	<i>TUKETİCİ SONRASI SELULOZ TEKSTİL ATIKLARININ TOKSİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ VE KOMPOZİT MALZEMESİ OLARAK KULLANILMASI</i>
Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim GÜLER Doç. Dr. Kadriye İNAN BEKTAŞ	<i>KSİLANAZ VE GLUKOZ-İZOMERAZ AKTİVİTESİNE SAHİP BAZI GEOBACILLUS VE BREVIBACILLUS SUŞLARININ MOLEKÜLER FİLOGENİSİ</i>
Ayşegül YÜCEL Dr. Selda SEZER Prof. Dr. Musa SARIKAYA	<i>AĞIR METAL GİDERİMİNDE TERMAL YÖNTEM İLE MODİFİYE EDİLMİŞ POMZA KULLANIMI</i>
Dr. Bahar MERYEMOĞLU	<i>DETECTING VOLATILES IN LIGNOCELLULOSIC MATERIALS</i>
Öğr. Gör. Dr. Hacer Sibel KARAPINAR Prof. Dr. Fevzi KILIÇEL	<i>RESEARCH OF AFLATOXIN RESIDUE IN FEED AND NUT SAMPLES</i>
Dr. İsmail ERKAYA	<i>ÇAM KESE BOCEĞİNİN (THAUMETOPOEA WILKINSONI TAMS) TÜRKİYE BATI AKDENİZ BÖLGESİNDEKİ DOĞAL DÜŞMANLARININ BELİRLENMESİ</i>
Prof. Dr. İbrahim Halil GÜZELBEY Doç. Dr. Betül TAŞ Abdurrezzak ÇALIK	<i>FINITE ELEMENT ANALYSIS OF THE 3D MODEL OF MANDIBLE OBTAINED FROM CONE BEAM COMPUTED TOMOGRAPHY IMAGES</i>

04.01.2020- MÜHENDİSLİK

Oturum-2, Salon-2 Saat: 11:30- 13:30	Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Fırat ŞAL
Arş. Gör. Murat Erhan ÇİMEN Doç. Dr. Yaprak YALÇIN Dr. Öğr. Üyesi Fırat ŞAL	<i>FAN VE LEVHA SİSTEMİNİN ATEŞ BOCEĞİ ALGORİTMASI VE BULANIK YAPAY SINIR AĞI MODELİ İLE TANINMASI</i>
Dr. Sezer COBAN	<i>SABİT KANATLI HAVA ARAÇLARI ÜZERİNE UYGULANABİLECEK DOĞADAN ESİNLENMELİ BAŞKALAŞIM UYGULAMALARI</i>
Öğr. Gör. Hüseyin ŞAHİN Doç. Dr. Tuğrul OKTAY Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KONAR	<i>MODELING AND AUTOMATIC CONTROL OF AN UNMANNED SMALL HELICOPTER</i>
Öğr. Gör. Hüseyin ŞAHİN Doç. Dr. Tuğrul OKTAY Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KONAR	<i>DONER KANATLI HAVA ARAÇLARININ UÇUŞ PERFORMANS OPTİMİZASYONU</i>
Öğr. Gör. Hüseyin ŞAHİN Doç. Dr. Tuğrul OKTAY Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KONAR	<i>İNSANSIZ HAVA ARACI İTKİ GÜCÜNÜN ANFİS İLE TAHMİNİ</i>
Cumali KOPMAZ Doç. Dr. Oğuzhan AKGÖL Dr. Öğr. Üyesi Vedat ÖZKANER	<i>SERUMLARDAKİ DEKSTROZ İÇERİKLERİNİN METAMALZEME ANTEN TABANLI SENSÖR İLE TESPİTİ</i>
Dr. Selda KILIÇ ÇETİN	<i>DEPENDENCE OF MAGNETOCALORIC EFFECT ON AVERAGE IONIC RADIUS OF A-SITE IN LANTHANIDE MANGANITES</i>
Öğr. Gör. Dr. Nacide KIZILDAĞ	<i>SOME ECOLOGICAL PROPERTIES OF SOIL AND LITTER OF PINUS BRUTIA AND ECALYPTUS CAMALDULENSIS IN EAST MEDITERRANEAN REGION</i>
Turab SELÇUK Prof. Dr. Ahmet ALKAN	<i>PROSTAT KANSERİNİN TEŞHİSİNE YÖNELİK MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLERİNDEN GÜRÜLTÜ GİDERİMİ</i>

04.01.2020- SPOR BİLİMLERİ- UYGULAMALI BİLİMLER

Oturum-3, Salon-1 Saat: 14:00- 17:00	Oturum Başkanı: Dr. Fahri ÖZSUNGUR
Neşe GENÇ	<i>VETERAN BADMİNTONCULARIN SPOR ETKİNLİKLERİNE YÖNELİMİ İLE GENEL SOSYOTELİST OLMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ</i>
Dr. Fahri OZSUNGUR	<i>BLIND SPOTS OF THE SUCCESSFUL AGING</i>
Dr. Öğr. Üyesi Emine AKSAN ALDANMAZ Yük. Müh. Nursel ATEŞ BAYRAKTAR	<i>ÜZÜM ÇEKİRDEĞİNİN GIDA SANAYİNDE KULLANIMI VE BAZI FONKSİYONEL ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI</i>
Dr. Öğr. Üyesi Emine AKSAN ALDANMAZ Yük. Müh. Rıza SEVER	<i>YENİLEBİLİR KİTOSAN VE KARBOKSİMETİL SELÜLOZ FİMLERDE, KEKİK VE DEFNE UÇUCU YAĞLARININ KULLANIMININ FİLM MEKANİK ÖZELLİKLERİ ÜZERİNDE ETKİSİ</i>
Doç. Dr. Abdullah DİKİCİ Dr. Sümeyye Betül BOZATLI Prof. Dr. Bülent ERGÖNÜL	<i>STEC O157:H7 VE NON-O157 SEROGRUPLARININ SENTETİK MİDE SİVİSİNDE YAŞAMININ İNCELENMESİ</i>
Arş. Gör. Dr. Özlem AKAY Dr. Öğr. Üyesi Seval SÜZÜLMÜŞ Doç. Dr. Gülşen KIRAL	<i>ADANA VE OSMANİYE İLLERİNDE ÇALIŞANLARIN İŞ MEMNUNİYET DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI</i>

04.01.2020- TIP

Oturum-3, Salon-2 Saat: 14:00- 17:00	Oturum Başkanı: Uzm. Dr. Mehmet Cenk BELİBAĞLI
Uzm. Dr. Serkan Feyyaz YALIN	<i>AKUT BOBREK HASARI NEDENİYLE ACIL HEMODİYALİZE ALINAN GERİATRİK HASTALARIN İNCELENMESİ</i>
Op. Dr. Volkan ÇAĞLAYAN	<i>EREKTİL DİSFONKSİYON TANISINDA TAM KAN SAYIMINDAN ELDE EDİLEN İNFLAMASYON BELİRTEÇLERİ YARARLI MIDIR?</i>
Uzm. Dr. İ. Ethem ARSLAN Uzm. Dr. Efe ÖNEN	<i>ADREANAL KİTLELERDE LAPAROSKOPİK ADRENALEKTOMİ: YENİ BAŞLAYAN MERKEZLER İÇİN BİLE DÜŞÜK MORBİDİTESİ VE MALİYETİ İLE ETKİN VE GÜVENİLİRDİR</i>
Dr. Öğr. Üyesi Babürhan ÖZBEK	<i>EBSTEIN ANOMALİSİNDE DANIELSON TIPI CERRAHI TAMİR; 11 VAKALIK SERİ</i>
Çiğdem AYVAZ Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Enes GÖKLER Doç. Dr. Dilek ÖZTAŞ Prof. Dr. Salih MOLLAHALİLOĞLU	<i>'AŞI REDDİ' KAVRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ</i>
Uzm. Dr. Nursen TANRIKULU	<i>SAG KALP YETMEZLİĞİ GELİŞMİŞ ERİŞKİN TEK VENTRİKÜL FİZYOLOJİSİNDE PREOPERATİF HAZIRLIK VE ANESTEZİ</i>
Uzm. Dr. Kübra İRDAY	<i>ÇOCUKLARDA AZALAN FİZİK AKTİVİTE</i>
Op. Dr. Fikret BEYAZ	<i>BİLİYER OBSTRÜKSİYONLU RATLARDA QUERCETİN'İN BAKTERİYEL TRANSLOKASYON, KARACİĞER FONKSİYON TESTLERİ VE KARACİĞER HİSTOPATOLOJİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ</i>
Uzm. Dr. Mehmet Cenk BELİBAĞLI	<i>BESLENME DUYGU VE DÜŞÜNÇESİNDE YENİDEN YAPILANMA: ANKA MODELİ</i>

04.01.2020- TIP- SAĞLIK HİZMETLERİ

Oturum-4, Salon-1 Saat: 17:00- 19:00	Oturum Başkanı: Op. Dr. Sinan AVCI
Öğr. Gör. Emel YÜRÜK BAL Doç. Dr. Şenay ÇETİNKAYA	<i>0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLUKLARDA EV KAZALARINDAN KORUNMADA HEMŞİRENİN ROLÜ</i>
Öğr. Gör. Emel YÜRÜK BAL Doç. Dr. Şenay ÇETİNKAYA	<i>AKDENİZ ANEMİSİ (BETA TALASEMİ) OLAN ÇOCUKLARDA AİLE MERKEZLİ YAKLAŞIM</i>
Burcu KIRMAN Doç. Dr. Gül ÜNSAL	<i>RUHSAL BOZUKLUĞU OLAN HASTALARDA İNTİHAR DAVRANIŞININ AİLE İŞLEVSELLİĞİ İLE İLİŞKİSİ</i>
Şirin ÇELİKKANAT	<i>AFET YÖNETİMİNİN HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ YAKLAŞIMI İLE DEĞERLENDİRİLMESİ</i>
Op. Dr. Sinan AVCI	<i>REKÜRREN ÜRİNER SİSTEM TAŞ HASTALIĞINDA TAŞ ANALİZİ VE METABOLİK DEĞERLENDİRME SONUÇLARI</i>
Uz. Dr. Özer ÖZLÜ Uz. Dr. Abdulkadir BAŞARAN Uz. Dr. Kayhan GÜRBÜZ	<i>AYAKTAN YANIK HASTA TAKİBİ VE HASTA TERCİHİ</i>
Dr. Mehmet Burak ATEŞ Prof. Dr. Mustafa ORTATATLI	<i>PROTECTIVE EFFECT OF NIGELLA SATIVA AND THYMOQUINONE ON RELATIVE LIVER WEIGHT OF BROILER IN AFLATOXICOSIS</i>
Öğr. Gör. Agit Ferhat ÖZEL Öğr. Gör. Gözde SULA Öğr. Gör. Dr. Handan TANYILDIZI KÖKKÜLÜNK	<i>KOZMETİK VE KİŞİSEL BAKIM ÜRÜNLERİ ATIKLARININ YÖNETİMİ: SIFIR ATIK YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRME</i>
Dr. Öğr. Üyesi Umut KÖKBAŞ Prof. Dr. Levent KAYRIN	<i>FENOLİK BİLEŞİKLERİN TAYİNİNE YÖNELİK BİYOSENSÖR ÇALIŞMASI</i>

04.01.2020- POSTER SUNUM

<i>Seda BOZKURT</i>	<i>BAZI ORKİDE TÜRLERİNDE INTER-PBS RETROTRANSPOZON MARKÖRLERİNİ KULLANARAK GENETİK ÇEŞİTLİLİĞİN BELİRLENMESİ</i>
<i>Ođrt. Ezgi AŞAN</i>	<i>RADYASYONUN STERİLİZASYON AMACIYLA GIDALARA UYGULANMASI</i>

04.01.2020

Oturum-4, Salon-2 Saat: 16:00- 18:00	Oturum Başkanı: Dr. Hana SHARIFI
Sawsan Abdul Karim GHANAWI (Jinan University)	قطاع في العاملين الوظيفي بالأداء وعلاقتها المعلومات تكنولوجيا استخدام الاتصالات
Dr. Hana SHARIFI Dr. Jujika QAZWI (University of Algeria)	العاملة وغير العاملة المرأة لدى المعرفية والمخططات الحياة جودة: المداخلة عنوان
Associate Professor Derkach OKSANA (Taras Shevchenko National University)	STATE AND TENDENCIES OF DEVELOPMENT OF AIR TRANSPORT AS A COMPONENT OF TOURIST INFRASTRUCTURE OF UKRAINE
А.М.Дигарбаева профессор м.а. Р.К.Жексембиев профессор м.а., Е.А. Кіршібаев А.А.Ибраимова	БИОЛОГИЯ САБАҚТАРЫНДА БИОЛОГИЯЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕРДІ ҚОЛДАНА ОТЫРЫП СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ ҚАБІЛЕТТІЛІКТЕРІН ДАМУ ӘДІСТЕМЕСІ.

İÇİNDEKİLER

KONGRE KÜNYESİ	I
BİLİM KURULU	II
FOTOĞRAF GALERİSİ	III
KONGRE PROGRAMI	IV
İÇİNDEKİLER	V

Yazar	Başlık	No
Hüseyin ÜNAL Salih Hakan YETGİN	CAMELYAFTAKVİYELİ POLİ-ETER-ETER- KETON KOMPOZİTİN TRİBOLOJİK PERFORMANSLARINA KARŞI DİSK MALZEMELERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ	1
Oğuz KOSE Tuğrul OKTAY	THE EFFECT OF DIFFERENTIAL MORPHING ON THE FORWARD FLIGHT IN QUADCOPTER	2
Oğuz KOSE Tuğrul OKTAY	THE EFFECT OF DIFFERENTIAL MORPHING ON THE HOVER FLIGHT IN QUADCOPTER	3
Yasemin Çelebi SEZER	COLOR AND TEXTURE PROPERTIES OF DIFFERENT TYPES OF PASTIRMA MARKETED in KAYSERİ	4
Neslihan DOYGUN Sema ÇARIKÇI Başar SEVİNDK	CROCUS L. CİNSİNİN PEYZAJ MİMARLIĞINDA KULLANIMI, MORFOLOJİK VE KİMYASAL ÖZELLİKLERİ	5
Başar SEVİNDK Sema ÇARIKÇI Neslihan DOYGUN	STERNBERGIA CİNSİNDE DOKU KÜLTÜRÜ ve PEYZAJ UYGULAMALARI	6
Sema ÇARIKÇI Başar SEVİNDK Neslihan DOYGUN	STERNBERGIA CİNSİNİN FİTOKİMYASAL ANALİZİ VE BİYOLOJİK AKTİVİTESİ	7
Yeter ÇİLESİZ Muhammad Azhar NADEEM Faheem Shehzad BALOCH Tolga KARAKÖY	PERFORMANCE OF ALFALFA CULTIVARS UNDER SIVAS CLIMATIC CONDITIONS	8
Bekir GÜNDOĞDU Hediye ERDOĞAN Osman OKTAR	İNSAR GÖRÜNTÜLERİ İLE YÜZEY DEFORMASYONLARININ İNCELENMESİ KIRIKKALE ÖRNEĞİ	9

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ
3-5 OCAK 2020 / ADANA

Bedriye Başak SELÇUK Mehmet Metin KÖSE	KESME VE DONATI SIYRILMASI DEFORMASYONLARININ BİNA DAVRANIŞINA ETKİSİ	10
Ali Sinan DİKE	YÜKSEK MİKTARDA HUNTİT HİDROMAGNEZİT EKLENMESİNİN DÜŞÜK YOĞUNLUKLU POLİETİLEN KOMPOZİTLERİNİN MEKANİK, AKIŞ VE YANMAZLIK ÖZELLİKLERİNE ETKİLERİ	11
Tuğba Deniz TOMBAL KARA Burçin KAYMAKOĞLU Arman EHSANİ	DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE NİKEL-KOBALT MADENCİLİĞİNE GENEL BAKIŞ	12
Filiz SÖNMEZ Mahire Kübra UĞURLU Şeymanur ALAKAŞ Halil İbrahim TOPRAK	CUMHURİYET DÖNEMİ ENDÜSTRİ MİRASI: KAYSERİ YEM FABRİKASI, 1968-1970	13
Hakan İNCİ Tuğay AYAŞAN	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİNDE ÇALIŞAN ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ İLE ÜYELERİNİN BİLİMSSEL HAKEMLİĞE BAKIŞ AÇISI	14
Ali TUNÇ HALİS ARIOĞLU	ÇUKUROVA'DA KURU KOŞULLARDA EKİM ZAMANLARINA GÖRE UYGULANAN DEĞİŞİK GÜBRE DOZLARININ, YAĞLIK AYÇİÇEĞİNDE (HELIANTHUS ANNUUS L.) VERİM VE VERİM ÖĞELERİNE ETKİSİ	15
Selvihan DİKİCİ Gülcan TARLA	UŞAK İLİNDE KABAK VE HIYAR YETİŞTİRİLEN ALANLARDA KARPUZ MOZAİK VİRÜSÜ (WATERMELON MOSAIC VIRUS, WMV) NÜN SAPTANMASI	17
Selvihan DİKİCİ Gülcan TARLA	UŞAK İLİNDE KARPUZ VE KAVUN YETİŞTİRİLEN ALANLARDA KARPUZ MOZAİK VİRÜSÜ (WATERMELON MOSAIC VIRUS, WMV) NÜN SEROLOJİK YÖNTEMLE BELİRLENMESİ	19
Abdullah KENETLİ Halil ARIOĞLU	ANA ÜRÜN KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN FARKLI BÜYÜME ÖZELLİĞİNE SAHİP YER FİSTİĞİ ÇEŞİTLERİNDE, SIRA ÜZERİ UZAKLIĞININ VERİM VE BAZI TARIMSAL ÖZELLİKLERE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	20
Kadir SALTALI Muhammed ALHASHEMİ Kübra DİŞKAYA	SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMSAL ÜRETİM İÇİN ORGANOMİNERAL GÜBRELERİN ÖNEMİ	21

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ
3-5 OCAK 2020 / ADANA

Selma KAYALAK Akn UMUT	TÜRKİYE'DE SÜT FİYATLARI İLE YEM FİYATLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İKTİSADİ TEORİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ	22
Seyit HAYRAN Sinan DURU Aykut GÜL	FACTORS AFFECTING THE PEANUT FARMERS' DECISIONS TO MAKE AGRICULTURAL INSURANCE: THE CASE OF OSMANİYE PROVINCE	23
Selda SEZER Ayşegül YÜCEL	TÜKETİCİ SONRASI SELÜLOZ TEKSTİL ATIKLARININ TOKSİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ VE KOMPOZİT MALZEMESİ OLARAK KULLANILMASI	24
Halil İbrahim GÜLER Kadriye İNAN BEKTAŞ	KSİLANAZ VE GLUKOZ-İZOMERAZ AKTİVİTESİNE SAHİP BAZI GEOBACILLUS VE BREVIBACILLUS SUŞLARININ MOLEKÜLER FİLOGENİSİ	25
Ayşegül YÜCEL Selda SEZER Musa SARIKAYA	AĞIR METAL GİDERİMİNDE TERMAL YÖNTEM İLE MODİFİYE EDİLMİŞ POMZA KULLANIMI	26
Bahar MERYEMOĞLU	DETECTING VOLATILES IN LIGNOCELLULOSIC MATERIALS	27
Hacer Sibel KARAPINAR Fevzi KILIÇEL	RESEARCH OF AFLATOXIN RESIDUE IN FEED AND NUT SAMPLES	28
İsmail ERKAYA	ÇAMKESE BÖCEĞİNİN (THAUMETOPOEA WILKINSONI TAMS) TÜRKİYE BATI AKDENİZ BÖLGESİNDEKİ DOĞAL DÜŞMANLARININ BELİRLENMESİ	29
İbrahim H. GÜZELBEY Betül TAŞ Abdurrezzak ÇALIK	FINITE ELEMENT ANALYSIS OF THE 3D MODEL OF MANDIBLE OBTAINED FROM CONE BEAM COMPUTED TOMOGRAPHY IMAGE	30
Murat Erhan ÇİMEN Yaprak YALÇIN	FAN VE LEVHA SİSTEMİNİN ATEŞ BÖCEĞİ ALGORİTMASI VE BULANIK YAPAY SİNİR AĞI MODELİ İLE TANINMASI	31
Fırat ŞAL	SABİT KANATLI HAVA ARAÇLARI ÜZERİNE UYGULANABİLECEK DOĞADAN ESİNLENMELİ BAŞKALAŞIM UYGULAMALARI	32
Sezer COBAN	MODELING AND AUTOMATIC CONTROL OF AN UNMANNED SMALL HELICOPTER	33

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ
3-5 OCAK 2020 / ADANA

Hüseyin ŞAHİN Tuğrul OKTAY Mehmet KONAR	DÖNER KANATLI HAVA ARAÇLARININ UÇUŞ PERFORMANS OPTİMİZASYONU	34
Hüseyin ŞAHİN Tuğrul OKTAY Mehmet KONAR	İNSANSIZ HAVA ARACI İTKİ GÜCÜNÜN ANFİS İLE TAHMİNİ	35
Cumali KOPMAZ Oğuzhan AKGÖL Vedat ÖZKANER	SERUMLARDAKİ DEKSTROZ İÇERİKLERİNİN METAMALZEME ANTEN TABANLI SENSÖR İLE TESPİTİ	37
Selda KILIÇ ÇETİN	DEPENDENCE OF MAGNETOCALORIC EFFECT ON AVERAGE IONIC RADIUS OF A- SITE IN LANTHANIDE MANGANITES	38
Nacide KIZILDAĞ	SOME ECOLOGICAL PROPERTIES OF SOIL AND LITTER OF PINUS BRUTIA AND EUCALYPTUS CAMALDULENSIS IN EAST MEDITERRANEAN REGION	39
Turab SELÇUK Ahmet ALKAN	PROSTAT KANSERİNİN TEŞHİSİNE YÖNELİK MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLERİNDEN GÜRÜLTÜ GİDERİMİ	40
Neşe GENÇ	VETERAN BADMİNTONCULARIN SPOR ETKİNLİKLERİNE YÖNELİMİ İLE GENEL SOSYOTEKİST OLMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	42
Fahri ÖZSUNGUR	BLIND SPOTS OF THE SUCCESSFUL AGING	43
Emine AKSAN ALDANMAZ Nursel ATEŞBAYRAKTAR	ÜZÜM ÇEKİRDEĞİNİN GIDA SANAYİNDE KULLANIMI VE BAZI FONKSİYONEL ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI	44
Emine AKSAN ALDANMAZ Rıza SEVER	YENİLEBİLİR KİTOSAN VE KARBOKSİMETİL SELÜLOZ FİLMERDE, KEKİK VE DEFNE UÇUCU YAĞLARININ KULLANIMININ FİLM MEKANİK ÖZELLİKLERİ ÜZERİNDE ETKİSİ	45
Abdullah DİKİCİ S. Betül BOZATLI Bülent ERGÖNÜL	STEC O157:H7 VE NON-O157 SEROGRUPLARININ SENTETİK MİDE SİVİSİNDE YAŞAMININ İNCELENMESİ	47
Özlem AKAY Seval SÜZÜLMÜŞ Gülşen KIRAL	ADANA VE OSMANİYE İLLERİNDE ÇALIŞANLARIN İŞ MEMNUNİYET DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	48
Serkan Feyyaz YALIN	AKUT BÖBREK HASARI NEDENİYLE ACİL HEMODİYALİZE ALINAN GERİATRİK HASTALARIN İNCELENMESİ	50

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ
3-5 OCAK 2020 / ADANA

Volkan ÇAĞLAYAN	EREKTİL DİSFONKSİYON TANISINDA TAM KAN SAYIMINDAN ELDE EDİLEN İNFLAMASYON BELİRTEÇLERİ YARARLI MIDIR?	51
İ. Ethem ARSLAN Efe ÖNEN	ADRENAL KİTLELERDE LAPAROSKOPİK ADRENAL EKTOMİ: YENİ BAŞLAYAN MERKEZLER İÇİN BİLE DÜŞÜK MORBİDİTESİ VE MALİYETİ İLE ETKİN VE GÜVENİLİRDİR	53
Babürhan ÖZBEK	EBSTEİN ANOMALİSİNDE DANIELSON TİPİ CERRAHİ TAMİR; 11 VAKALIK SERİ	54
Çiğdem AYVAZ Mehmet Enes GÖKLER Dilek ÖZTAŞ Salih MOLLAHALİOĞLU	'AŞI REDDİ' KAVRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ	56
Nurşen TANRIKULU	SAĞ KALP YETMEZLİĞİ GELİŞMİŞ ERİŞKİN TEK VENTRİKÜL FİZYOLOJİSİNDE PREOPERATİF HAZIRLIK VE ANESTEZİ	57
Kübra İRDAY	ÇOCUKLARDA AZALAN FİZİK AKTİVİTE	58
Fikret BEYAZ	BİLİYER OBSTRÜKSİYONLU RATLARDA QUERCETİN'İN BAKTERİYEL TRANSLOKASYON, KARACİĞER FONKSİYON TESTLERİ VE KARACİĞER HİSTOPATOLOJİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	59
Mehmet Cenk BELİBAĞLI	BESLENME DUYGU VE DÜŞÜNÇESİNDE YENİDEN YAPILANMA: ANKA MODELİ	61
Emel YÜRÜK BAL Şenay ÇETİNKAYA	0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLUKLARDA EV KAZALARINDAN KORUNMADA HEMŞİRENİN ROLÜ	62
Emel YÜRÜK BAL Şenay ÇETİNKAYA	AKDENİZ ANEMİSİ (BETA TALASEMİ) OLAN ÇOCUKLARDA AİLE MERKEZLİ YAKLAŞIM	63
Şirin ÇELİKKANAT	AFET YÖNETİMİNİN HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ YAKLAŞIMI İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	64
Sinan AVCI	REKÜRREN ÜRİNER SİSTEM TAŞ HASTALIĞINDA TAŞ ANALİZİ VE METABOLİK DEĞERLENDİRME SONUÇLARI	67
Özer ÖZLÜ Abdulkadir BAŞARAN Kayhan GÜRBÜZ	AYAKTAN YANIK HASTA TAKİBİ VE HASTA TERCİHİ	68

ULUSLARARASI 5 OCAK UYGULAMALI BİLİMLER KONGRESİ
3-5 OCAK 2020 / ADANA

Mehmet Burak ATEŞ Mustafa ORTATATLI	PROTECTIVE EFFECT OF NIGELLA SATIVA AND THYMOQUINONE ON RELATIVE LIVER WEIGHT OF BROILER IN AFLATOXICOSIS	69
Ferhat ÖZEL Gözde SULA Handan TANYILDIZI KÖKKÜLÜNK	KOZMETİK VE KİŞİSEL BAKIM ÜRÜNLERİ ATIKLARININ YÖNETİMİ: SIFIR ATIK YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRME	70
Umut KÖKBAŞ Levent KAYRIN	FENOLİK BİLEŞİKLERİN TAYİNİNE YÖNELİK BİYOSENSÖR ÇALIŞMASI	71
Ezgi AŞAN	RADYASYONUN STERİLİZASYON AMACIYLA GIDALARA UYGULANMASI	72
Seda BOZKURT	BAZI ORKİDE TÜRLERİNDE INTER-PBS RETROTRANSPOZON MARKÖRLERİNİ KULLANARAK GENETİK ÇEŞİTLİLİĞİN BELİRLENMESİ	73
Sawsan ABDUL KARİM GHANAWI	للمعاملين الوظيفي بالأداء و علاقتها المعلومات تكنولوجيا استخدام الاتصالات قطاع في	74
Hana SHARIFI Jujika QAZWI	المرأة لدى المعرفية والمخططات الحياة جودة: المداخلة عنوان وغير العاملة	75
Derkach OKSANA	STATE AND TENDENCIES OF DEVELOPMENT OF AIR TRANSPORT AS A COMPONENT OF TOURIST INFRASTRUCTURE OF UKRAINE	77
А.М.Дигарбаева Р.К.Жексембиев Е.А.Кіршібаев А.А.Ибраимова	БИОЛОГИЯ САБАҚТАРЫНДА БИОЛОГИЯЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕРДІ ҚОЛДАНА ОТЫРЫП СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ ҚАБІЛЕТТІЛІКТЕРІН ДАМУ ӘДІСТЕМЕСІ.	78
G.Botabayev N.Toksanbayeva H.Naubayeva N.Zhubanazarova S.Usenova	ОҚЫТУШЫНЫҢ АРНАЙЫ ҚАБІЛЕТІН ДАМУҒА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТОЛЕРАНТТЫЛЫҚТЫҢ ӘСЕРІН ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ЭКСПЕРИМЕНТТІК ТАЛДАУ	79
Melahet ABDULLAYEVA	MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE BİLGİSAYAR TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI DERS VERİMLİLİĞİNİN YÜKSELDİLMESİ ARACI OLARAK	81

CAM ELYAF TAKVİYELİ POLİ-ETER-ETER-KETON KOMPOZİTİN TRİBOLOJİK PERFORMANSLARINA KARŞI DİSK MALZEMELERİN ETKİSİNİN İNCELENMESİ**Prof. Dr. Hüseyin ÜNAL**

Dumlupınar Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Salih Hakan YETGİN

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi

ÖZET

Bu çalışmada ağırlık olarak %30 oranında cam elyaf takviyeli poli-eter-eter-keton (%30CE/PEEK) polimer kompozitin bir paslanmaz çelik ile cam elyaf takviyeli poli-fenilen-sülfid (PPS+%40GFR) ve Poli-eter-imit (PEI+%10GFR) termoplastik kompozit ile uzun cam elyaf takviyeli doymamış polyester kompoziti (BMC+%20GFR) gibi farklı polimer kompozit ve karışım malzemelerine karşı kuru kayma çalışma ortamındaki aşınma ve sürtünme davranışları incelenmiştir. Deneyler disk üzerinde pim düzeneği bulunan bir aşınma cihazında gerçekleştirilmiştir. Tribolojik testler, 1.0 m/s kayma hızında 0.707, 1,41 ve 2.12 MPa basınç altında gerçekleştirilmiştir. Yapılan tribolojik çalışmalar sonucunda, %30 oranında cam elyaf takviyeli poli-eter-eter-keton polimer kompozitin sürtünme katsayısı değerlerinin uygulanan basıncın artması ile arttığı tespit edilirken aşınma oranı ise azalmıştır. En düşük sürtünme katsayısı %30 oranında cam elyaf takviyeli PEEK kompoziti ile AISI 316L paslanmaz çelik disk çalışma çiftinde yaklaşık 0.24 sürtünme katsayısı değeri ile elde edilmiştir. Deneylerde kullanılan tüm karşı disk malzemelerine karşı PEEK malzemenin sürtünme katsayısı değerleri uygulanan basıncın artması ile artış göstermektedir. Deneylerde en düşük spesifik aşınma oranı ise yine 30 oranında cam elyaf takviyeli PEEK kompoziti ile AISI 316L paslanmaz çelik disk çalışma çiftinde elde edilmiş olup değeri ise yaklaşık olarak 5.0×10^{-14} mm²/N elde edilmiştir. Cam elyaf takviyeli PEEK kompozit malzemesi ile karşı disk malzemelerin aşınma yüzey mikroyapı incelemeleri optik mikroskop kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Cam elyaf, PEEK, Kompozit, Triboloji, Uygulanan basınç

THE EFFECT OF DIFFERENTIAL MORPHING ON THE FORWARD FLIGHT IN QUADCOPTER

Lec. Oguz KOSE

Gumushane University, Kelkit College of Aydın Dogan

Assoc. Prof. Tugrul OKTAY

Erciyes University, Department of Aeronautical Engineering

ABSTRACT

In this study, quadcopter modeling, control and differential morphing are discussed. Morphing is the change in the geometry of a quadcopter before or during flight. Differential morphing is the shortening of the rear arms at the same time while extending the forearms of the quadcopter. In this study, the effect of differential morphing on quadcopter forward flight was investigated. The quadcopter model is expressed by the state space model. Newton-Euler approach is used to obtain mathematical equations. Mathematical equations have a non-linear structure. Non-linear equations are converted to linear equations using various methods. These equations are used in the state space model. MATLAB program is used in the simulation using state space model. The physical parameters required for the simulations are obtained from the model drawn in the CAD program. Proportional integral derivative(PID) algorithm is used for quadcopter control. The PID coefficients K_p , K_i and K_d coefficients are updated according to the morphing state. As a result of this study, quadcopter forward flight is performed using PID control algorithm and differential morphing. Simulation results of the flight are presented with graphs.

Keywords: quadcopter, uav state space modeling, control, PID control, morphing, differential morphing, zankacopter

THE EFFECT OF DIFFERENTIAL MORPHING ON THE HOVER FLIGHT IN QUADCOPTER

Lec. Oguz KOSE

Gumushane University, Kelkit College of Aydın Dogan

Assoc. Prof. Tugrul OKTAY

Erciyes University, Department of Aeronautical Engineering

ABSTRACT

In this study, the effect of differential morphing on quadcopter hover flight is discussed. Differential morphing occurs by shortening the rear arms while extending the front arms of the quadcopter. Active and passive morphing methods are available in the literature. Active morphing method was used in this study. Although the quadcopter is structurally simple, it has a complex structure as a control system. Quadcopter model is represented by the state space model with different inputs and outputs. As a mathematical model, it has a non-linear structure. Non-linear structure is converted to linear structure using various methods. Simulation modeling is carried out by transferring the linear equations and the parameters drawn from the real model drawn in the CAD program to the MATLAB program. Proportional-integral-derivative (PID) algorithm was used in the control system. The K_p , K_i and K_d coefficients of the PID algorithm are updated according to the morphing state during the hover flight. As a result of this study, dynamic modeling, control and differential morphing of a quadcopter is provided. Simulation results are presented with graphs.

Keywords: quadcopter, uav state space modeling, control, PID control, morphing, differential morphing, zankacopter

COLOR AND TEXTURE PROPERTIES OF DIFFERENT TYPES OF PASTIRMA MARKETED in KAYSERİ

Arş. Gör. Dr. Yasemin Çelebi SEZER

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

ABSTRACT

Pastırma is a popular meat product which produced commonly in Turkey and Middle East region. This traditional Turkish dry cured meat product, is made by curing, drying and coating with pasta (çemen) of meat particles from some parts of beef or different animal carcasses. In this present study, color values and texture parameters of all pastırma collected from Kayseri retailers were analyzed. About twenty different kinds of pastırma can be made from a carcass, and each pastırma kind contains a different name, format and quality properties. The aim of this study was to determine the texture parameters and color values of sırt, bohca, sekerpare and kuşgözü pastırma types. Significant differences were determined among pastırma types (sırt, bohca, sekerpare and kuşgözü) in some texture parameters and color values. The factor of pastırma types had important influence on hardness, adhesiveness, cohesiveness and chewiness values ($P<0.05$). The L^* and b^* values of the color features were importantly ($P<0.05$) affected by the kind of pastırma factor. As a results denoted that quality and physical properties such as color and texture parameters for different pastırma types are different.

Keywords: Pastırma types, color values, texture parameters

CROCUS L. CİNSİNİN PEYZAJ MİMARLIĞINDA KULLANIMI, MORFOLOJİK VE KİMYASAL ÖZELLİKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan DOYGUN

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇARIKÇI

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Başar SEVİNDK

İzmir Demokrasi Üniversitesi

ÖZET

Açık ve yeşil alanlar, insanların hızla yapılaşan yaşam alanları ile doğaya dönüş istekleri arasında bağ oluşturan çevresel öğelerdir. Açık ve yeşil alanlardan beklenen yararların yeterli düzeyde sağlanabilmesi için, bu alanlarda kullanılan bitkilerin buldukları bölgenin ekolojik şartlarına uyum sağlaması, işlevsel ve estetik olmaları beklenmektedir. Söz konusu şartları sağlamanın en etkili yolu, o bölgenin ekolojik koşullarına yatkın olan, o bölgede doğal yetişen türlerin seçilmesidir. Bu kapsamda, ülkemizde gerçekleştirilecek olan açık ve yeşil alan tasarımı çalışmalarında, ülkemizin florasındaki doğal bitkilerden süs bitkisi olma potansiyeline sahip olanların kullanılması doğru bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada, ülkemiz florasında bulunan ve çiçek renkleri, görünümü, içerdiği kimyasallar vb. nedenlerle süs bitkisi ve tıbbi - aromatik bitki olarak değerlendirme imkanı bulunan *Crocus L.* cinsinin peyzaj mimarlığı çalışmalarında kullanım olanakları ile morfolojik ve kimyasal özellikleri üzerine bilgiler verilmesi amaçlanmıştır. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde doğal yayılış gösteren *Crocus L.*, 26 tür ve 36 alt türü olmak üzere 62 taksonu barındıran bir bitkidir. Çeşitli renkteki çiçekleri ve genel formu ile süs bitkisi olarak kullanılma potansiyeli taşır. Ayrıca bazı türlerinin kormlarından yemek yapıldığı, salatalara konulduğu da bilinmekte olup bu özelliği dolayısı ile de yenilebilir süs bitkisi kategorinde yer almaktadır. Bu cinsin üyelerinden olan *Crocus sativus L.* (Iridaceae)'un kurutulmuş dişi organlarından dünyanın en pahalı baharatı ve gıda katkı maddesi olan safran baharatı elde edilir. Safran, alkollü ve alkolsüz içeceklerde, yiyeceklerin tatlandırılması ve renklendirilmesi için bir baharat olarak ve parfüm hammaddesi olarak kullanılmaktadır. Geleneksel değerinin yanı sıra, son zamanlarda yapılan çalışmalar ile antikanser, antitümöral, sitotoksik, özelliklerinden dolayı ve bitkisel ilaç değeri taşıdığı ve tıbbi bitki olarak da değerlendirilebileceği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bu cins, sadece peyzaj mimarlığı alanındaki kullanımıyla değil kimyasal açıdan da önemi büyüktür.

Anahtar kelimeler: *Crocus L.*, Peyzaj tasarımı, Süs bitkisi, Tıbbi ve aromatik bitki

STERNBERGIA CİNSİNDE DOKU KÜLTÜRÜ ve PEYZAJ UYGULAMALARI**Dr. Öğr. Üyesi Başar SEVİNDK**

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇARIKÇI

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan DOYGUN

İzmir Demokrasi Üniversitesi

ÖZET

Sternbergia cinsi Amarilidaceae familyasına ait olup, Akdeniz havzası ve Kafkasya'da 10 tür ile yayılış gösteren bir geofittir. *S. colchiciflora* Waldst & Kit, *S. fischeriana* (Herbert) Rubr., *S. clusiana* (KerGawler) Ker-Gawler ex Sprengel, *S. lutea* (L.) KerGawler ex Sprengel, *S. sicula* Tineo ex Guss., *S. pulchella* Boiss. & Bl., *S. candida* Mathew & Baytop, ve *S. greuteriana* Kamari & Artelari türleri içerisinde *S. lutea* en çok bilinen Sternbergia türü olmakla birlikte, *S. candida* ülkemizde endemik olarak yayılış göstermektedir. Ayrıca *S. lutea* türü CITES listesinde korunması gereken türler kapsamında yer almaktadır. Ülkemizin önemli genetik kaynaklarından biri olan Sternbergia cinsinin tohum ile üretilmesinde döllenme bozukluklarından kaynaklı problem meydana gelmektedir. Klasik yöntemlerle çoğaltımında sorun yaşanan türlerde biyoteknolojik yöntemler ile üretimin sağlanması günümüzde oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Bitkilerin biyoteknolojik yöntemler kullanılarak çoğaltılmasında yaygın şekilde kullanılan tekniklerden biri de bitki doku kültürüdür. Doku kültürü bitkilerin, hücre, doku ve organlarından aseptik şartlarda yeni doku ve bitki parçası veya bitki üretimi olarak tanımlanmaktadır. Özellikle genetik kaynakların korunmasında ve uzun süreli saklanmasında doku kültürü tekniklerinden biri olan kriyoprezervasyon yönteminden yararlanılmaktadır. Bu türlerin doku kültürü ile çoğaltılmasında ise mikroçoğaltım ve organogenesis yöntemleri üzerinde durulmuştur. Özellikle tehlike altında olan *S. clusiana*, *S. fischeriana* türlerinin kültüre alınması amacıyla doku kültürü çalışmaları yürütülmüştür. Sternbergia candida türünde ise somatik embriyogenesis çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Sternbergia türlerinin çiçek renkleri farklılık göstermekle birlikte ülkemizde doğal olarak yayılış gösteren türlerin süs bitkisi potansiyeli oldukça yüksektir. Sternbergia türleri, peyzaj mimarlığı uygulamalarında çiçek rengi ve estetik görünümü dolayısıyla, ekolojik şartlarının uygun olduğu bölgelerde değerlendirilmektedir. Bu derlemede Sternbergia sp. de gerçekleştirilmiş olan doku kültürü çalışmaları ve peyzaj mimarlığı uygulamalarında kullanım alanları ile ilgili yapılmış olan çalışmalar derlenmiş, sıralanmış ve tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doku kültürü, Geofit, Galantamin, *S. candida*, *S. lutea*

STERNBERGIA CİNSİNİN FİTOKİMYASAL ANALİZİ VE BİYOLOJİK AKTİVİTESİ

Dr. Öğr. Üyesi Sema ÇARIKÇI

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Başar SEVİNDK

İzmir Demokrasi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan DOYGUN

İzmir Demokrasi Üniversitesi

ÖZET

Bitkiler, insanlık tarihi boyunca ilaç olarak kullanılmıştır. Günümüzde de yaygın olarak devam eden bu kullanım nedeniyle tıbbi bitkiler gittikçe önem kazanmış, günümüz farmasötik bilimlerinin temelini oluşturarak birçok kimyasal ve biyolojik çalışmaların ana konusunu oluşturmuş ve oluşturmaktadır. Bu amaçla sadece halk arasında kullanılan bitki türleri değil, yetişen tüm türlerle ilgili kimyasal çalışmalar yapılmaktadır. Sternbergia cinsi Amarilidaceae familyasına ait olup, Akdeniz havzası ve Kafkasya'da 10 tür ile yayılış göstermektedir. Türkiye'de ise beş tür ile temsil edilir: Sternbergia lutea (L.) Ker Gawl. Ex Spreng., S. colchiciflora Waldst. & Kit., S. vernalis (Mill.) Gorer & J.H. Harvey, S. Candida B. Mathew & T. Baytop (endemik), ve S. clusiana (Ker Gawl.) Ker Gawl. ex Spreng. Sternbergia türleri üzerinde yapılan fitokimyasal çalışmalarda Amaryllidaceae alkaloidleri başta olmak üzere, lektinler, fenolik asitler ve uçucu bileşenler tespit edilmiştir. Amaryllidaceae alkaloidlerinden biri olan galantamin Alzheimer hastalığının tedavisinde kullanılan ve Sternbergia cinsinin içerdiği en önemli ilaç etken maddelerden biridir. Bu bileşik uzun süreli merkezi etki gösteren bir kompetitif kolinesteraz inhibitörü olup, Alzheimer hastalığı gibi nörodejeneratif hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. Bu türlerden izole edilen bir diğer önemli alkaloid de likorin'dir. Likorinin RNA ve DNA virüslerine karşı antiviral aktiviteye sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bileşiğin antiinflamatuvar etkisinin dışında indometasin'den ve aspirinden daha analjezik etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bu önemli alkaloidlerden dolayı bu cins biyolojik aktiviteleri bakımından da incelenmiştir. Başta asetilkolinesteraz inhibitör aktivitesi olmak üzere sitotoksik, antifungal ve antioksidan gibi aktivite çalışmaları mevcuttur. İçerdiği kimyasalları bu kadar değerli olsa da, Sternbergia türleri halk arasında tedavi amaçlı kullanılmamaktadır. Ancak soğanları ülkemizin ihraç ettiği çiçek soğanları arasında olduğundan ekonomik öneme sahiptir. Türlerin yok olmaya başlaması nedeniyle günümüzde yalnızca S. lutea bitkisinin soğanlarının ihracatına izin verilmektedir. Sternbergia türleri, peyzaj mimarlığı uygulamalarında çiçek rengi ve estetik görünümü dolayısıyla, ekolojik şartlarının uygun olduğu bölgelerde değerlendirilmektedir. Bu çalışmada Sternbergia cinsi üyeleri üzerine gerek Türkiye, gerekse dünyada yapılan kimyasal ve biyolojik çalışmalar incelenmiş, peyzaj mimarlığı uygulamalarında kullanım alanları sıralanmış ve tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sternbergia, Galantamin, Biyolojik Aktivite

PERFORMANCE OF ALFALFA CULTIVARS UNDER SIVAS CLIMATIC CONDITIONS**Öğr. Gör. Yeter ÇİLESİZ**

Gümüşhane Üniversitesi, Şiran Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Dr. Muhammad Azhar NADEEM

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü

Faheem Shehzad BALOCH

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü

Prof. Dr. Tolga KARAKÖY

Sivas Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Tarım Bilimleri Ve Teknolojileri Fakültesi

ABSTRACT

Till now, there has been limited research on forage crops compared to cereals, legumes and oilseed crops. Forage crops are used to feed livestock and globally it has been estimated that they represent 26% of the land area, and 70% of agricultural area. Alfalfa is one of the most important forage crops worldwide and known as “*Queen of forages*” due to existence of higher protein, carbohydrates, minerals and vitamins. Present study was aimed to investigate the performance of eight alfalfa cultivars for two consecutive years (2018 and 2019) at two locations in Sivas (Sivas Merkez and Sivas Ulaş). Significant variations were observed for all observed traits. At Sivas Merkez, mean days to flowering were 143 days, mean plant height 78.18 cm, mean number of cuttings 4 and mean winter resistance 93.75%. Fresh forage yield ranged 4544.52-6657.25 kg/da and 5483 kg/da was mean fresh forage yield at Sivas Merkez for two years. Hay yield ranged 884.5-1514.2 and mean hay yield was 1162.06 kg/da at this location. Gea cultivar was found superior for fresh forage and hay yield at Sivas Merkez location. At Sivas Ulaş location, mean days to flowering were 141 days, mean plant height 79 cm, mean number of cuttings 4 and winter resistance 93%. Fresh forage yield ranged 5328-7429 kg/da and 6487 kg/da was mean fresh forage yield at Sivas Ulaş for two years. Hay yield ranged 464.9-1455.5 kg/da and mean hay yield was 1192.9 kg/da. Gea and Novosadska cultivars resulted in higher fresh forage and hay yield respectively at Sivas Ulaş location. Results of this study comprehensively exploring the performance of alfalfa cultivars for multi-year/location and presented information will be helpful for the development of stable alfalfa cultivars.

Key Words: *Medicago sativa* L., Fodder crop, Cultivars performance, Fresh herbage, Hay yield

İNSAR GÖRÜNTÜLERİ İLE YÜZEY DEFORMASYONLARININ İNCELENMESİ KIRIKKALE ÖRNEĞİ

Bekir GÜNDOĞDU

Aksaray Üniversitesi

Prof. Dr. Hediye ERDOĞAN

Aksaray Üniversitesi

Araş. Gör. Osman OKTAR

Aksaray Üniversitesi

ÖZET

Yeryüzü tabakalardan oluştuğu için kırıklı yapısı dolayısıyla yatay ve düşey deformasyonlara maruz kalmaktadır. Bu deformasyonlara yatayda deplasman düşeyde ise çökme adı verilmektedir. Yeryüzündeki bu hareketlerin yönü, zamanı ve büyüklüğü çeşitli ölçme yöntemleri ile belirlenip analiz edilebilmektedir. İnterferometrik yapay açıklıklı radar (İnSAR) tekniği yeryüzünü izlemeye ve yeryüzünde çeşitli sebeplerden meydana gelen değişimleri, deformasyonları tespit etmede kullanılan ölçme yöntemlerinden biridir. Genel olarak yeryüzü deformasyonlarını ölçme tekniklerinde yersel ölçülere bağımlılık söz konusuysen İnSAR tekniğinde yersel ölçümlere bağımlıktan söz edilemez. İnSAR tekniği ile yüzey deformasyonları belirlenirken iki sar görüntüsünün faz bilgileri karşılaştırılarak yeryüzüne de meydana gelen deformasyonlar hakkında bilgi sağlanır. Diferansiyal İnterferometrik yapay açıklık (DİnSAR) tekniğinde ise iki adet sar görüntüsünün yanında topografyaya ait Sayısal Yükseklik Modeli (SYM) verisi de kullanılır. Böylece yeryüzüne bağlı faz etkisi ortadan kaldırılmış interferogramlar ile topografya ve yüzey deformasyonları hakkındabilgi sağlanır. Bu çalışmada, Kırıkkale ve çevresinin düşey yönlü deformasyonları DİnSAR yöntemi kullanılarak araştırılmıştır. Kırıkkale ili 1. 2. ve 3. derece deprem bölgesi içinde yer almaktadır. Kırıkkale'nin kuzey bölgesi Kuzey Anadolu Fay Hattının önemli kollarından biri olan Kırıkkale-Erbaa Fay Zonu (KEFZ) ile Kuzey Tuz Gölü bölgesinde bulunan fay zonları Kırıkkale çevresinde düşey yönlü deformasyonlara yol açmaktadır. Kırıkkale ve çevresine ait düşey yönlü deformasyonlar ve fay hatları Sentinel-1A uydusuna ait 7 adet uydu görüntüsü kullanılarak oluşturulan İnterferogram yardımıyla belirlenmiştir. Yapılan değerlendirmeler ve analiz sonucu, Kırıkkale ve çevresinde herhangi bir deformasyon tespit edilememiş, ancak fay hatlarının büyük bir bölümünün tespiti mümkün olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sar, İnSAR, DİnSAR,

KESME VE DONATI SIYRILMASI DEFORMASYONLARININ BİNA DAVRANIŞINA ETKİSİ

Bedriye Başak SELÇUK

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Metin KÖSE

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmada, 1975 ABYYHY' ye göre tasarlanıp inşa edilmiş, günümüzde mevcut olan konut türü betonarme yapıların doğrusal olmayan analizlerle performans değerlendirmesi yapılmış ve betonarme yapılarda eğilme deformasyonlarının yanında kesme ve donatı sıyrılması deformasyonlarının da etkisi incelenmiştir. Ülkemizde geçmiş yıllarda meydana gelen depremler, önceki yönetmeliklere göre hesaplanmış yapıların depreme karşı yeterli dayanımda olmadığını göstermiştir. Yapıların deprem etkisi altında ayakta kalabilmesi, yapıda belirli bir dayanımın bulunmasına ve enerji yutabilme kapasitesinin olmasına bağlıdır. Yapının enerji yutabilme kapasitesinde etkisi olan önemli taşıyıcı elemanlardan biri de kolonlardır. Kolonlar deprem yüklerine göre doğru tasarlanmadığında yapılarda önemli hasarlar veya göçmeler meydana gelebilmektedir. Kolonların doğru tasarımı yapıdan beklediğimiz performansı gerçekleştirmesi bakımından önemlidir. Bu bağlamda, kolonun davranışını anlamak için deformasyonları tanımlamak gereklidir. Kolonlarda deprem yüklerinin etkisi altında kesme, eğilme ve donatı sıyrılması deformasyonları oluşur. Deformasyon bileşenlerinin bina davranışına etkisini anlamak üzere SAP2000 programında 1975 ABYYHY' ye göre üç boyutlu 5 katlı bir betonarme bina modellenmiştir. Eğilme, kesme ve donatı sıyrılması deformasyon modelleri için plastik mafsallı davranışları her bir elemanın malzeme ve yük özelliklerine bağlı olarak oluşturulmuştur. Analiz doğrusal olmayan Pushover (artımsal itme) analizi ile yapılmıştır. Pushover analizinde kullanılan yükleme, eşdeğer deprem yüklerine göre orantılı olarak uygulanmıştır. Oluşturulan modelde eğilme, donatı sıyrılması ve kesme deformasyonları, ilgili plastik mafsallı modelleri kullanılarak ayrı ayrı elde edilmiş ve daha sonra bu üç deformasyon modelinin plastik mafsalları tek bir model üzerinde birlikte uygulanmıştır. Böylece eğilme, kesme ve donatı sıyrılması davranışları ile ilgili mekanizmalar dikkate alındığından binanın yük-deformasyon tepkileri elde edilmiştir. Analizler sonucunda, 1975 ABYYHY' ye göre tasarlanan binalarda kesme ve donatı sıyrılması deformasyonlarının toplam deformasyon içerisinde önemli ölçüde etkili olduğu görülmüş olup bu deformasyonların ihmal edilmemesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pushover Analizi, SAP2000, Kesme deformasyonu, Donatı sıyrılması Deformasyonu

YÜKSEK MİKTARDA HUNTİT HİDROMAGNEZİT EKLENMESİNİN DÜŞÜK YOĞUNLUKLU POLİETİLEN KOMPOZİTLERİNİN MEKANİK, AKIŞ VE YANMAZLIK ÖZELLİKLERİNE ETKİLERİ

Dr.Öğr. Üyesi Ali Sinan DİKE

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi ,Malzeme Mühendisliği Bölümü

ÖZET

Birçok sektörde gereksinim duyulan polimer esaslı malzemelerin özelliklerinin geliştirilmesinde, ülkemizde mevcut bulunan doğal minerallerin dolgu malzemesi olarak etkin şekilde kullanılması, yerli kaynaklardan ekonomik fayda sağlanması açısından önem arz etmektedir. Düşük yoğunluklu polietilen (LDPE), ambalaj, koruyucu kap ve kablo başta olmak üzere birçok üründe yaygın şekilde kullanılmaktadır. Petrol bazlı kaynaklar kullanılarak sentezlenen LDPE'nin yanmaya karşı direncinin oldukça düşük olması, bu polimerin çoğu alanda kullanımını kısıtlamaktadır. Huntit hidromagnezit (HH), son yıllarda alev geciktirici olarak kullanılmaya başlanmış doğal bir mineraldir. Bu mineralin dünyadaki en yüksek rezervinin ülkemizde olması ve LDPE'nin ülkemizde üretilen bir polimer olması nedeniyle mevcut çalışmada HH içeren LDPE kompozitlerinin mekanik, akış ve yanmazlık performansları incelenmiştir. Toz formundaki HH minerali, LDPE matrisi içerisine eriyik halde karıştırma yöntemi ile ağırlıkça %10, %20 ve %30 oranlarında eklenmiştir. Mekanik test numuneleri enjeksiyonlu kalıplama, yanmazlık test numuneleri basınçlı kalıplama ile elde edilmiştir. Eklentisiz LDPE ve kompozitlerin yanmazlık özellikleri UL-94 dikey yakma, sınırlayıcı oksijen indeksi (LOI) ve konik kalorimetre testleri ile, mekanik özellikleri çekme dayanım testi ile ve eriyik akış hızı ölçümleri ise eriyik akış hızı (MFR) testi ile karakterize edilmiştir. Bu testlere ek olarak, konik kalorimetre testi sonrası kompozitlerin kül numunelerinin fotoğrafları incelenmiştir. Test sonuçları incelendiğinde; HH içeren LDPE'nin, eklentisiz LDPE'ye oranla yanmazlık performansında iyileşmeler gözlenmiştir. LDPE'nin LOI değeri, eklenen HH miktarıyla doğru orantılı olarak artmış ve en yüksek LOI değerine eklentisiz LDPE'den 3 birimden fazla LOI değeri gösteren %30 HH katkılı kompozitte ulaşılmıştır. Bu numune, aynı zamanda konik kalorimetre testinde en düşük ısı salma hızı sergilemiştir. LDPE numunesinin çekme dayanımı %10 konsantrasyonunda HH eklenmesi ile bir miktar artış gösterirken, daha fazla HH ilavesi çekme dayanım değerinde düşüşe neden olmuştur. Kompozitlerin kopma uzama parametreleri de HH yüklemeleriyle bariz oranda düşüş sergilemiştir. Huntit içeren LDPE'nin MFR değerleri, eklentisiz LDPE'ye kıyasla bir miktar düşük bulunmakla birlikte, söz konusu farkların kompozitlerin işlem görmesini zorlamayacak kadar az miktarda olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kompozit Malzemeler, Polietilen, Huntit Hidromagnezit, Ekstrüzyon, Yanmazlık.

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE NİKEL-KOBALT MADENCİLİĞİNE GENEL BAKIŞ**Arş. Gör. Tuğba Deniz TOMBAL KARA**

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

Arş. Gör. Burçin KAYMAKOĞLU

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

Arş. Gör. Arman EHSANİ

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

ÖZET

Dünya'nın 24. en bol bulunan elementi, 7. en bol bulunan geçiş metali olan ve gümüş rengi beyaz kristal bir metal olan nikel, periyodik tablonun VIII B grubundaki geçiş elementlerinden biridir. Hem demir hem de kobaltla kimyasal benzerlikleri olan nikel dövülebilir ve yumuşak olmasının yanı sıra üstün mukavemet ve korozyon direncine sahiptir. En önemli nikel mineralleri olarak, nikelin (NiAs), kloantit (NiAs₂), pentlandit [(Fe,Ni)S], millerit (NiS), annabergit [(Ni)₃(AsO₄)₂8H₂O] söylenebilmektedir. Sahip olduğu üstün nitelikler nedeniyle endüstride en çok kullanılan metallere biridir. Nikelin kimya, petrol, uçak, gemi endüstrileri, fabrikasyon ürünleri, motorlu araç ve parçaları, elektrikli makineler ve parçaları, yapı malzemeleri gibi çok çeşitli kullanım alanları mevcuttur. Kobalt, tüketilen tonaj veya değeri bakımından büyük endüstriyel metallere biri değildir; ancak, stratejik önemi bakımından üst sıralarda yer almaktadır. Kompakt altıgen kristal yapıya sahip gümüş renkli bir metal olan kobalt, demir ve nikel arasında görünen bir geçiş metalidir. VIII B grubundaki geçiş elementlerinden olan kobalt, esas olarak diğer metallerin, özellikle bakır, nikel ve gümüşün yanı sıra altın, kurşun ve çinko cevherleri madenciliği ve işlenmesinin bir yan ürünü olarak üretilir. Farklı fiziksel özelliklerinden dolayı birçok farklı kullanım alanına sahip olan kobalt, uygulamalarının çoğunda ısı direnci, yüksek mukavemet, aşınma direnci ve üstün manyetik özellikler gibi temel nitelikleri verir. Başlıca kullanımlar arasında jet motor parçaları, kesici aletler, elektrikli cihazlar, sabit mıknatıslar, katalizörler, boyalar ve yardımcı ürünler için pigmentler ve kurutucular bulunur. Bu çalışmada, önemli geçiş metallerinden olan ve çok çeşitli kullanım alanlarına sahip olan nikel ve kobaltın özellikleri, rezervleri, üretimi, tüketimi, Dünya'daki ve Türkiye'deki önemi detaylı olarak irdelenmiş, nikel-kobalt madenciliği hakkında bilgi verilerek, bu metallerin stratejik önemi vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nikel, Kobalt, Nikel-Kobalt Madenciliği

CUMHURİYET DÖNEMİ ENDÜSTRİ MİRASI: KAYSERİ YEM FABRİKASI, 1968-1970**Doç. Dr. Filiz SÖNMEZ**

Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü

Mahire Kübra UĞURLU

Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Anabilimdalı (Yüksek Lisans öğrencisi)

Şeymanur ALAKAŞ

Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Anabilimdalı (Yüksek Lisans öğrencisi)

Halil İbrahim TOPRAK

Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Anabilimdalı (Yüksek Lisans öğrencisi)

ÖZET

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte devletin başlattığı çağdaşlaşma projesi, çok yönlü ve farklı bileşenleri olan bütüncül bir batılılaşma sürecini öngörecektir. Bu sürecin ekonomik ve endüstriyel açımları, en az sosyal, kültürel ve politik alanlar kadar önemle ele alınmıştır. 1923 İzmir İktisat Kongresi'nde alınan ilk kararların altında yatan düşünce ulusal egemenliğin ekonomik egemenlik ile sağlanmasıdır. Bu bağlamda, Cumhuriyet'in ilk yılları boyunca Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde kurulmuş olan büyük ölçekli sanayi girişimleri, 1950'lerden sonra yön değiştirerek farklı fonksiyonlarda yeni fabrikalarla çeşitlenerek artmıştır. Bunlardan biri de Türkiye'nin hayvancılık alanında gelişmesi için 1950'lerde yem sanayisine yönelmesidir. Yem sanayi, ülke hayvancılığına destek olarak ülkemiz insanının sağlıklı ve daha ucuza protein tüketebilmelerine imkan yaratılması ve hayvansal ürün ihracatının artırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'de 1945 yılında yem endüstrisi kurulması önerisi devlet tarafından gerçekleştirilirken, yem sanayii ile ilgili asıl girişim 1955 yılında İstanbul'da özel sektör tarafından "Kartal Kesif Yem Sanayii Ltd Şti."nin kurulmasıyla başlamıştır. (Çetin,1992;14). İlk yem fabrikası, 1958 yılında Ankara'da işletmeye açılmış, bunu aynı yılın sonlarında açılan Konya ve 1959 yılında açılan Erzurum ve 1960 yılında işletmeye açılan İstanbul Yem Fabrikası izlemiştir. Kayseri Yem Fabrikası ise 1968-1970 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti'nin 1950'ler sonrası modernleşme serüvenini sanayileşme bağlamında anlamaya yönelik olarak Kayseri Yem Fabrikası incelenecektir. 1968'de yapımına başlanan Kayseri Yem Fabrikası, İsviçre'de hazırlanan mimari projelerine ve modern mimari yapı özelliklerine ek olarak kuruluş amacı ve anlamı, yem sanayi ve tarihi bağlamında da oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu çalışma ile Kayseri Yem Fabrikasının mimari özellikleri ele alınarak Cumhuriyet dönemi modernlik söylemlerindeki yeri ve önemi ortaya konulacaktır. Ayrıca Fabrika, bir dönemin sanayi yaşamını temsil etmesi ve Anadolu coğrafyasının sosyo-ekonomik geçmişinin somut örneklerinden biri olması nedeniyle de korunmalı ve bu kapsamda incelenerek tescillenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kayseri Yem Fabrikası, Endüstri Mirası, Cumhuriyet Dönemi Sanayi ve Modernleşme.

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİNDE ÇALIŞAN ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ İLE ÜYELERİNİN BİLİMSEL HAKEMLİĞE BAKIŞ AÇISI

Doç. Dr. Hakan İNCİ

Bingöl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü

Doç. Dr. Tugay AYAŞAN

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Kadirli Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

ÖZET

Bu çalışmada, Bingöl Üniversitesi Ziraat Fakültesinde bulunan öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, araştırma görevlilerinin bilimsel hakemliğe bakış açılarını öğrenmek amaçlanmıştır. Bu nedenle toplam 35 öğretim üyesi, öğretim görevlisi ve araştırma görevlileri ile gerçekleştirilen anketlerden elde edilen veriler, bu çalışmanın temelini oluşturmuştur. Veriler, çalışmanın amacına uygun olarak düzenlenmiş bir anket formu kullanılarak elde edilmiştir. Anketler, Eylül 2019 yılında uygulanmıştır. Ayrıca konu ile ilgili ulusal ve uluslararası araştırma bulgularından yararlanılmıştır. Anketlerden elde edilen veriler, frekans dağılımları ve oransal dağılımlar kullanılarak değerlendirilmiştir.

Görüşme yapılan öğretim üyelerinin %82,86'sı hakemlik yaptığını belirtmiştir. Hakemlik yapmayanlara, hakemlik yapmama nedenleri sorulduğunda neredeyse tamamı kendilerine hakemlik gelmediği için yapmadıklarını belirtmişlerdir. Hakemlik yapan öğretim üyelerine kaç yıldır hakemlik yapıyorsunuz sorusu sorulmuş ve %31,03'ü 3-5 yıldır, %27,59'u 6-10 yıldır, %20,69'u 11 yıl ve daha fazla yıldır ve %20,69'u 3 yıldan az hakemlik yaptığını belirtmiştir. Görüşme yapılan 35 öğretim üyesinin 29 tanesi hakemlik yapmakta ve bunlarında %48,28'i hakem olarak atandıkları çalışmalarda kararlarının çoğunlukla büyük düzeltmeler şeklinde olduğunu belirtmişlerdir. Yine %44,82'si çoğunlukla makalelere küçük düzeltmeler verdiğini, %3,45'i kabul ettiğini ve yine %3,45'i red şeklinde karar verdiğini belirtmiştir. Görüşme yapılan 35 öğretim üyesine "Hakemlik yapılırken makaledeki eleştirel bakış nasıl olmalıdır" sorusu sorulmuş ve %77,14'ü yapıcı olmalı, %11,43'ü nazik bir dil kullanılmalı cevabını vermiş ve %11,43'ü de cevap vermemiştir. Eleştirel bakışta sert ifadelerin kullanılmasını hiçbir öğretim üyesi istememiştir. Ankete katılan öğretim üyelerinin %91,43'ünün hakemlik eğitimi almadığı, %8,57'sinin hakemlik eğitimi aldığı tespit edilmiştir. Hakemlik eğitimi alanlar, bu eğitimi uzmanından aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğu hakemlik eğitimi almamıştır. Ancak "sizce hakemlik eğitimi alınmalı mı?" sorusu sorulduğunda öğretim üyelerinin yaklaşık %75'inin evet alınmalı cevabını verdikleri tespit edilmiştir. Görüşme yapılan öğretim üyelerinin %68,57'si bilimin gelişmesinde bütünlük, %14,29'u hakemlik kavramını iyi yapılandırılmış bir süreç ve %14,29'u da bilimsel yayın sistemi olarak tanımlamıştır. Geriye kalan %2,85'i ise cevap vermemiştir.

Anahtar Kelimeler: Hakemlik, Bilim, Bingöl, Makale

ÇUKUROVA'DA KURU KOŞULLARDA EKİM ZAMANLARINA GÖRE UYGULANAN DEĞİŞİK GÜBRE DOZLARININ, YAĞLIK AYÇİÇEĞİNDE (*HELİANTHUS ANNUUS L.*) VERİM VE VERİM ÖĞELERİNE ETKİSİ

THE EFFECT OF DIFFERENT FERTILIZER DOSES AND SOWING TIMES ON SEED YIELD AND YIELD COMPONENT OF OILY SUNFLOWER (*HELİANTHUS ANNUUS L.*) IN DRY LAND AREA IN ÇUKUROVA REGION

Ali TUNÇ

Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarla Bitkileri Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. HALİS ARIOĞLU

Ç.Ü. Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü

ÖZET

Bu araştırma, Çukurova bölgesi kuru koşullarında ekim zamanlarına göre uygulanan değişik gübre dozlarının, yağlık ayçiçeğinde (*Helianthus annuus L.*) verim ve verim öğelerine etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada dört farklı ekim zamanında (25 Mart, 8 Nisan, 24 Nisan, 9 Mayıs), dört farklı dozda 20.20.0 kompoze gübre (NP) dozu (0 kg/da, 10 kg/da, 15 kg/da, 20 kg/da) uygulaması yer almıştır. Araştırma Adana ili, Sarıçam ilçesi Dutluca mahallesinde bulunan arazide 2019 yılında yürütülmüştür. Araştırmada materyal olarak kullanılan P64LC108 ayçiçeği çeşidinde çıkış süresi, çiçeklenme süresi, olgunlaşma süresi, bitki boyu, tabla çapı, tohum iç oranı, tohum yağ oranı, protein oranı, hektolitreye ağırlığı, tohum verimi ve yağ verimi incelenmiştir.

Elde edilen verilere göre ekim zamanı uygulamasının tohum iç oranı hariç, diğer özellikler üzerine etkisi istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. Ekim zamanı geciktikçe; bitki boyu, tohum iç oranı, protein oranı, hektolitreye ağırlığı, tohum verimi ve yağ verimi değerlerinde artış gözlenmiştir. İncelenen diğer özelliklere ait değerlerde ise azalışların olduğu belirlenmiştir. Gübre dozu arttıkça; bitki boyu, tabla çapı, tohum yağ oranı, tohum verimi ve yağ verimi değerlerinde artış olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda dekara en yüksek tohum verimi, üçüncü ekim zamanında ve ekim öncesi 15 kg/da 20.20.0 taban gübresinden uygulanan parsellerden (462.2 kg/da) elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ayçiçeği, Ekim zamanı, Gübre dozu, Tarımsal özellikler

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the effect of different fertilizer doses and sowing times on yield and yield components of oily sunflower (*Helianthus annuus L.*) in dry land area in Çukurova region. The sowing times were arranged such as 25 March, 8 April, 24 April and 9 May, and four fertilizer doses such as 0, 10, 15 and 20 kg/da 20.20.0 compose fertilizer. This study was conducted in Dutluca village in Sarıçam-Adana in 2019 and P64LC108 sunflower variety was used as a plant material. In this research; germination and flowering duration, growing period, plant height, head diameter, shelling percentage, oil and protein percentage, hectoliter weight, seed and oil yield per decar characteristics were investigated.

According to result, the effect of sowing time application on investigated characteristics except seed rate was found to be statistically significant. The plant height, shelling percentage, protein content, hectoliter weight, seed and oil yield values were increased and the data belonging to others characteristics were decreased when the sowing times delayed. The plant height, head diameter, oil content, seed yield and oil yield values were increased when the fertilizer application rate increased. The highest seed yield (462.2 kg/da) was obtained in 15 kg/da fertilizer (20.20.0) applied plots in 24 April sowing time.

Keywords: Sunflower, Sowing time, Fertilizer dose, Agronomic characteristics

**UŞAK İLİNDE KABAK VE HIYAR YETİŞTİRİLEN ALANLARDA KARPUZ MOZAİK
VİRÜSÜ (WATERMELON MOSAIC VIRUS, WMV)'NÜN SAPTANMASI
DETERMINATION OF WATERMELON MOSAIC VIRUS (WMV) IN PUMPKIN AND
CUCUMBER GROWING AREAS IN UŞAK PROVINCE**

Zir. Y. Müh. Selvihan DİKİCİ

Uşak Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TARLA

Uşak Üniversitesi

ÖZET

Uşak ilinde meyveleri yenen sebze üretimi açısından incelendiğinde, kabakgil bitkileri en çok üretilen sebzelerdir. Bu nedenle kabakgil bitkileri ekonomik gelirler açısından ilde ilk sırada yer almaktadır. Bu çalışma, Uşak ili ve ilçelerinde Bal kabağı, *Cucurbita moschata* L., Yemeklik kabak, *Cucurbita pepo* L. ve Hıyar, *Cucumis sativus* L. bitkilerinde Karpuz Mozaik virüsü (Watermelon Mosaic Virus; WMV)'nün tespiti ve dağılımını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Uşak ilinde Merkez, Banaz, Eşme, Karahallı, Sivaslı ve Ulubey ilçelerinde kabakgil bitkileri üretimi yapılan alanlara gidilerek, virüs hastalığı belirtileri gösteren kabakgil bitkilerinden yaprak, gövde, meyve ve çiçek kısımlarından örnekler alınmıştır. Hastalıkla şüpheli kabakgil bitkilerinden 2017-2018 yıllarında toplanan 175 adet örnek, DAS-ELISA yöntemiyle testlenmiş ve biyolojik indeksleme çalışmaları yapılmıştır. Çalışma sonucunda 2017'de alınan 76 örneğin 39'unda (%51,31), 2018'de alınan 99 örneğin 67'inde (%67,67) ve toplamda arazilerden alınan 175 adet örneğin 106'sında (%60,57) WMV pozitif olarak bulunmuştur. Mekanik inokulasyon çalışmaları sonucunda virüs belirtileri gösteren bazı indikatör bitkiler DAS-ELISA ile testlenerek WMV'nin pozitif bulunmasıyla doğrulaması yapılmıştır. Uşak ilinde kabakgillerde, WMV'nin varlığı ve dağılımı ilk defa bu çalışmayla belirlenmiştir. Bu çalışma sonucunda, Uşak ilinde yetiştirilen kabakgil bitkilerinin (kabak, balkabağı ve hıyar) WMV ile yüksek oranda bulaşık olduğu tespit edilmiştir. Uşak merkez ve ilçelerinde 2017 ve 2018 yıllarında pozitif bulunan örneklerin alındığı yerlerin koordinatları (GPS) belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kabakgiller, WMV, DAS-ELISA, mekanik inokulasyon, Uşak

Agr. H. Eng. Selvihan DİKİCİ

Uşak University

Asts. Prof. Gülcan TARLA

Uşak University

ABSTRACT

In the production of vegetables whose fruits are eaten in Uşak, cucumber plants are the most produced. Therefore, cucurbit plants are in the first place in the province in terms of economic incomes. This study was carried out in order to determine the presence and distribution of Watermelon Mosaic Virus (WMV) in Pumpkin, *Cucurbita moschata* L., Pumpkin for eating, *Cucurbita pepo* L. and Cucumber, *Cucumis sativus* L. plants in Uşak province and its districts. In Uşak province, Merkez, Banaz, Eşme, Karahallı, Sivaslı and Ulubey districts where cucurbit plants are produced have been visited and samples of leaf, stem, fruit and flower have been taken from cucurbit plants showing signs of virus disease. 175 samples collected from disease suspected cucurbit plants in 2017-2018 were tested by DAS-ELISA method and biological indexing studies were performed. As a result of the study, 39 (51.31%) of the 76 samples taken in 2017, 67 (67.67%) of the 99 samples taken in 2018 and 106 (60.57%) of the total 175 samples taken from the land were found to be positive with WMV. As a result of mechanical inoculation studies, some indicator plants showing virus symptoms were tested with DAS-ELISA and confirmed by the presence of positive WMV. The existence and distribution of WMV in cucurbit in Uşak province was determined for the first time with this study. As a result of this research, it is determined that cucurbit plants (pumpkin, pumpkin for eating and cucumber) grown in Uşak province are highly infected with WMV. In 2017 and 2018, the coordinates (GPS) of the positive samples were determined in the center and districts of Uşak.

Keywords: Cucurbitaceae, WMV, DAS-ELISA, mechanical inoculation, Uşak

UŞAK İLİNDE KARPUZ VE KAVUN YETİŞTİRİLEN ALANLARDA KARPUZ MOZAİK VİRÜSÜ (WATERMELON MOSAIC VIRUS, WMV)'NÜN SEROLOJİK YÖNTEMLE BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF WATERMELON MOSAIC VIRUS (WMV) IN WATERMELON AND MELON GROWING AREAS BY SEROLOGICAL METHOD IN UŞAK PROVINCE

Zir. Y. Müh. Selvihan DİKİCİ

Uşak Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TARLA

Uşak Üniversitesi

ÖZET

Uşak ili ılıman bir kuşakta yer aldığından dolayı özellikle kabakgiller yetiştiriciliği için elverişli iklim şartlarına sahiptir. Meyveleri yenilen sebzelerin üretimi açısından, kabakgil bitkileri ilde en çok üretilen sebzeler olup ekonomik gelirler açısından da ilk sırada yer almaktadır. Bu çalışma Uşak ili merkez ve ilçelerinde Karpuz, *Citrullus lanatus* L. ve Kavun, *Cucumis melo* L. bitkilerinde Karpuz Mozaik virüsü (Watermelon Mosaic Virus; WMV)'nün tespiti ve dağılımını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Uşak ilinde Merkez, Banaz, Eşme, Karahallı, Sivasslı ve Ulubey ilçelerinde kabakgil bitkileri yetiştirilen alanlara gidilerek, virüs hastalığı belirtileri gösteren kabakgil bitkilerinden yaprak, gövde, meyve ve çiçek kısımlarından örnekler alınmıştır. Hastalıkla şüpheli kabakgil bitkilerinden 2017 ve 2018 yıllarında toplanan 138 adet örnek, DAS-ELISA yöntemiyle testlenmiş ve biyolojik indeksleme çalışmaları yapılmıştır. Çalışma sonucunda 2017'de alınan 58 örneğin 31'inde (%53,44), 2018'de alınan 80 örneğin 44'ünde (%55,00) ve toplamda arazilerden alınan 138 adet örneğin 75'inde (%54,34) WMV pozitif olarak bulunmuştur. Böylelikle Uşak ilinde kabakgillerde, WMV'nin varlığı ve dağılımı ilk defa bu çalışmayla belirlenmiştir. Ayrıca mekanik inokulasyon çalışmaları ile, virüs belirtileri gösteren bazı indikatör bitkiler DAS-ELISA ile testlenerek WMV'nin pozitif bulunmasıyla doğrulanması yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda, Uşak ilinde yetiştirilen kabakgil bitkilerinin (karpuz ve kavun) WMV ile yüksek oranda bulaşık olduğu tespit edilmiştir. Uşak merkez ve ilçelerinde 2017 ve 2018 yıllarında pozitif örneklerin alındığı yerlerin koordinatları (GPS) belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : WMV, serolojik test, karpuz, kavun, kabakgil bitkileri,

Agr. H. Eng. Selvihan DİKİCİ

Uşak University

Asts. Prof. Gülcan TARLA

Uşak University

ABSTRACT

Since Uşak is located in a temperate zone, it has favorable climatic conditions especially for cucumber cultivation. In terms of vegetables production whose fruits are eaten, cucurbit plants are the most produced vegetables and are in the first place in terms of economic incomes in the province. This study was conducted to determine the presence and distribution of Watermelon Mosaic virus (Watermelon Mosaic Virus; WMV) in Watermelon, *Citrullus lanatus* L. and Melon, *Cucumis melo* L. plants in Uşak center and districts. In the center, Banaz, Eşme, Karahalli, Sivasli and Ulubey districts, the areas where cucumber plants are grown and samples of leaves, stem, fruit and flowers of cucurbit plants showing signs of virus disease were taken. 138 samples collected from disease suspected cucurbit plants in 2017 and 2018 were tested by DAS-ELISA method and biological indexing studies were performed. As a result of the study, WMV was found to be positive in 31 (53.44%) of the 58 samples taken in 2017, 44 (55.00%) of the 80 samples taken in 2018 and 75 (54.34%) of the 138 samples taken from the land in total. Thus, the presence and distribution of WMV in cucurbit in Uşak province was determined for the first time with this study. In addition, mechanical inoculation studies, some indicator plants showing virus symptoms were tested with DAS-ELISA and confirmed by the presence of positive WMV. As a result of this study, it is determined that cucurbit plants (watermelon and melon) grown in Uşak province are highly infected with WMV. In 2017 and 2018, the coordinates (GPS) of the positive samples were determined in the Uşak center and districts.

Keywords: WMV, serological test, watermelon, melon, cucurbit plants,

ANA ÜRÜN KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN FARKLI BÜYÜME ÖZELLİĞİNE SAHİP YERFISTIĞI ÇEŞİTLERİNDE, SIRA ÜZERİ UZAKLIĞININ VERİM VE BAZI TARIMSAL ÖZELLİKLERE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ
THE EFFECT OF INTER-ROW SPACING ON POD YIELD AND SOME AGRONOMIC CHARACTERISTICS OF DIFFERENT GROWTH TYPE PEANUT VARIETIES GROWN IN MAIN CROP GROWING CONDITION

Abdullah KENETLİ

Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarla Bitkileri Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Halis ARIOĞLU

Ç.Ü. Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü

ÖZET

Bu araştırma, Çukurova bölgesi ana ürün koşullarında yetiştirilen farklı büyüme özelliğine sahip yerfıstığı çeşitlerinde, sıra üzeri uzaklığının verim ve bazı tarımsal özelliklere etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada 2 farklı yerfıstığı çeşidinde (NC-7 ve Halisbey), 5 farklı sıra üzeri uzaklığı (5, 10, 15, 20, 25 cm) kullanılmıştır. Araştırma Ç.Ü.Z.F. Tarla Bitkileri Bölümü deneme arazisinde 2019 yılında yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan yerfıstığı çeşitlerinde; bitki başına meyve sayısı, bitki başına meyve ağırlığı, birinci kalite meyve sayısı oranı, 100 meyve ağırlığı, 100 tohum ağırlığı, iç oranı, meyve verimi, tohum verimi, protein oranı, yağ oranı ve yağ verimi gibi özellikler incelenmiştir.

Elde edilen verilere göre sıra üzeri uzaklığı azaldıkça, yerfıstığı çeşitlerinde bitki başına meyve sayısı, bitki başına meyve ağırlığı, birinci kalite meyve sayısı oranı, 100 meyve ağırlığı ve 100 tohum ağırlığı değerlerinde azalışlar görülürken, iç oranı, meyve verimi, tohum verimi, yağ verimi değerlerinde artışlar gözlemlenmiştir. Yağ oranı değeri sıra üzeri uzaklığından etkilenmemiştir. Araştırma sonucunda dekara en yüksek meyve verimi değeri Halisbey çeşidinde, bitki yoğunluğunun en fazla olduğu 5 cm sıra üzeri uzaklıktan (761.7 kg/da) elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerfıstığı, Sıra üzeri mesafesi, Meyve verimi, Yerfıstığı çeşidi ve Tarımsal özellik

ABSTRACT

This study was conducted at the University of Cukurova, Faculty of Agriculture research area in 2019. The aim of this study is to determine the effect of inter-row spacing on pod yield and some agronomic characteristics of different growth type peanut varieties in main crop growing condition. Two different peanut varieties (NC-7 and Halisbey) and five different inter row spacing (5, 10, 15, 20 and 25 cm) were used. The experimental design was a split block with three replications. Pod number and pod weight per plant, fancy pod percentage, 100 pod and seed weight, shelling percentage, oil and protein content, oil yield per decar, pod and kernel yield per decar characteristics of varieties were investigated.

As a result; pod number and weight per plant, fancy pod percentage, 100 pod and seed weight values were decreased when the inter-row spacing was decreased, but shelling percentage, pod and kernel yield and oil yield values were increased. The oil content was not affected by the inter-row spacing. The highest pod yield (761.7 kg/da) was obtained when Halisbey variety and the seeds planted at 5 cm inter-row spacing.

Keywords: Peanut, Inter-row spacing, Peanut variety, Pod yield and Agronomic trait

SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMSAL ÜRETİM İÇİN ORGANOMİNERAL GÜBRELERİN ÖNEMİ

Prof. Dr. Kadir SALTALI

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Muhammed ALHASHEMİ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Kübra DİŞKAYA

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

ÖZET

Türkiye’de tarımsal üretimi kısıtlayan en önemli toprak faktörleri yüksek pH, kireç ve düşük organik madde içeriğidir. Toprakların pH ve kireç içeriğinin yüksek, organik madde içeriğinin düşük olması topraklarda fosfor (P), demir (Fe), çinko (Zn), bor (B) vb. besin elementlerinin bitkiler tarafından alınamaz forma dönüşmesine, azotun (N) ise gaz (NH₃) formuna dönüşerek uçmasına neden olmaktadır. Bitki beslemede karşılaşılan bu olumsuz koşullar organomineral gübrelerin uygulanması ile azaltılabilir. Organomineral gübreler; kimyasal gübreler ile organik materyallerin (leonardit, kompost, gıda) tekniğine uygun olarak karıştırılması ile elde edilen gübrelerdir. Organomineral gübrelerde, bitki besin maddeleri organik maddenin fonksiyonel grupları tarafından bağlanabilmekte ya da tutulabilmektedir. Organomineral gübreler topraklara uygulandıktan sonra, organik bileşiklere bağlanan besin maddelerinin gaz formuna dönüşerek uçması, yıkanması ve topraklarda bitkiler tarafından alınamaz forma dönüşmesini azaltmaktadır. Organomineral gübre üretiminde kullanılan organik materyallerin ayrışması ile ortaya çıkan organik bileşikler, topraklarda bitki besin maddelerinin bağlanabileceği yüzeylere bağlanarak, bitki besin maddelerinin alınamaz konuma dönüşmesini azaltmaktadır. Aynı zamanda toprakta alınamaz konumda olan bitki besin maddelerinin alınabilir forma dönüşmesine katkı sağlamaktadır. Bu durumda, uygulanan gübrelerden bitkin daha fazla faydalanabilmektedir. Organomineral gübreler topraklara uygulandıktan sonra organik maddeye bağlanan bitki besin maddeleri bitkinin alımına yavaş bir şekilde sunulmakta ve bitkiler daha fazla faydalanmaktadır. Organomineral gübre uygulamasıyla toprakların ihtiyacı olan organik madde topraklara uygulanmaktadır. Organomineral gübrelerin yaygınlaşması ile tarımsal üretimi kısıtlayan toprak sorunlarının olumsuz etkisi azalacak, toprak sağlığı ve kalitesi iyileşecek, bitkisel verim artacak, sektöre ekonomik katkı sağlayacaktır. Türkiye gübre yapımında kullanılan ham maddelerin yaklaşık %95’i ithal ettiği için, ülkemizde organomineral gübre kullanımının yaygınlaşmasıyla hem kimyasal gübre kullanımı azalacak hem de gübre ham maddelerinden kaynaklı ithalatımız azalacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarım, Toprak, Kimyasal Gübre, Organomineral Gübre

TÜRKİYE’DE SÜT FİYATLARI İLE YEM FİYATLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İKTİSADİ TEORİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Selma KAYALAK

ÇOMÜ, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü

Akın UMUT

ÇOMÜ, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, TKDK

ÖZET

İnsan sağlığı açısından hayati olan süt ve mamullerinin, üretimi ve tüketiminin ulusal bir önemi vardır. Günümüzde, beslenmede hayvansal protein tüketimi ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile ilişkili görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre sağlıklı bir insanın vücut ağırlığının her kilogramı için günde 1 gr. protein tüketmesi ve bunun da %42' sinin hayvansal kökenli olması gerekmektedir. Ancak, Türkiye’de tüketilen günlük protein miktarının %73’ü bitkisel kökenli gıda maddelerinden karşılanmaktadır. Türkiye’de hayvansal protein ihtiyacının %45’i süt ve süt ürünleri ile karşılanmaktadır. Gerek hayvan ırklarındaki gelişmelerin gerekse işletme başına düşen süt hayvanı varlığındaki artışların süt üretim miktarı ve veriminde olumlu etkileri olmasına karşın özellikle son yıllarda yem fiyatları ve üretici fiyatlarında görülen dalgalanmalar süt üretiminde olumsuz etkiler yapmaktadır. Klasik iktisadi teoriye göre, serbest bir piyasa ortamında tüm ekonomik sorunların çözümü, düzgün işleyen fiyat mekanizması sayesinde otomatik olarak gerçekleşir. Bu çalışmada, üretici fiyatlarının, yem fiyatlarının, süt teşvik primini ve sığır sütü üretimi arasındaki ilişkiler çeşitli açılardan incelenmiştir. Çalışmada, 1990-2018 dönemlerini kapsayan yıllık zaman serisi verileri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre süt sığırcı sektöründeki oluşumların iktisadi beklentilerin dışında gerçekleştiği görülmüştür. Bunun temel nedeninin süt maliyeti içindeki en yüksek paya sahip (yaklaşık %70) yem masrafındaki değişimlerin süt üretici fiyatlarına geç yansımalarıdır. Türkiye’de çiğ süt/ yem paritesi 2005’de 2,02 iken 2015 yılında 1.49’a düşmüştür. Bu yıllar arasında hem yem hem süt fiyatları artmasına rağmen yem fiyatlarındaki yükseliş daha fazla olduğundan parite düşmüştür. Süt-yem paritesi düştükçe süt üretiminin et üretimine göre kârlılığı azaldığı için, süt sığırcı sahipleri et üretimini daha kârlı bularak hayvanlarını kesmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Çiğ süt fiyatı, Yem Fiyatları, İktisadi Teori

**FACTORS AFFECTING THE PEANUT FARMERS' DECISIONS TO MAKE
AGRICULTURAL INSURANCE: THE CASE OF OSMANIYE PROVINCE****Dr. Seyit HAYRAN**

Cukurova University

Sinan DURU

Ministry of Trade of Republic of Turkey

Aykut GÜL

Cukurova University

ABSTRACT

Agriculture is one of the main sectors of Turkey's economy. Agriculture is a very risky business because of uncertainties inherent in weather, yields, prices, government policies, global markets, and other factors that impact. Agricultural insurance is one of the risk management tools to minimize the negative effects of these risks on farms. Agricultural insurance is very important for farm survival because of compensating the farmer's losses. This study was carried out in order to determine the factors affecting the peanut farmers' decisions on making agricultural insurance in Osmaniye province placed in the Mediterranean region where obtain the most part of peanut production in Turkey. A cross-sectional survey method and multistage random sampling technique were used in the present study. The data used in the study, obtained by a questionnaire from One hundred and five farmers during the period of August - October 2017 in four districts of Osmaniye. Binary logistic regression analysis and descriptive statistics such as mean and standard deviation were used for the data analysis. Binary logistic regression analysis was used to determine factors affecting farmers' decisions on making agricultural insurance. The result of binary logistic regression analysis showed that age, gender, agricultural experience and use of extension services affecting farmers' decision on making agricultural insurance.

Keywords: Agricultural insurance, peanuts, Turkey

TÜKETİCİ SONRASI SELÜLOZ TEKSTİL ATIKLARININ TOKSİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ VE KOMPOZİT MALZEMESİ OLARAK KULLANILMASI

Dr. Selda SEZER
İnönü Üniversitesi
Ayşegül YÜCEL
İnönü Üniversitesi

ÖZET

Dünya nüfusunun hızla artmasıyla değişen yaşam şartlarıyla tekstil ürünlerinin kullanımı da her geçen gün artmaktadır. Tekstil ürünlerinin artması ile birlikte tekstil atıkları da bir o kadar artış göstermektedir. Bu artışa göre Tekstil Geri Dönüşüm Kurumu (Council for Textile Recycling) geri dönüşüm için kullanılacak tekstil atıklarını tüketici öncesi ve sonrası atıklar olmak üzere iki grupta sınıflandırmaktadır. Tüketici öncesi tekstil atıkları tekstil ürünlerinin üretimleri sırasında ortaya çıkan tekstil atıklarıdır. Tüketici sonrası tekstil atıkları ise hizmet süresini tamamlanmasında sonra kalan tekstil ürünleridir. Kullanılmayacak durumda olan bu tüketici sonrası tekstil atıkları farklı ürün ve sektörlerde kullanılabilir. Bu çalışmada dünya genelinde tekstil kullanımının artmasına bağlı olarak artacak tüketici sonrası tekstil atıklarının değerlendirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca tüketici sonrası tekstil atıkları sınıflandırılması, atık geri dönüşüm döngüsü, toksisitesi ve güncel selülozik tekstil atıklarının kompozit malzeme olarak değerlendirilme yöntemlerini karşılaştırmalı olarak sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tekstil atığı, Selüloz, Kompozit, Isı yalıtım, Toksikite.

KSİLANAZ VE GLUKOZ-İZOMERAZ AKTİVİTESİNE SAHİP BAZI GEOBACILLUS VE BREVIBACILLUS SUŞLARININ MOLEKÜLER FİLOGENİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim GÜLER

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü

Doç. Dr. Kadriye İNAN BEKTAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Fakültesi, Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye'nin batısında bulunan bazı kaplıcalar, termofilik mikroorganizmaların varlığı bakımından incelendi. Alınan su örneklerinden 16S rRNA gen dizisi analizine dayanarak tanımlanan 8 izolatın *Geobacillus* cinsi diğer 7 izolatın ise *Brevibacillus* cinsi üyesi olduğu tespit edildi. *recN* dizisi benzerlik analiz sonuçlarına göre, izolat EG1 *G. thermodenitificans*'ın bir suşu ve izolat SG1 Grup 3 türlerinden birinin suşu olarak belirlendi. SG13, SG16, SG17, EG6, EG7 ve HIG12 izolatları için kesin tür tayinleri yapılamadı. 16S rDNA'nın HV benzerlik analizi temelinde, izolat HIG17, HIG27 ve HIG29'un sırasıyla *B. thermoruber*, *B. parabrevis* ve *B. borstelensis* türlerinin birer üyesi olduğu kanıtlandı. İzolat HIG22 ve HIG28, *B. agri* türüne ait suşlar olarak, izolat HIG11 ise *B. gelatini*'ye ait bir suş olarak tespit edildi. Ayrıca HIG19 bağımsız bir *Brevibacillus* türü olarak kabul edilebilir nitelikte bulundu.

Tanımlanan her bir izolatın ksilanaz ve glukoz izomeraz üretim yetenekleri araştırılarak, sahip oldukları enzim aktivitelerinin varlığı, optimum sıcaklıkları ve pH'ları da bu çalışmada incelendi. Elde edilen bulgulara göre, suşlardan SG16'nın hem ksilanaz hem de glikoz izomeraz aktivitesine sahip olduğu, 4 suşun sadece ksilanaz aktivitesine sahip olduğu, diğer 4 suşun sadece glikoz izomeraz aktivitesine sahip olduğu, kalan 6 suşun ise bu aktivitelerden hiçbirisine sahip olmadığı belirlendi. En yüksek optimum sıcaklığa (80 ° C) sahip izolat SG16 iken, en yüksek optimum pH'ya (pH 9) sahip izolatlar HIG11, HIG19 ve SG16 olarak tespit edildi. İzolat SG16, SG1 ve HIG12'nin 80 °C'de optimum glikoz izomeraz aktivitesine sahip olduğu belirlenirken; SG16, SG17 ve HIG12 izolatlarının ise en düşük pH'ya (6,5) sahip oldukları tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: *Geobacillus* ve *Brevibacillus*, Glukoz-izomeraz ve Ksilanaz, *recN*, 16S rDNA'nın HV bölgesi

AĞIR METAL GİDERİMİNDE TERMAL YÖNTEM İLE MODİFİYE EDİLMİŞ POMZA KULLANIMI

Ayşegül YÜCEL

İnönü Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Maden Mühendisliği Bölümü (Doktora Öğrencisi)

Dr. Selda SEZER

İnönü Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Kimya Bölümü

Prof. Dr. Musa SARIKAYA

İnönü Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Maden Mühendisliği Bölümü

ÖZET

Gün geçtikçe insanoğlunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yeni ürünlerin üretilmesi ve geliştirilmesi hızlanmıştır. Endüstrinin bu hızla gelişmesinin pozitif yönlerinin yanında negatif bir sonucu ise çevresel atıkların ortaya çıkmasıdır. Uygun atık yönetimi yapılmadığı takdirde bu atıklar çevresel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı endüstriyel atık sularındaki ağır metallerin uygun koşullarda bertaraf edilmemesi bu çevresel sorunlardan sadece bir tanesidir. Çevreye farklı sektörlerden bırakılan kadmiyum (Cd), krom (Cr), bakır (Cu), civa (Hg), kurşun (Pb), nikel (Ni) kalay (Sn) ve çinko (Zn) gibi ağır metaller kuru ve yaş çökeltme ile toprağa karışabilmektedir. Yüzey sularıyla yeraltı sularına karışarak, toksik ve kanserojen etkilerinden dolayı ekolojik dengeyi etkileyebilmektedirler. Ağır metallerin başlıca kaynakları kâğıt endüstrisi, gübre sanayi, demir-çelik sanayi, termik santraller ve madenciliktir. Ağır metallerin gideriminde en fazla koagülasyon, filtrasyon, ters ozmos, iyon değişimi ve adsorpsiyon yöntemleri kullanılmaktadır. Endüstrideki atık sularda bulunan ağır metallerin giderimi daha ticari aktif karbon ile yapılmaktadır. Bu çözümün maliyeti yüksek olduğundan maliyeti düşük, adsorpsiyon kapasiteleri yüksek olan doğal adsorban malzemeler atık sularda metal giderimi için araştırılmaktadır.

Bu çalışma gözenekli, volkanik olaylar neticesinde oluşmuş, fiziksel ve kimyasal etkenlere karşı dayanıklı bir kayaç olan pomza ile endüstriyel atık sularda bulunan nikel gideriminde değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Pomzanın kristal yapısını değiştirmek amacıyla farklı sıcaklıklara maruz bırakılmıştır. Yapısal olarak değişiklik gösteren pomza XRD, FTIR ve SEM karakterizasyon yöntemleri ile tanımlanmıştır. Belirlenen yapılarıdaki pomza örnekleri, farklı konsantrasyonlarda hazırlanan nikel çözeltilerine eklenmiştir. Pomzanın adsorplama kapasitesi UV-Vis ve AAS ile ölçülmüştür. Sonuç olarak pomzanın adsorban miktarı, adsorpsiyon kapasitesi ve adsorplama süresi parametrelerinin termal yöntem ile yapısal değişikliğe uğratılmış pomza örnekleri arasında-incelemiştir.

Anahtar Kelimeler: Pomza, Ağır Metal, Nikel, Termal Davranış

DETECTING VOLATILES IN LIGNOCELLULOSIC MATERIALS**Dr. Bahar MERYEMOĞLU**

Cukurova University

ABSTRACT

Biomass can be defined as plant and animal waste containing lignocellulosic material and which can be converted to energy. These are trees, shrubs, forest wastes, woody and herbaceous plants, animal wastes, solid wastes (garbage), industrial wastes, waste water and human wastes. The lignocellulosic materials composed of holocellulose (cellulose-hemicellulose) and lignin. Lignocellulosics are the most abundant natural raw materials in the world. Million tons of agricultural industry remains are produced annually in the world and these are disposed of in an uncontrolled outdoor environment, causing large amounts of organic matter to accumulate. Therefore, these wastes need to be converted into valuable products such as biogas, ethanol, chemicals, flavoring compounds. The issues related to the development and extension of these conversion process are still significant. One of these issues is the characterization of volatiles in lignocellulosics. The aim of this study was to determine the volatile components of sorghum and kenaf as lignocellulosic materials and the volatile component profile depends on the type of material. There are many methods for volatile component analysis, such as extraction with organic solvents or aqueous alcohol-containing solutions. In this study, the volatiles in lignocellulosics, its hydrolysates and non-hydrolyzed residues were analyzed simple and solvent-free sample preparation by chromatographic method. Lignocellulosic materials were hydrolyzed under boiling water conditions. The results showed that the volatile component profile of the two lignocellulosic materials were not very different from each other. The hexanoic acid, nonanal, nonanoic acid, benzene-2,4-diisocyanato-1-methyl, vanillin lactose, 1-octalal, 2-butyl, hexadecane, benzophenone, carbonic acid, eicosyl vinyl ester, methyl (Z) dihydrojasmonate, 2-pentadecanone, 6,10,14-trimethyl, 2 (3H) -Furanone, dihydro-5-pentyl were the most abundant volatiles in kenaf and sorghum. Benzene-2,4-diisocyanato-1-methyl and methyl (Z) dihydrojasmonate compounds have also been observed in hydrolysates of lignocellulosic materials. In addition to these compounds, linal and ethylene brassylate compounds were formed in the hydrolysates. The benzene-2,4-diisocyanato-1-methyl, nonanoic acid, n-decanoic acid, 1-chlorohexadecane, 2-Piperidinone, N- [4-bromo-n-butyl] were the most common compounds in non-hydrolyzed residue of kenaf and sorghum.

Anahtar kelimeler: Kenaf, Volatile compounds, Sorghum, Biomass.

RESEARCH OF AFLATOXIN RESIDUE IN FEED AND NUT SAMPLES**Öğr. Gör. Dr. Hacer Sibel KARAPINAR**

Karamanoğlu Mehmetbey University, Scientific and Technological Research & Application Center

Prof. Dr. Fevzi KILIÇEL

Karamanoğlu Mehmetbey University, Kamil Özdağ Science Faculty, Department of Chemistry

ABSTRACT

Mycotoxins are a type of compound that can be found everywhere by fungal spores known to have harmful influences on human and animal health. Mycotoxins that can occur in cereals, nuts, fruits and feeds endanger food safety. The most widespread mycotoxins are B1 (afla B1), B2 (afla B2), G1 (afla G1) and G2 (afla G2) aflatoxins. The presence of mycotoxins causes serious problems in human health. Therefore, the presence of mycotoxins should be eliminated or reduced. The most important factors causing aflatoxin formation in foods are temperature, humidity, drying and storage conditions. Aflatoxins are strongly influenced by ultraviolet light throughout the ring structure. Aflatoxin B1 gives blue fluorescent light (425 nm) under UV light. In this study, concentrations of the total aflatoxin, aflatoxin G1, aflatoxin G2, aflatoxin B1, aflatoxin B2 in feed and nut samples were determined. The samples from Karaman in Turkey. At least 100 g of the sample was collected and transported to the laboratory in containers that do not cause pollution. All samples were ground with a mixer to obtain the appropriate particle size. It is stored in a glass container in a refrigerator until analysis. The AOAC Official Method 999.31 and AOAC 2003.02 (2005) were used to detect aflatoxins in feed and nut samples. In this method, extraction with methanol water mixture, cleaning with immunoaffinity column and post-column derivatization with cobra cell were performed. Aflatoxin analyzes were performed by high performance liquid chromatography (HPLC). Aflatoxin B1 residue was not detected in all samples. Strategies and monitoring programs should be developed to prevent aflatoxin transmission.

Keywords: Nut, Feed, Aflatoxin, HPLC.

ÇAM KESE BÖCEĞİNİN (*THAUMETOPOEA WILKINSONI* TAMS) TÜRKİYE BATI AKDENİZ BÖLGESİNDEKİ DOĞAL DÜŞMANLARININ BELİRLENMESİ

Dr. İsmail ERKAYA

Süleyman Demirel Üniversitesi

ÖZET

Çam kese böceği, (*Thaumetopoea wilkinsoni* Tams, 1924 [Lepidoptera: Notodontidae]) Akdeniz Havzası'nda ve ülkemizde çam ormanlarının yaprakla beslenen en önemli zararlısıdır. Çam kese böceğinin doğal düşmanları arasında çeşitli taksonlardan avcı ve parazitoid türler bulunur. Türkiye'nin Batı Akdeniz bölgesindeki kızılçam ormanlarında örneklenen çam kese böceğinin potansiyel avcılarının, larva ve yumurta parazitoidlerinin belirlenmesi için dört ildeki (Isparta, Burdur, Antalya, Muğla) dokuz çalışma istasyonunda çalışmalar yürütülmüştür. 2018 yılı boyunca seçilen alanlardan çam kese böceklerine ait keseler ve yumurta kümeleri örneklenmiştir. Potansiyel avcılar olarak *Calosoma sycophanta* (L.) ve *Forficula smyrnensis* Serville; parazitoid türler olarak ise *Phryxe caudata* (Róndani), *Trichogramma* sp., *Ooencyrtus pityocampae* (Mercet) ve *Anastatus bifasciatus* (Geoffroy) tespit edilmiştir. *Forficula smyrnensis* ayrıca bu çalışma sonucunda ilk kez keselerden toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Forficula smyrnensis*, Parazitoid, *Thaumetopoea wilkinsoni*, Çam kese böceği, Batı Akdeniz Bölgesi

FINITE ELEMENT ANALYSIS OF THE 3D MODEL OF MANDIBLE OBTAINED FROM CONE BEAM COMPUTED TOMOGRAPHY IMAGE**Prof. Dr. İbrahim H. GÜZELBEY**

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

Assistant Professor Betül TAŞ

Gaziantep Üniversitesi

Abdurrezzak ÇALIK

Gaziantep Üniversitesi

ABSTRACT

In this study's aim of use of the finite element analysis method to compare the mechanical response under the influence of masticatory forces on mandible models before and after the surgical operation of the third molar teeth determined by the winter classification, basic stages of preparing of 3D medical model, 3D medical surgical operation of the third molar teeth and discussion of the validity of the results obtained by the finite element analysis method. The 3D medical model was prepared to perform virtual surgical operation on a human mandible and to perform the stress analysis with the finite element analysis method. For this purpose, using the Planmeca 3 Dimensional Tapered Beam Computed Tomography (CBCT) in the Faculty of Dentistry, the images taken from individuals aged 18 - 70 years were converted into 3D medical model with Materialize Mimics software. Virtual surgical operation by 3 Matic software was performed in accordance with the reality and post-operative models were obtained. The steps followed in the study started after the CBCT image was obtained from the patient. 3D model was created. Virtual surgery was performed and finally finite element analysis was performed. The stress analysis under the effect of masticatory forces on the mandible by the finite element analysis method was performed by Ansys 16.0 software and the stress values were compared. When these models were evaluated, it was observed that mechanical stresses changed after surgical operation with 3 Matic software, the steps of application of finite element analysis method on mandible were examined.

Key words: 3D Medical Model, Finite Element Analysis, Third Molar Teeth, Cone Beam Computed Tomography (CBCT), Masticatory Force

FAN VE LEVHA SİSTEMİNİN ATEŞ BÖCEĞİ ALGORİTMASI VE BULANIK YAPAY SİNİR AĞI MODELİ İLE TANINMASI

Arş. Gör. Murat Erhan ÇİMEN
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Doç. Dr. Yaprak YALÇIN
İstanbul Teknik Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmada doğrusal olmayan bir sistem olan fan ve levha sisteminin tanınmasına yönelik iki farklı yöntem kullanılmış ve bu yöntemlerle elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Tanıma işlemi gerçek bir laboratuvar düzeneği üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sistemde standart fan ve levha sistem nonlineerliğine ek olarak hareketli mile bağlı potansiyometrenin mil ile levha ayağına bir kablo bağı ile sabitlenmeye çalışılması sonucu oluşan nonlineer sürtünme de bulunmaktadır. İlk olarak Newton hareket denklemleri kullanılarak sistemin parametrik yapısal modeli oluşturulmuştur. Oluşturulan modelin parametrelerinin belirlenmesi için Ateş böceği algoritması kullanılmıştır. Tanıma işleminin başarısı istenen düzeyde gerçekleşmemiştir. Bunun nedeni olarak sistemde matematiksel olarak modellenmesi zor olan bölgesel non-lineerliklerin olması görülmüş ve sistemin parametrelerinin durumlara göre değiştiği düşünülerek önce sabit kabul edilen sistem parametreleri sistem durumlarının polinom fonksiyonu şeklinde ifade edilerek model güncellenmiştir. Ancak Ateş Böceği algoritmasının belirlemesi gereken parametre sayısı artmıştır. Güncellenmiş model yapısı kullanılarak Ateş Böceği algoritması ile gerçekleştirilen tanıma işlemi daha başarılı sonuç vermiştir. Ancak istenilen yüksek doğruluk sağlanamamıştır. Bu nedenle bulanık yapay sinir ağı tabanlı modeli kullanılarak tanıma işlemi de yapılmıştır. Bulanık yapay sinir ağı modelinin oluşturulması için Matlab anfis kullanılmıştır. Sistemde ölü zaman olduğu için giriş işaretinin ayrıca zaman gecikmesi de eklenmiş ve kontrol işareti, gecikmeli kontrol işareti ve çıkışın geri beslemesi olmak üzere model üç girişli bir çıkışlı olarak oluşturulmuştur. Takagi-Sugeno tipinde seçilen model için girişlerde dört Gaussien üyelik fonksiyonu kullanılmış çıkışta da singleton üyelik fonksiyonu kullanılmıştır. Bulanık yapay sinir ağı tabanlı modeli ile yapılan tanıma işleminde yapısal olarak modellenmesi zor olan dinamikler daha iyi temsil edilebildiği için istenilen yüksek doğrulukta daha başarılı sonuç elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fan ve Levha Sistemi, Sistem Tanıma, Ateş Böceği Algoritması, ANFIS

SABİT KANATLI HAVA ARAÇLARI ÜZERİNE UYGULANABİLECEK DOĞADAN ESİNLENMELİ BAŞKALAŞIM UYGULAMALARI

Dr. Öğr. Üyesi Fırat ŞAL
İskenderun Teknik Üniversitesi

ÖZET

Günümüz hava araçlarına başkalaşım yöntemleri sıklıkla kullanılıp verimleri test edilmektedir. Bu yöntemlerden pasif, aktif ve birleştirilmiş başkalaşım yöntemleri literatürde birçok amaç için kullanılmıştır. Kontrol, performans, enerji, titreşim gibi birçok alanda verimliliğini ispatlamıştır. Günümüzde yapay kas gibi yeni gelişen teknolojilerle birlikte canlı bir kuş yapısına benzeyen sistemlerin tasarımı daha kolay bir hale gelmiştir. Amaçlarına göre yapay kas teknolojisi hidrolik, pnömatik, elektrik ve kimyasal ve genleşme gibi farklı yöntemlerle kullanılabilir. Bu yeni teknolojiyi kullanarak gerçeğe çok yakın ve performansı çok yüksek doğadan esinlenmiş robotları üretmek mümkün olmaktadır. Elektrik ile çalışan yapan kas teknolojisi çok hızlı çalışırken, hidrolik ile çalışan yapay kas teknolojisi daha güçlü olmaktadır. Tüm yapay kas teknolojilerinin farklı özellikleri olmasına rağmen, sabit kanatlı hava araçlarında kullanılabilecek en güçlü yöntem elektrik ve pnömatik olan sistemlerdir. Hatta kanat çırparak uçabilen hava araçları başkalaşım yöntemleri ile tasarlanarak uçurulabilmektedir. Sadece hava araçlarında değil balık, yılan, ahtapot gibi doğadan esinlenmiş her türlü gerçekçi robotlar bu sistemlerle kolaylıkla üretilebilmektedir.

Bu çalışmada yapay kas teknolojisi ve çeşitleri anlatılarak doğadaki canlıların özelliklerini günümüzün modern sabit kanatlı uçaklara uygulanabilirliği ele alınmıştır. Ayrıca ileride kullanılabilecek çok kuvvetli bir potansiyel olduğuna kanaat getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Başkalaşım, Yapay Kas, Sabit Kanatlı Uçak, Hava Aracı, İnsansı Robot

MODELING AND AUTOMATIC CONTROL OF AN UNMANNED SMALL HELICOPTER**Dr. Sezer COBAN**

Faculty of Aeronautics and Astronautics, Iskenderun Technical University

ABSTRACT

In this study, a small unmanned helicopter is firstly modeled in computer environment. Afterwards, the control parameters (Proportion (P), Integral (I) and Derivative (D)) are determined by a random optimization method in order to optimize certain performance criteria (overshoot, settling time and rising time) in the computer environment. Best flight conditions are achieved in the simulation environment. In the following periods, the performance-enhanced values obtained in computer environment are entered in the P, I, and D parameters of the commercial autopilot to be provided. Matlab program is used to create the simulation model. Simultaneous Perturbation Stochastic Approximation (SPSA) method is used to determine autopilot parameters. This random method is used for the first time in the literature for optimization purposes. The theoretical results after the study are expected to improve the practical results.

Keywords: Unmanned Small Helicopter, Autopilot, Performance Optimization

DÖNER KANATLI HAVA ARAÇLARININ UÇUŞ PERFORMANS OPTİMİZASYONU**Öğr. Gör. Hüseyin ŞAHİN**

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Tuğrul OKTAY

Erciyes Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KONAR

Erciyes Üniversitesi

ÖZET

Döner kanatlı hava araçları hem askeri hem de sivil sektörde kullanımı artan bir teknoloji haline almıştır. Dikey kalkış yapabilme özelliğine sahip olan döner kanatlı hava araçlarının sabit kanatlı uçaklara göre bazı dezavantajları vardır. Döner kanatlı hava araçları uçaklara göre daha az uçuş süresi ve daha fazla yakıt tüketimine sahiptir. Bu çalışmada döner kanatlı hava araçlarının uçuş performanslarının optimizasyonu sağlanarak uçuş süresinin artışı amaçlanmıştır. Döner kanatlı hava araçlarının uçuş performanslarından tırmanış hızının ve uçuş süresi artışı, havada asılı kalabilmesi gerekli gücün azalması için hava aracının ağırlığının azaltılmasına bağlıdır. Bu amaç için döner kanatlı hava aracının itki sisteminde kullanılan batarya, motor ve pervanenin ağırlıkları optimize edilerek uçuş süresinin artışı sağlanmıştır. Batarya, motor ve pervanenin ağırlıkları ve ürettikleri itki gücü sistemin giriş parametreleri olmuştur. Oluşturulan sistemin uçuş süresi ise çıkış parametresi olarak belirlenmiştir. Uçuş testleri kapalı ortamda gerçekleştirilmiştir. Uçuş süreleri kıyaslanarak optimum model yapısı ortaya çıkartılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Döner Kanatlı Hava Aracı, Uçuş Süresi, Optimizasyon

ABSTRACT

Rotary wing aircraft have become an increasing technology for use in both the military and civil area. Rotary wing aircraft which of vertical take-off capability have some disadvantages compared to fixed wing aircraft. Rotary wing aircraft is lower flight times and higher fuel consumption than fixed wing aircraft. In this study, it is aimed to optimize flight performance of rotary wing aircraft and increase flight time. The flight performance of rotating wing aircraft depends on reducing the weight of the aircraft in order to increase flight time and reduce the thrust for cruise flight. For this purpose, the weight of the battery, motor and propeller used in the propulsion system of the rotary wing aircraft was optimized and flight time was increased. Battery, motor and propeller weights and thrust which they produce are the input parameters of the system. The flight time of the system is determined as the output parameter. Indoor flight was performed for the tests. The optimum model structure was obtained by comparing the flight times.

Keywords: Rotary Wing Aircraft, Flight Time, Optimization

İNSANSIZ HAVA ARACI İTKİ GÜCÜNÜN ANFİS İLE TAHMİNİ

Öğr. Gör. Hüseyin ŞAHİN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Tuğrul OKTAY

Erciyes Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KONAR

Erciyes Üniversitesi

ÖZET

İnsansız hava araçları arama kurtarma, denetleme, ulaşım gibi verilen görevleri sağlıklı bir şekilde yerine getirebilmek için tasarlanmıştır. Bu tasarım sürecinde gövde, kanat ve güç sistemi gibi birçok aşamanın iyi bir şekilde tasarımının yapılması gerekmektedir. Gövde ve kanat tasarımlarının sonradan çok değişikliğe uğramamasına karşın, güç sisteminin tasarımı iyileştirme sürecinde değişikliğe gidilebilmektedir. Bu çalışmada insansız hava araçlarında kullanılan fırçasız motorlarla elde edilen itki değişiminin incelenmesi ele alınmıştır. Bu amaç için öncelikle, RCbenchmark firmasının 1580 modeli dinamometresi yardımıyla fırçasız bir motorun itki testi gerçekleştirilmiştir. Test işleminde elde edilen veriler kullanılarak, Adaptif Ağ Yapılı Bulanık Sonuç Çıkarım Sistemi (ANFİS, Adaptive Neuro-Fuzzy Inference System) yardımıyla itki tahmini yapılmıştır. Bu tahmin sürecinde farklı ANFİS kural yapıları oluşturularak farklı model yapıları önerilmiştir. Bu modellerde, pervanenin çapı, pervanenin hatvesi, motorun dönüş hızı ve motor verimliliği giriş parametreleri olarak seçilirken, çıkış değeri olarak itki kuvveti belirlenmiştir. Model performansları kıyaslanarak optimum model yapısı önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İtki, Elektrikli İHA, ANFİS

ABSTRACT

Unmanned aerial vehicles are designed in order to perform the tasks such as search and rescue, control and transportation in a safely. In this design process, the body, wing and power system must be well designed. The design of the power system can be modified in the process of improvement, although the design of the body and wing does not change. In this study, the thrust change obtained by brushless dc motors used in unmanned aerial vehicles. For this purpose, firstly, the thrust test of a brushless motor was carried out with the help of RCbenchmark model 1580 dynamometer. Using the data obtained from the test process, the thrust estimation was made with the help of Adaptive Neuro-Fuzzy Inference System (ANFİS). In this estimation process, different ANFİS rule structures were created and different model structures were proposed. In these models, propeller diameter, propeller pitch, rotational speed of the motor and motor efficiency were selected as input parameters, while the thrust force was determined as the output value. Optimum model structure was suggested by comparing the model performances.

Keywords: Thrust, Electric UAV, ANFİS

SERUMLARDAKİ DEKSTROZ İÇERİKLERİNİN METAMALZEME ANTEN TABANLI SENSÖR İLE TESPİTİ

Cumali KOPMAZ

İskenderun Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Oğuzhan AKGÖL

İskenderun Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Vedat ÖZKANER

İskenderun Teknik Üniversitesi

ÖZET

Son yıllarda metamalzemelerin gelişimi ile birlikte anten tabanlı sensörlere olan ilgi artmıştır. Bunun sonucu olarak endüstriyel ve tıbbi alanlarda birçok metamalzeme ve anten tabanlı sensör ile algılama, ölçüm ve tespit yapılmaktadır [1-5]. Metamalzemeler, doğada bulunmayan laboratuvarında üretilen ve doğadaki malzemelerin sahip olmadığı elektromagnetik özelliklere sahip olan yapay malzemelerdir. Metamalzemelerin hem elektriksel hem de magnetiksel geçirgenlikleri negatiftir, bu sayede negatif kırılma indisine sahiptirler. Metamalzemeler alaşımlarda olduğu gibi meydana geldikleri malzemelerin özelliklerini almazlar [6-8]. Anten tabanlı sensörler konusunda literatüre bakıldığında birçok çalışmanın olduğu görülmektedir. Oğuzhan [1], yama anten tabanlı sensör ile etanol ve metanol ölçümü üzerine bir çalışma sunmuştur [1]. Olcay ve arkadaşları [2], saf sudaki etanol oranını ölçen metamalzeme tabanlı sensör üzerine bir çalışma önermişlerdir [2]. Tao ve arkadaşları [3], metamalzeme tabanlı biyo-sensör üzerine çalışma yapmışlardır [3]. Literatürde bunlar gibi birçok çalışma mevcuttur. Önerilen çalışmada serumdaki dekstroz yüzdesi ölçümü için metamalzeme tabanlı yama anten sensörü tasarlanmıştır. Dekstroz bir monosakkarit yani basit şekerdir ve glukoz olarak ta bilinir, vücutta karbonhidratların yıkılması sonucunda elde edilir. Ameliyat öncesi ve sonrası dönemlerde, çeşitli hastalıklar nedeniyle ağızdan besin ve su alımının sınırlandırıldığı durumlarda, dehidratasyonda, karaciğerde glikojenin azalması durumunda, sodyum klorür ve diğer elektrolitlerin istenmediği toksime hallerinde, bazı ilaç ve solüsyonların verilmesinde taşıyıcı olarak dekstroz içerikli serumlar kullanılır. Bu yüzden %5, %10 ve %20 dekstroz içeren serumlar günümüzde hastanelerde en çok kullanılan serumlardandır. Önerilen bu çalışmadaki amaç, bu serumları üreten ticari firmaların serumlarındaki taahhüt ettikleri dekstroz içeriklerinin doğru olup olmadığını test ederek kalite kontrolünü yapmak ve uygulama alanlarında olası insan hatalarından dolayı hastaya yanlış dozda uygulanmalarını önlemektir. %5, %10 ve %20 dekstroz serumlarından alınan numunelerin ölçümleri Network Analizör cihazıyla gerçekleştirilmiştir. Bu ölçümlerin sonucunda %5, %10 ve %20 dekstroz serumlarının dielektrik katsayı değerleri belirlenmiştir ve sonuçlar elektromanyetik simülasyon programına aktarılmıştır. Bu çalışmada yapılan ölçümler %5, %10 ve %20 dekstroz serumlarının dielektrik katsayı değerlerindeki farklar baz alınarak yapılmıştır. Ölçüm için yaklaşık 2,8 GHz'de çalışan meta yapı ve meta yapıyla düzenlenmiş yama anten tasarlanmıştır. Tasarlanan anten serum

üzerine bırakılıp serumdaki dekstroz oranına göre $S_{1,1}$ saçılma parametresindeki lineer değişime bağlı olarak ölçüm yapmaktadır. Sonuç olarak tasarlanan anten ile serumdaki dekstroz oranı tespit edilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Metamalzeme, Yama Anten, %5-%10-%20 Dekstroz Serum, Dekstroz Ölçümü, Biyo-Algılayıcı Anten, Anten Tabanlı sensör.

REFERANSLAR

1. AKGÖL, O. PCB Dairesel Yama Anten Tabanlı Etanol ve Metanol Algılayıcı Tasarımı.
2. Altintas, O., Aksoy, M., Akgol, O., Unal, E., Karaaslan, M., & Sabah, C. (2017). Fluid, strain and rotation sensing applications by using metamaterial based sensor. *Journal of The Electrochemical Society*, 164(12), B567-B573.
3. Chen, T., Li, S., & Sun, H. (2012). Metamaterials application in sensing. *Sensors*, 12(3), 2742-2765.
4. Chuma, E. L., Iano, Y., Fontgalland, G., & Roger, L. L. B. (2018). Microwave sensor for liquid dielectric characterization based on metamaterial complementary split ring resonator. *IEEE Sensors Journal*, 18(24), 9978-9983.
5. Lee, H. J., Lee, J. H., Moon, H. S., Jang, I. S., Choi, J. S., Yook, J. G., & Jung, H. I. (2012). A planar split-ring resonator-based microwave biosensor for label-free detection of biomolecules. *Sensors and Actuators B: Chemical*, 169, 26-31.
6. Sabah, C., & Uçkun, S. Negatif elektriksel ve manyetik geçirgenliğe sahip metamateriyaller ve iletim hattı yaklaşımı.
7. Holloway, C. L., Kuester, E. F., Gordon, J. A., O'Hara, J., Booth, J., & Smith, D. R. (2012). An overview of the theory and applications of metasurfaces: The two-dimensional equivalents of metamaterials. *IEEE Antennas and Propagation Magazine*, 54(2), 10-35.
8. Hoffman, A. J., Alekseyev, L., Howard, S. S., Franz, K. J., Wasserman, D., Podolskiy, V. A., & Gmachl, C. (2007). Negative refraction in semiconductor metamaterials. *Nature materials*, 6(12), 946.

DEPENDENCE OF MAGNETOCALORIC EFFECT ON AVERAGE IONIC RADIUS OF A-SITE IN LANTHANIDE MANGANITES

Dr. Selda KILIÇ ÇETİN

Central Research Laboratory, Çukurova University

ABSTRACT

Most of the energy produced in our daily life is spent on cooling systems. Energy consumption in these systems is tried to be minimized with the developing technologies. However, the existing cooling systems are based on the gas compression/expansion principle, and the efficiency of these systems is close to the thermodynamic limits and the studies to increase their efficiency will increase the costs significantly [1]. At the same time, chlorofluorocarbons (CFC) and hydrochlorofluorocarbons (HCFC), which are harmful to human health, are used as ozone depleting gases in these systems and their emissions directly contribute to global warming [2]. Considering these negativities, researches on new types of cooling systems are intensified. The most promising technology in this quest is magnetic refrigeration (MR) systems. MR systems are cooling systems based on the principle of magnetocaloric effect. In MR systems, the materials to be used as refrigerants must have some properties such as magnetic phase transition temperatures around room temperature, high magnetocaloric property, wide operating temperature range and low thermal and magnetic hysteresis [3].

Perovskite materials are one of the most studied materials in magnetocaloric materials studies with their easy and cheap production, thermal stability and because the transition temperature can be adjusted by doping element and its concentration. Magnetic and magnetocaloric properties of perovskite manganite materials are controlled by Mn^{3+}/Mn^{4+} ratio and average ionic radius of the A-site elements. In this study, the effects of average A-site ionic radius on Curie temperature and magnetic entropy change value of the lanthanide manganite samples are investigated.

Keywords: Magnetic refrigeration, Magnetocaloric effect, Manganites.

References:

- [1] N. A. Mezaal, K. V. Osintsev, T. B. Zhirgalova, IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science, 87 (2017) 032024.
- [2] V.K. Pecharsky, K.A. Gschneidner Jr., J. Magn. Mater 200 (1999) 44.
- [3] S.K. Çetin, M. Acet, M. Güneş, A. Ekicibil, M. Farle, J. Alloys Compd. 650 (2015) 285-294.

SOME ECOLOGICAL PROPERTIES OF SOIL AND LITTER OF *PINUS BRUTIA* AND *ECALYPTUS CAMALDULENSIS* IN EAST MEDITERRANEAN REGION**Öğr. Gör. Dr. Nacide KIZILDAĞ**

Çukurova University, Central Research Laboratory

ABSTRACT

The debris of plants are least useful for soil amelioration and plant growth unless they are decomposed. The vegetation type is one of the most important factors which determines in biodegradation producing the nutrients. Soil microorganisms play a crucial role in the mineralization of organic matter, nutrient cycling and energy flow in the soils. The activities of soil microorganisms are based on environmental factors such as soil organic matter (SOM) quality, nitrogen content, temperature, moisture, pH and soil type. In these study, litter and soil samples of *Pinus brutia* and *Eucalyptus camaldulensis* were taken in Cukurova Region (Adana-Turkey) dominated by the Mediterranean climate. The carbon and nitrogen contents (%) of litter and soils, and the decomposition of soil organic matter by microorganism activities were determined. There was significantly differences on organic carbon ($P<0.05$), but there was no significantly differences in terms of total soil nitrogen ($P>0.05$). C/N ratios of the soils were 8.64 (*P. brutia*) and 9.82 (*E. camaldulensis*) ($P<0.05$). The microbial activities are less in the soils of *P. brutia* compared with *E. camaldulensis* soils. Based on these findings, it may be conclude that being a closely relationship between organic matter quality of *P.brutia* and *E. camaldulensis* and microbial activities.

Keywords: *Pinus brutia*, *Eucalyptus camaldulensis*, organic matter, ecological factors

PROSTAT KANSERİNİN TEŞHİSİNE YÖNELİK MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLERİNDEN GÜRÜLTÜ GİDERİMİ

Turab SELÇUK

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet ALKAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

ÖZET

Prostat kanseri, erkeklerde sık görülebilen bir kanser türüdür. Hastalığın erken tanısı hem uygun tedavi, hemde tedavi sonrası takip için büyük önem arz etmektedir. Hastalığın teşhisinde kullanılan görüntüleme yöntemlerinden birisi de manyetik rezonans görüntülemedir (MRG). MRG çalışma prensibi gereği bazı gürültü kaynakları görüntüye eklenmektedir. Bu nedenle ilk olarak görüntü üzerinde gürültü giderimi sağlıklı tanı konulmasında önem arz etmektedir. Bu çalışmada, prostat kanserinin etkili bir şekilde teşhisine yönelik MR görüntüleri üzerinde gürültü giderimi yapılmıştır. Bunun için de yerel olmayan ortalamalar filtresi kullanılmıştır. Filtre, görüntüdeki komşu piksellerin, parlaklık değerleri arasındaki benzerlik oranında ağırlıklandırılması mantığına dayanmaktadır. Çalışmada 20 hastaya ait MR görüntüleri kullanılmıştır. Görüntülerin filtrelenmeden önceki ve filtrelendikten sonraki SNR değerleri elde edilerek çalışmanın başarımı test edilmiştir. Elde edilen değerler, önerilen yerel olmayan ortalamalar filtresinin çalışmada kullanılan görüntü tipleri için başarılı sonuçlar verdiğini göstermiştir. Çalışma sayesinde elde edilen iyileştirilmiş görüntülerin, prostat kanserinin tanısı konulurken uzman doktorlara karar vermede yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Prostat Kanseri, Manyetik Rezonans Görüntüleme, Yerel Olmayan Ortalamalar

VETERAN BADMİNTONCULARIN SPOR ETKİNLİKLERİNE YÖNELİMİ İLE GENEL SOSYOTELİST OLMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ
RELATIONSHIP BETWEEN SPORT ACTIVITIES TENDENCY AND GENERAL PHUBBER LEVELS OF VETERAN BADMINTON PLAYERS

Neşe GENÇ

Mersin Üniversitesi (Doktora Öğrencisi)

ÖZET

Son yıllarda akıllı telefon kullanımının artmasıyla beraber bireyin çevresini görmezden gelerek zamanını akıllı telefonlara yöneltmesi olarak tanımlanan sosyotelizim, sadece gençlerin değil orta ve üstü kuşağın da büyük sorunu olarak görülmektedir. Bu kuşağın spor etkinliklerine katılımının da giderek azalması, spor yöneticilerini etkinliklere katılım için bireyleri neyin motive ettiği konusunda araştırmaya yöneltmiştir. Bu bağlamda mevcut araştırmanın amacı, veteran badmintoncuların spor etkinliklerine yönelimleri ile genel sosyotelist olma düzeyleri arasındaki ilişkinin; cinsiyet, yaş, eğitim ve spor yaşı gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın örneklem grubunu 2019 yılında Adana Veteranlar Turnuvasına katılan 22'si kadın 33'ü erkek toplam 55 sporcu oluşturmuştur. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, genel sosyotelist olma düzeylerini belirlemek amacıyla Göksün (2019) tarafından geliştirilen "Genel Sosyotelist Olma Ölçeği (GSO)", spor etkinliklerine yönelimlerini belirlemek için Çevik ve ark. (2019) tarafından geliştirilen "Spor Etkinliklerine Yönelim Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde Kruskal Wallis testi, Mann Whitney U testi ve Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre; veteran badmintoncularda spor etkinliklerine yönelim ölçeği alt boyutları ve genel sosyotelist olma ölçeği alt boyutları ile cinsiyet, eğitim düzeyi ve spor yaşı değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık görülürken, yaş değişkeni ile aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Veteran badmintoncuların genel sosyotelist olma ölçeğinin nomofobi alt boyutuyla spor etkinliklerine yönelimleri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Badminton, Spor etkinliklerine yönelim, Sosyotelist

Neşe GENÇ

Mersin University (Phd Students)

ABSTRACT

Phubbing, which is defined as an individual's ignoring his / her environment by directing his / her time towards smart phones, is seen as a major problem not only for young people but also for middle and upper generations. As the participation of this generation in sports activities gradually decreased, it led sports managers to investigate what motivated individuals to participate in the activities. In this context, the aim of the present study is to determine the relationship between the tendency of veteran badminton players to sport activities and their level of general phubbing; gender, age, education and sports age. The sample group of the study consisted of 55 athletes; 22 of them female and 33 of them are male that participated in Adana Veterans Tournament in 2019. In the study, Personal Information Form was developed by Göksün (2019) in order to determine the level of "General Phubber Scale (GPS)" and their tendency towards sports activities, Çevik et al. (2019) "Tendency Scale towards Sports Activities" was used. Kruskal Wallis test, Mann Whitney U test and Spearman correlation analysis were used for data analysis. According to the results of the analysis; while there was a significant difference between the subscales of tendency towards sports activities and the subscales of general phubber scale, gender, educational level and age of sports, there was no significant difference between age variables. There was a positive correlation found between the nomophobia sub-dimension of the general phubber scale of veteran badminton players and their tendency towards sports activities.

Key Words: Badminton, Tendency towards sports activities, Phubber

BLIND SPOTS OF THE SUCCESSFUL AGING**Dr. Fahri ÖZSUNGUR**

Adana Alparslan Türkeş Science and Technology University, International Trade and Finance

ABSTRACT

Objectives: It was aimed to determine blind spots of the successful aging in this study.

Methods: This study was conducted in June 2019 with 44 elderly individuals inpatient in a private hospital (24 females, 20 males; living in the province of Adana in Turkey; ages ranging between 65 to 89).

Results: In this study it was found that blind spots of the successful aging determined as lack of second eye (consultant, coach, family), knowledge sharing (Active social participation, family relations, loneliness), personality traits (Flexibility, introversion, self-confidence, self respect, self-despair, self-possession, self-realization, self-determination, self-reliance, self-esteem), external effects (social isolation, illness, physical and psychological declines, legal barriers (social security politics), climate).

Conclusions: In the successful aging of the elderly, lack of second eye, knowledge sharing, personality traits, external effects were identified as blind spots.

Keywords: Aging; blind-spot; successful aging; elderly patient; gerontology

ÜZÜM ÇEKİRDEĞİNİN GIDA SANAYİNDE KULLANIMI VE BAZI FONKSİYONEL ÖZELLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Dr. Öğr. Üyesi Emine AKSAN ALDANMAZ

Mustafa Kemal Üniversitesi

Yük.Müh. Nursel ATEŞ BAYRAKTAR

Mustafa Kemal Üniversitesi

ÖZET

Üzüm ülkemizin ekonomik açıdan değerli ürünlerden biridir. Türkiye’de, yaklaşık olarak yıllık 4.2 milyon ton üzüm üretilmekte ve dünyanın en büyük altıncı üzüm üreticisi konumunda bulunmaktadır. Üretilen üzümlerin %15’i, şıralık-şarap, üzüm suyu, sirke, pekmez, sucuk, bastık, samsa, pestil gibi ürünlerde kullanılmaktadır. Üzüm çekirdeği, bu ürünlerin üretiminde atık olarak ortaya çıkan ürünlerdendir.

Son yıllarda fonksiyonel özelliklerinin dikkat çekmesi nedeniyle, üzüm çekirdeği birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Gıda endüstrisinde çeşitli üründe, üzüm çekirdeğinden yararlanılmaktadır. Et ve tahıl ürünleri, şekerlemeler yaygın kullanıldığı alanlardır. Üzüm çekirdeğinin artan popülaritesinde özellikle bileşiminde bulunan fenolik maddeler ve çoklu doymamış yağ asitleri etkili olmaktadır. Üzüm çekirdeğinden elde edilen yağı, unu ve ekstresinde, bu fonksiyonel maddelerin miktarları değişebilmektedir.

Bu çalışmada gıda endüstrisinde, üzüm çekirdeği yağı, unu ve ekstresinin kullanım alanları incelenmiştir. Ayrıca çalışmada, Antep Karası (Horoz Karası) üzümler kullanılarak, üzüm çekirdeği elde edilmiş ve elde edilen çekirdeklerden yağ, unu ve ekstresi üretilmiştir. Bu ürünlerin fonksiyonel madde oranları (fenolik maddeler ve çoklu doymamış yağ asitleri) araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Üzüm Çekirdeği, Gıda, Fenolik Madde, Çoklu Doymamış Yağ Asitleri

YENİLEBİLİR KİTOSAN VE KARBOKSİMETİL SELÜLOZ FİMLERDE, KEKİK VE DEFNE UÇUCU YAĞLARININ KULLANIMININ FİLM MEKANİK ÖZELLİKLERİ ÜZERİNDE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Emine AKSAN ALDANMAZ

Mustafa Kemal Üniversitesi

Yük.Müh. Rıza SEVER

Mustafa Kemal Üniversitesi

ÖZET

Yenilebilir filmler; gıda yüzeyine uygulanan yenilebilir özellikteki malzemelerden elde edilen ince kaplama tabakaları olarak tanımlanır. Son yıllarda yenilebilir filmler, gıda ambalajı olarak kullanımı yaygınlaşmıştır. Gıda ile birlikte tüketilen yenilebilir filmlerde, biyoçözünür malzemeler olması nedeniyle doğada hızlı şekilde parçalanmakta ve böylece çevre için ideal bir ürün sunulmaktadır.

Birçok polimer ve biyoaktif malzemelerden yenilebilir filmler üretilebilmektedir. Kitosan ve selüloz yenilebilir film üretiminde yaygın olarak kullanılan bileşenlerdir. Yenilebilir film üretiminde kullanılan katkılardan biri de uçucu yağlardır. Böylece uçucu yağları içeren yenilebilir filmler, gıdaların mikrobiyal güvenliğini sağlamakta ve ayrıca raf ömrünü artırılabilir. Kekik ve defne uçucu yağları, antimikrobiyal özellikleri nedeniyle yenilebilir film üretiminde kullanılmaktadır. Kekik ve defne uçucu yağ kullanımında, antimikrobiyal özelliklerin iyileşmesinin yanı sıra yenilebilir filmlerin fiziksel birçok özelliğini üzerinde de etkili olmaktadır. Mekanik özellikler, yenilebilir filmlerin dayanımı, kullanılacak gıda tür ve miktarının seçilmesinde dikkat edilen temel fiziksel özelliklerinden biridir.

Bu araştırmada da, kekik ve defne uçucu yağ katkısının, kitosan ve selüloz yenilebilir filmlerin mekanik özellikleri üzerinde etkisi incelenmiştir. Çalışmada, kitosan ve selüloz yenilebilir filmler, kekik ve defne uçucu yağları (25-50-75 µl) kullanılarak üretilmiştir. Ardından yenilebilir filmlerde Brookfield tekstür cihazı kullanılarak tekstür ve kırılgenlik özellikleri ölçümü yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kitosan, Selüloz, Yenilebilir Film, Mekanik Özellikler, Uçucu Yağ

**STEC O157:H7 VE NON-O157 SEROGRUPLARININ SENTETİK MİDE SIVISINDA
YAŞAMININ İNCELENMESİ****INVESTIGATION OF THE SURVIVAL OF STEC O157: H7 AND NON-O157 SEROGRUPTS IN
SYNTHETIC STOMACH FLUID****Abdullah DİKİCİ**

Uşak Üniversitesi

S. Betül BOZATLI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Bülent ERGÖNÜL

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

ÖZET

Shigatoksin üreten *Escherichia coli* (STEC) suşları asidik ortamda hayatta kalabilme yetenekleri bilinen, oldukça düşük enfektif doza sahip patojenlerdir. Son yıllarda çeşitli salgınlar ile daha çok ön plana çıkmışlardır. En bilinen suşu olan O157:H7'nin yanı sıra son yıllarda non-O157 suşları ile de çeşitli salgınlarda daha sıklıkla karşılaşmaktadır. Shigatoksijenik *Escherichia coli* suşlarının enfektif dozlarının düşük olması hastalık oluşumu riskini arttırmaktadır. Bu patojenler insanlarda hemolitik üremik sendroma (HUS) kadar ilerleyebilen çeşitli rahatsızlıkların oluşmasına neden olabilmektedir. Shigatoksijenik *Escherichia coli* suşlarının asit dayanımı, patojenitelerinin önemli bir parçası olmaktadır. Buradan yola çıkılarak çalışma kapsamında STEC O157:H7 ve non-O157 serogruplarından O103, O26 ve O145'in, 90 dakika boyunca sentetik mide sıvısına dayanımları incelendi. Hazırlanan sentetik mide sıvısının pH'sı 1.5'e ayarlandı ve kullanım öncesinde 37°C'ye ısıtıldı. Asit dayanımlarının test edilebilmesi için her bir bakteri suşundan 18 saatlik kültürler hazırlandı. Daha sonra 18 saatlik kültürler sentetik mide sıvısına inokule edilerek 37°C'ye ayarlı inkübatörde 90 dakika boyunca bekletildi. Sentetik mide sıvısına maruziyetin 0., 30., 60. ve 90. dakikalarında sayımlar yapılarak canlı kalan bakteri sayıları belirlendi. Çalışma 3 tekrarlı olarak gerçekleştirildi. İstatistiksel değerlendirme ile bu çalışmada kullanılan suşlardan STEC O145'in sentetik mide sıvısına en dayanıklı serogrup olduğu tespit edildi. STEC O26 en dayanıklı ikinci serogrup olurken, O103 ve O157:H7 benzer dayanımlar göstererek dayanımları en düşük patojenler oldu. Çalışma ile bu patojenlerin asit dayanımlarının daha iyi anlaşılabilmesi için çeşitli veriler elde edilmiş oldu. Ancak asit dayanımı mekanizmaların anlaşılabilmesi için daha ileri çalışmaların yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Asit dayanımı, *E.coli*, sentetik mide sıvısı

Abdullah DİKİCİ

Uşak University

S. Betül BOZATLI

Manisa Celal Bayar University

Bülent ERGÖNÜL

Manisa Celal Bayar University

ABSTRACT

Shigatoxin producing *Escherichia coli* strains are pathogens which have a quite low infectious dose and are known for their survival ability through acidic environments. In recent years they draw more attention with various outbreaks. Apart from the well-known strain O157:H7, non-O157 strains are becoming more prevalent in recent outbreaks. The low infectious dose of the Shigatoxigenic *Escherichia coli* strains increases the risk of developing various diseases. These pathogens can cause a variety of illnesses in humans that can progress to hemolytic uremic syndrome (HUS). Acid resistance of Shigatoxigenic *Escherichia coli* strains is an important part of their pathogenicity. From this point of view, the resistance of STEC O157:H7 and non-O157 serogroups O103, O26 and O145 to synthetic gastric fluid was investigated for 90 minutes, in the study. The pH of the prepared synthetic gastric fluid was adjusted to 1.5 and heated to 37 ° C before use. 18-hour cultures were prepared from each bacterial strain to test their acid resistance. The 18-hour cultures were then inoculated into synthetic gastric fluid and incubated for 90 minutes in an incubator set at 37 ° C. Bacterial counts were determined at 0, 30, 60 and 90 minutes of exposure to synthetic gastric fluid. The trials were repeated 3 times. Statistical analysis revealed that STEC O145 was the most resistant serogroup to synthetic gastric fluid. While STEC O26 was the second most resistant serogroup, O103 and O157:H7 showed similar resistance and pathogens were the least resistant strains. Various data were obtained in this study in order to better understand the acid resistance of these pathogens. However, further studies are needed to be conducted to understand the acid resistance mechanisms.

Keywords: Acid resistance, *E.coli*, Synthetic gastric fluid

ADANA VE OSMANİYE İLLERİNDE ÇALIŞANLARIN İŞ MEMNUNİYET DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Arş. Gör. Dr. Özlem AKAY

Çukurova Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Seval SÜZÜLMÜŞ

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Doç. Dr. Gülsen KIRAL

Çukurova Üniversitesi

ÖZET

İş memnuniyeti, çalışanların işlerinden duydukları hoşnutluk veya işe karşı pozitif tutum olarak tanımlanabilir. Çalışanların işlerinden memnun olmalarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerinden birisi de çalışanların iş yerlerinin bulunduğu şehirdir. İllerin demografik yapılarının, kültürlerinin ve sosyo-ekonomik düzeylerinin birbirinden farklı olması, o ilde çalışanların iş tatminini de etkileyebileceği düşünülmektedir. Farklı illerde görev yapan çalışanların, iş yerlerindeki gelecekleri ile ilgili istek, beklenti, olaylara bakış açıları ve iş tatminleri farklılık gösterebilmektedir. Bu fikir doğrultusunda çalışmada, Akay ve Kırал (2019)'ın Adana'da farklı sektörlerde çalışan bireylerin iş memnuniyetini inceledikleri çalışmalarına ek olarak, Osmaniye'de farklı sektörlerde çalışan bireylerin iş memnuniyeti incelenerek Adana ve Osmaniye illerinde farklı kurum ve sektörlerde görev yapan çalışanların iş memnuniyet durumlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Adana ve Osmaniye'de çalışan toplam 3554 çalışana iş memnuniyeti ölçeği ile demografik değişkenlerden oluşan bir anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler değerlendirilerek sonuçlar yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş memnuniyeti, Adana, Osmaniye

AKUT BÖBREK HASARI NEDENİYLE ACİL HEMODİYALİZE ALINAN GERİATRİK HASTALARIN İNCELENMESİ

Uzm. Dr. Serkan Feyyaz YALIN

S.B.Ü Kartal Dr. Lütü Kırdar E.A.H

ÖZET

Amaç

Günümüz dünyasında 65 yaş ve üzerindeki nüfus, tüm nüfusun yüzde 15'i civarında iken Türkiye'de ise nüfusun yüzde 10'unun geriatrik olduğu tahmin edilmektedir. Bu yaş grubunda akut böbrek hasarı nedenleri normal topluma göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bu çalışmamızda, acil servise başvuran ve diyaliz ihtiyacı olan akut böbrek hasarlı geriatrik hastaların özellikleri incelenmiştir.

Gereç ve Yöntem

Bu retrospektif çalışmada, 2006-2016 tarihleri arasında İ.Ü Cerrahpaşa-Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin acil servisine akut böbrek hasarı nedeniyle başvurup acil hemodiyalize alınan 65 yaş ve üstü hastaların genel özellikleri, ek hastalıkları, diyalize alınma nedenleri ve hastaların renal ve genel sürvileri incelenmiştir. Çalışmada SPSS 17.0 kullanılarak istatistiksel analizler yapıldı ve $p < 0,05$ olması anlamlı olarak bulundu.

Bulgular

Çalışma döneminde acil servise 292 geriatrik hasta, akut böbrek hasarı ile başvurdu. Hastaların yaş ortalaması $73,6 \pm 6,4$ idi. Bu hastaların 181'i (%61,9) erkek idi. Hastaların 130'unda (%44,5) hipertansiyon; 120'sinde diabetes mellitus (%41,1), 40'ında (%13,6) kalp yetmezliği; 25'inde KOAH (%8,5); 20'sinde (%6,8) serebrovasküler olay; 12'sinde (%4,1) benign prostat hipertrofisi; 10'unda (%3,4) Alzheimer ve 79 hastada (%27,2) ise malignite saptandı. Bu, 79 hastanın 19'unda (%24,1) prostat kanseri; 14'ünde (%17,8) multiple myeloma, 11'inde (%13,9) meme kanseri; 11'inde (%13,9) akciğer kanseri; 9'unda (%11,3) mesane kanseri, 9'unda (%11,5) kolon kanseri ve 6 hastada (%7,5) ise kadın genital kanseri mevcuttu. Hastaların en sık başvuru şikayetleri sırasıyla şunlardı: 220 hastada (%75,3) bulantı- kusma; 190 hastada (%65) iştahsızlık ve halsizlik; 110 hastada (%37,6) nefes darlığı; 50 hastada (%17,1) çarpıntı. Hastaların başvuru sırasında ortalama üre, kreatinin, sodyum, potasyum ve kalsiyum değerleri sırasıyla şöyle idi: $210,3 \pm 55,9$; $7,85 \pm 3,2$; $134,5 \pm 4,5$; $6,2 \pm 2,2$; $8,2 \pm 5$. En sık diyaliz endikasyonları şöyle idi: 120 hastada (%41,1) bulantı- kusma; 72 hastada (%24,6) hipervolemi; 52 hastada (%17,9) hiperkalemi; 34 hastada (%11,6) metabolik asidoz, 14 hastada (%4,8) hiperkalsemi idi. Prerenal tip böbrek yetmezliği 120 (%41,2) hastada, renal tip böbrek yetmezliği 70 hastada (%23,9), postrenal tip ise 102 hastada (%34,9) saptandı. Prerenal tipte en sık neden diyare (39 hasta; %32,5) ve konjestif kalp yetmezliği (32 hasta; %26,6); renal tipte ise en sık neden uzamış prerenal yetmezlik (30 hasta; %42,8) ve sepsis idi (25 hasta; %35,7). Hastaların 133'ü (%45,5) öldü. Mortalite ile böbrek yetmezliğinin tipi arası ilişki incelendiğinde postrenal tip ve renal tip, mortalite ile

ilişkili saptandı ($p<0,05$). Sağ kalanların 62 'si (%38,9) diyaliz bağımlı, 55'i (%34,5) diyaliz bağımsız böbrek yetmezliği olarak kaldı.

Sonuçlar

Dünyada ve ülkemizde yaşam sürelerinin uzamasıyla geriatric populasyon da artmaktadır. Bu populasyonda akut böbrek hasarı nedenleri normal populasyona göre farklılıklar göstermektedir. Diyare gibi dehidratasyona neden olan durumlar geriatric populasyonda diyaliz gerektirebilen böbrek yetmezlikleri yapabilmekte iken özellikle yaşlılıkta sıklıkları artan prostat kanseri, mesane kanser gibi durumlar da böbrek yetmezliğine neden olabilmektedir. Çalışmamızda postrenal böbrek yetmezliği yapabilen kanserler nedeniyle mortalite postrenal grupta yüksek çıkmıştır. Ayrıca renal tip böbrek yetmezliğine neden olabilen ve yaşlılarda sıklığı artan sepsise bağlı da mortalite bu grupta yüksek bulunmuştur. Geriatric populasyon özellikli bir grup olup, akut böbrek hasarına yatkınlıkları arttığından acil servislerde bu hastalarda daha dikkatli olunmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Geriatri, Akut böbrek yetmezliği, Hemodiyaliz

EREKTİL DİSFONKSİYON TANISINDA TAM KAN SAYIMINDAN ELDE EDİLEN İNFLAMASYON BELİRTEÇLERİ YARARLI MIDIR?

Op. Dr. Volkan ÇAĞLAYAN

Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniği

ÖZET

Yaşlanan erkekler arasında erektil disfonksiyonun (ED) en önemli nedeni, genellikle aterosklerozun neden olduğu vasküler rahatsızlıktan kaynaklanan organik hastalıktır. Son zamanlarda yapılan çalışmalar, aterosklerozun, lipit infiltrasyonunun neden olduğu pasif vasküler yaralanma yerine aktif bir enflamatuar süreç olarak ortaya çıkabileceğini göstermiştir. Çalışmamız, ED'nin nötrofil / lenfosit oranı (NLR) ve trombosit / lenfosit oranı (PLR) ile ilişkisini incelemeyi amaçlıyordu. Aralık 2014 - Temmuz 2017 tarihleri arasında polikliniğimize erektil disfonksiyon nedeniyle görülen 40-70 yaşları arasında 200 erkek hasta çalışmaya dahil edildi. ED derecesi IIEF-5 puanlarına göre; 5-7 arasında ise şiddetli, 8-11 arasında ise orta, 12-16 arasında ise hafif-orta ve 17-21 arasında ise hafif olarak sınıflandırıldı. Çalışmamıza ED şikayeti olmayan, klinik ve demografik özellikleri benzer, cinsel açıdan aktif olan 60 erkek kontrol grubu olarak dahil edildi. Kontrol ve hasta grupları NLR değeri, PLR değerleri ile diğer hormonal, biyokimyasal, hematolojik parametreler açısından karşılaştırıldı. Hasta ve kontrol grubunun ortanca yaşları sırasıyla 49 (40-69) ve 47 (43-65) yıldı. Hipertansiyon, diyabet, kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH) ve koroner arter hastalığı gibi komorbiditeler açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı. Nötrofil-lenfosit ve trombosit-lenfosit oranları hasta grubunda kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksekti (sırasıyla $p=0.003$ ve $p<0.001$). Ayrıca, saptanan CRP düzeyleri de hasta grubunda kontrol grubundan anlamlı olarak yüksekti ($p<0.001$). ED'nin bağımsız belirleyicilerini belirlemek için çok değişkenli bir analiz yapıldı. PLR, ED için bağımsız bir belirleyici olarak tanımlanmıştır. Sonuç olarak; nötrofil-lenfosit oranı ve özellikle de trombosit-lenfosit oranı, ED tanısı ile ilişkilidir ve bu oranlar, ek maliyetler ortaya çıkmayacak pratik parametreler olarak işlev görebilir. ED ile NLR ve PLR arasındaki ilişkide yer alan mekanizmaları açıklamak için kapsamlı geniş ölçekli ve çok merkezli çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Nötrofil-lenfosit oranı; Platelet-lenfosit oranı; Erektile disfonksiyon

ADREANAL KİTLELERDE LAPAROSKOPİK ADRENALEKTOMİ: YENİ BAŞLAYAN MERKEZLER İÇİN BİLE DÜŞÜK MORBİDİTESİ VE MALİYETİ İLE ETKİN VE GÜVENİLİRDİR

Uzm. Dr. İ. Ethem ARSLAN

Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Uzm. Dr. Efe ÖNEN

Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ÖZET

Giriş: Adrenal kitle cerrahisinde laparoskopik adrenalektomi son zamanlarda yaygınlaşmıştır ve 6 cm'in üzerinde, lokal invaziv davranışlı küçük bir hasta grubu dışında altın standart yöntem olmuştur. Aynı zamanda bu yöntemle yüksek hasta memnuniyeti görülmektedir. Bu çalışmadaki amacımız kliniğimizde uygulanmaya başlanan laparoskopik adrenalektominin ilk sonuçlarını sunmak ve açık cerrahi yöntemle üstünlüğünü gösterebilmektir.

Gereç ve Yöntem: Aralık 2016 - Nisan 2019 tarihleri arasında laparoskopik transperitoneal adrenalektomi uygulanmış 27 hasta ve açık adrenalektomi cerrahisi yapılmış 11 hasta retrospektif olarak incelendi. Yaş, cinsiyet, ameliyat süresi, komplikasyonlar, yatış süresi, kitle boyutu ve patolojik tanıları gibi hastalara ait bilgiler hastane kayıtlarından tarandı ve kaydedildi.

Bulgular: Laparoskopik adrenalektomi yapılmış 27 hastanın 7'si erkek, 20'si kadındı. Hastaların ortalama yaşı $51,52 \pm 11,4$ yıldır. Ortalama operasyon süresi $95,32 \pm 17,7$ dakikaydı. Radyolojik incelemelerde ortalama tümör boyutu $44,3 \pm 20,85$ mm idi. Ortalama boyut patoloji spesmeninde $43,26 \pm 19,7$ mm saptandı ve radyolojik boyutla anlamlı fark yoktu ($p=0,879$). Hiçbir hastada postoperatif transfüzyon gereksinimi olmadı. Ayrıca peroperatif ve postoperatif herhangi bir komplikasyon izlenmedi. Ortalama hastanede kalış süresi $4,96 \pm 3,88$ gündü. Kitlelerin patolojik tanısı 18 hastada adrenal adenom, 1 hastada feokromasitoma, 3 hastada myelolipom, 2 hastada adrenal kist, 1 hastada metastatik kitle, 1 hastada Renal Hücreli Karsinom (RCC) invazyonu ve 2 hastada medüller hiperplazi şeklindeydi. Açık adrenalektomi yapılan hastaların demografik verileri ve laparoskopik adrenalektomi ile karşılaştırmalı sonuçlar tablo 1'de sunulmuştur.

Gruplar arası hemogloblin değişiminde anlamlı fark bulunmamıştır ($p=0,800$). Gruplar arası ameliyat süreleri, hastanede kalış süreleri, intravenöz analjezik kullanımı istatistiksel anlamlı olarak laparoskopik grubu lehine daha düşüktü (sırasıyla $p=0,008$, $p=0,014$, $p=0,03$)

Sonuç: Kısa hastanede kalış süresi, postoperatif daha iyi kozmetik görüntü sunması, analjezi gereksiniminin az olması, kısa iyileşme süresi, daha az morbidite yaratması, maliyetin daha az olması ve hasta memnuniyetinin daha iyi olması uygun hasta grubunda laparoskopinin üstünlüğünü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Adrenal Kitle, Adrenalektomi, Laparoskopik Cerrahi, Açık Cerrahi

Tablo 1: Karşılaştırmalı sonuçlar

	Laparoskopik Adrenalectomi	Açık Adrenalectomi	p
Yaş (yıl) (ort)	51,52±11,4	55,55±11	0,390
Cinsiyet (n) (%)			0,002
Erkek	7 (25,9)	9 (81,8)	
Kadın	20 (74,1)	2 (18,2)	
Taraf (n) (%)			0,282
Sağ	15 (55,6)	4 (36,4)	
Sol	12 (44,4)	7 (63,6)	
Etyoloji (tanı sebebi) (n) (%)			-
İnsidental	17 (63)	2 (18,2)	
Ağrı	5 (18,5)	4 (36,4)	
Hipertansiyon	3 (11,1)	2 (18,2)	
Kanser taraması	2 (7,4)	3 (27,2)	
Hormonal aktivite (n) (%)			0,559
Var	3 (11,1)	2 (18,2)	
Yok	24 (88,9)	9 (81,8)	
Radyolojik Boyut (mm) (ort)	44,3±20,85	70,73±32,8	0,019
Patolojik Boyut (mm) (ort)	43,26±19,7	69,73±21,53	0,002
Patolojik Tanı (n) (%)			-
Adenom	18 (66,7)	1 (9,1)	
Feokromasitoma	1 (3,7)	2 (18,2)	
Metastatik kitle	1 (3,7)	3 (27,2)	
Myelolipom	3 (11,1)	1 (9,1)	
Adrenal kist	2 (7,4)	0	
Renal Hücreli Karsinom invazyonu	1(3,7)	1 (9,1)	
Medüller hiperplazi	1 (3,7)	1 (9,1)	
Scwannoma invazyonu	0	1 (9,1)	
Lenfoma(B-cell non-hodking)	0	1 (9,1)	
Cerrahi süre (dakika) (ort)	95,32±17,7	126±22,8	0,008
Peroperatif komplikasyon varlığı (n)	0	1	-
Postoperatif yatış süresi (gün) (ort)	4,96±3,88	7±4,81	0,014
Hemoglobin değişim yüzdesi (%) (ort)	10,12±5,82	10,96±7,22	0,8
Postoperatif ek analjezi ihtiyacı (n) (%)			0,03
Var	9 (33,3)	8 (72,8)	
Yok	18 (66,7)	3 (27,2)	

Referanslar:

- 1- Parks HS, Roman SA, Sosa JA, Outcomes from 3144 adrenalectomies in the United States: which matters more, surgeon volume or speciality? Arch Surg. 2009, Nov; 144(11): 1060-7.
- 2- Assalia A, Gagner M Laparoscopic Adrenalectomy, Br J Surg. 2004 Oct; 91(10): 1259- 74.
- 3- Mazzaglia PJ, Vezeridis MP Laparoscopic Adrenalectomy: Balancing the Operative

EBSTEİN ANOMALİSİNDE DANIELSON TİPİ CERRAHİ TAMİR; 11 VAKALIK SERİ**Dr. Öğr. Üyesi Babürhan ÖZBEK**

Beykent Üniversitesi

ÖZET

Giriş: Tricüspid kapak ve sağ ventrikülü esas olarak ilgilendiren Ebstein anomalisi, konjenital kalp hastalıkları içerisinde % 0.5 sıklıkla görülmektedir. Bu anomalide değişen derecelerde tricüspid kapak yetmezliği ve yaprakçıklarda hipoplazi mevcuttur.

Materyal ve Method: Şubat 2011- Ekim 2018 tarihleri arasında Ebstein anomalisi nedeniyle Danielson tipi cerrahi tamir uygulanan hastalar, retrospektif olarak incelendi.

Sonuç: 5 erkek (% 45) ve 6 kız (% 55) olmak üzere toplam 11 hasta bulunmaktaydı. En sık görülen semptom nefes darlığı idi. Hastaların tamamında kardiyopulmoner bypass eşliğinde Danielson tipi cerrahi tamir uygulandı. Mortalite görülmedi.

Tartışma: Çalışmamızda, Ebstein anomalisinde Danielson tipi cerrahi tamir yaklaşımımızı değerlendirmeyi amaçladık. 11 vakalık serimizde bu tamirin, Ebstein anomalisinde güvenle uygulanabilir olduğunu tespit ettik. Ancak Ebstein anomalisinde, farklı cerrahi tedavi alternatiflerinin uzun dönem sonuçlarının karşılaştırıldığı daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Danielson, Ebstein Anomalisi, Kalp Kapak Tamiri.

‘AŞI REDDİ’ KAVRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ**Çiğdem AYVAZ****Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Enes GÖKLER**

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Dilek ÖZTAŞ

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Salih MOLLAHALİLOĞLU

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZET

Sağlık hizmetlerinin temel amacı ve sağlık personelinin birincil sorumluluğu, bireylerin sağlığını korumak ve hastalıkları engellemektir. Aşılar; immünoloji ilkelerinin sağlık alanındaki en başarılı uygulamasıdır. Aşılar hem bireysel bağışıklanmayı sağlar hem de aşılanmamış kişilerin, aşılanan kişiler nedeniyle, hastalık etkeni ile temaslarının azalması sonucu, toplumda o hastalığın görülme hızının azalması demek olur ki buna toplumsal bağışıklık denir. Dünyada yirmi yıl önce, “aşı kararsızlığı-aşı reddi” kavramları ortaya atılmış olup giderek artan aşı reddi vakaları, aşılama oranlarında düşüslere neden olmuş ve aşı ile korunabilir hastalıkların sıklığında artışa yol açmıştır. Dünya Sağlık Örgütü’nün (Mart 2018) raporuna göre; küresel bağışıklama yılda 2-3 milyon ölümü engellemektedir. Son birkaç yıldır küresel bağışıklama oranı %85 civarında seyretmektedir. Bağışıklama oranlarının hedeflenen düzeye yükseltilmesi ile yılda 1,5 milyon kadar daha ölümün önüne geçebileceği belirtilmektedir. Türkiye’de ise 2016 yılında %98 olan aşılama oranı, 2017 yılında %96’ya gerilemiştir. Aşı reddi nedenlerine bakıldığında; aşı içeriğindeki maddelerin hastalığa neden olduğu, aşıların otoimmün hastalığa sebep olduğu, vücuda fazla yük bindirdiği, doğal bağışıklığın daha iyi olduğu, aşının yan etkileri ve ilaç firmalarını çıkarları en sık karşımıza çıkan nedenler arasındadır. Dünyadaki aşı reddi vakalarının son yıllarda hızla tehlikeli boyutlara ulaşması üzerine; DS Ö 2019’da çözüme kavuşturmayı planladığı 10 küresel sağlık sorunları arasında aşı karşıtlığına da yer vermiştir. Son yıllarda, aşı reddi vakalarının ülkemizde de hızla artış göstermesi üzerine Sağlık Bakanlığı tarafından “aşı portalı” adıyla bir web sayfası oluşturulmuş, aşı konusunda doğru ve sağlıklı bilgilendirme yapmak ve toplumsal farkındalık oluşturmak amaçlanmıştır. Yapılan çalışmalar; hekim ve sağlık çalışanlarının, aşı uygulanacak bireyler ve ebeveynler ile iyi bir iletişim kurmasının ve güven sağlamasının, aşı konusundaki tereddütleri gidermede en etkin yollardan biri olduğunu göstermektedir. Aşıya karşı olan güvensizliği yok etmek için, ebeveynlerin, sağlık pratisyenlerinin, toplum liderlerinin, politika belirleyicilerinin ve medya dahil olmak üzere toplumdaki tüm paydaşların, aşıların yararlarını tanımak ve tanıtmak amacıyla bir araya gelmesini ve ortak bir çalışma yürütülerek aşı reddiyle mücadele edilmesi sağlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: aşı reddi, bağışıklama, yan etki, aşı karşıtlığı

SUMMARY

The main purpose of health services and the primary responsibility of health personnel is to protect the health of individuals and prevent diseases. Vaccines; is the most successful application of the principles of immunology in the field of health. Vaccines provide both individual immunization and decrease the contact rate of unvaccinated people with the causative agent due to the vaccinated persons, which means the decrease in the incidence of the disease in the society, which is called social immunity. Twenty years ago, the concept of “vaccine instability-vaccine rejection” emerged in the world, and increasing cases of vaccine rejection have led to reductions in vaccination rates and increased incidence of vaccinepreventable diseases. According to the report of World Health Organization (March 2018); global immunization prevents 2-3 million deaths per year. In the last few years, the global immunization rate has been around 85%. It is stated that by increasing immunization rates to the targeted level, it can prevent 1.5 million more deaths per year. The vaccination rate of 98% in Turkey in 2016, declined to 96% in 2017. When the reasons for vaccine rejection are examined; vaccine substances cause disease, vaccines cause autoimmune disease, overload the body, natural immunity is better, the side effects of vaccine and the interests of pharmaceutical companies are among the most common causes. Upon the rapid increase in the number of vaccine rejection cases in the world in recent years; WHO has included antivaccination among the 10 global health problems it plans to resolve in 2019. In recent years, as a result of the rapid increase in vaccine rejection cases in our country, the Ministry of Health has created a web page called “vaccine portal“. The aim of this web page is to provide accurate and healthy information about vaccination and to raise public awareness. Studies showed that; physicians and healthcare workers have good communication and trust with individuals and parents to be vaccinated is one of the most effective ways of eliminating the doubts about vaccination. In order to eliminate the insecurity of vaccination, parents, health practitioners, community leaders, policy-makers and all stakeholders in the community, including the media, should come together to recognize and promote the benefits of vaccines, and a common effort should be undertaken to combat vaccine rejection.

Key words: vaccine rejection, immunization, side effect, vaccine contrast

SAĞ KALP YETMEZLİĞİ GELİŞMİŞ ERİŞKİN TEK VENTRİKÜL FİZYOLOJİSİNDE PREOPERATİF HAZIRLIK VE ANESTEZİ

Uzm. Dr. Nurşen TANRIKULU

Kolan International Hospital

ÖZET

Konjenital kalp hastalığı terimi kardiyovasküler sistemdeki doğumda veya daha sonra tanımlanabilen, doğuştan olan yapısal veya fonksiyonel anomalileri içerir. Erken dönemde gerekli cerrahi tedavi yapılamayan vakalar ileri yaşlarda genelde karşımıza konjestif kalp yetmezliği ile çıkar. Konjestif kalp yetersizliği (KKY) kalbin yapısal veya fonksiyonel hastalıklarından kaynaklanan, vücudun metabolik ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yeterli kan pompalayamaması sonucu oluşan sistemik ve pulmoner konjesyon ile karakterize klinik bir durumdur. Özellikle hipoksik hastalarda hipoksiye sekonder oluşan trombosit fonksiyon bozuklukları cerrahi ve yoğun bakımda ciddi sorun oluşturur. Bu hastaların perioperatif yönetimi bir hekim grubu (cerrah, anestezi uzmanı, kardiyolog, yoğun bakım uzmanı), hemşire ve perfüzyonistten oluşan büyük ve özenli bir ekip gerektirmektedir. Özellikle konjestif kalp yetmezliği ve buna bağlı diğer organ sistemleri ile ilgili patolojilerin olduğu gecikmiş konjenital kalp hastalarında preoperatif dönemde başlayan ve hastanın taburculuğuna kadar devam eden süreçteki anestezi yönetimi büyük önem ihtiva etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Konjenital Kalp Hastalığı, Sağ Kalp Yetmezliği, Tek Ventrikül Fizyolojisi.

ÇOCUKLARDA AZALAN FİZİK AKTİVİTE

Uzm. Dr. Kübra İRDAY

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ÖZET

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) çocukluk çağı obezitesi ile ilgili raporuna göre 2016 yılında dünyada aşırı kilolu veya obez 5 yaş altında 41 milyondan ve 5 ile 18 yaş aralığında 124 milyondan fazla çocuk bulunmaktadır. Erken müdahale ile fizik aktivite (FA) seviyelerinin artırılması ve daha olumlu yaşam tarzı davranışlarının teşviki küresel toplum sağlığı açısından öncelikli hale gelmiştir. Son zamanlarda yapılan çalışmalar okula başlama ile FA'nin azalmaya başladığını göstermektedir. Çalışmalarda WHO'nun tavsiyesi olan günlük 60 dakikalık orta ile şiddetli arası FA uygulama oranı erkek öğrencilerde %22 iken kız öğrencilerde %16, ortalama %19'a kadar düştüğü gösterilmiştir. Ülkemiz Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim kurumları haftalık ders çizelgelerine göre okulun ilk 3 yılındaki haftalık toplam 30 saatlik ders içerisinde "Oyun ve Fiziki Etkinlikler" başlığı altında 5 saat ile WHO tavsiyesine uyabilme şansı %100 iken, dördüncü sınıfta bu dersi haftada 2 saat (%40), beşinci sınıftan ortaöğretime kadar olan 4 yılda ise toplam 35 saatlik haftada 2 saat görebilmektedir. Orta öğretim süresince 40 saate çıkan haftalık ders saatleri içerisinde de 2 saat olarak düzenlenmiştir. Bu rakamlar çocukların okullarında FA uygulayabilmek bir hafta içerisindeki toplam saati gösterirken bu sürenin ne kadarında ve hangi şiddette FA yaptıkları ayrı bir soru olmaktadır. İlköğretimin zorunlu olduğu ülkemizde çocuklarının FA yapabilecekleri gündüz saatlerinin büyük çoğunluğunu geçirdikleri okullarında küresel kabul görmüş sağlık tavsiyelerine uygulamayacakları şekilde sınırlandırılmış olmaları dikkat çekicidir. Birçok araştırmacı özellikle aşırı kilolu ve obez çocuklarda günlük FA'nin doğru şekilde takip edilebilmesi ve planlanabilmesi için hassas ölçüm teknikleri ile yüksek doğrulukta sonuç veren ölçek veya yöntemler arayışına odaklanmıştır. Kişisel bildirim ve direkt gözlem yöntemlerine ilave olarak özellikle son yıllarda artan sıklıkla kullanılmaya başlanan ancak biyomekanik açıdan incelendiğinde çocuk yaş gruplarında güvenilirlik açısından yüksek doğrulukta sonuçlar veremediğini gösteren çalışmalar bulunan ivme ve adım ölçer içeren giyilebilir cihazların (GC) popülerlik kazandığı bu dönemde azalan FA sıklığı ve kalitesinin arttırılmaya çalışılma çabası gölgelenmiş gibi görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk çağı obezitesi, fizik aktivite, okul aktivitesi

BİLİYER OBSTRÜKSİYONLU RATLARDA QUERCETİN'İN BAKTERİYEL TRANSLOKASYON, KARACİĞER FONKSİYON TESTLERİ VE KARACİĞER HİSTOPATOLOJİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Op. Dr. Fikret BEYAZ
Çukurova Devlet Hastanesi

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada antiinflamatuvar, antioksidan, antiproliferatif etkileri bulunan quercetin'in tıkanma sarılığında morbidite ve mortaliteyi arttıran bakteriyel translokasyonu önlemedeki etkinliği, karaciğerde meydana gelen histopatolojik ve enzimsel değişiklikler üzerine muhtemel olumlu etkilerini araştırma amaçlandı. **Materyal/Metod:** Wistar Albino türü 30 adet erkek rat, sham, kontrol ve quercetin olmak üzere toplam 3 gruba ayrıldı. Grup I (n=10) (Sham Grubu):Laparotomi sonrası ana safra kanalı ortaya konup batın kapatıldı ve takiben ratlara 10 gün süre ile standart rat yemi ve su verildi. Grup II (n=10) (Kontrol Grubu):Laparotomi sonrası ana safra kanalı ortaya konup 4/0 ipek ile iki defa bağlanan ratlara 10 gün süre ile standart rat yemi ve su verildi. Ratlarda sarılık ortaya çıktıktan sonra 0,5ml/gün volümde serum fizyolojik intraperitoneal yoldan verildi. Grup III (n=10) (Quercetin Grubu): Laparotomi sonrasında ana safra kanalı ortaya konup 4/0 ipek ile iki defa bağlanan ratlara 10 gün süre ile standart rat yemi ve su verildi. Ratlara quercetin 25mg/kg başına 0,5 ml/gün volümde intraperitoneal yoldan verildi. Tüm gruptaki ratların; mezenter lenf nodu, çekum sürüntü örnekleri ve kan örnekleri steril şartlarda mikrobiyolojik inceleme için alındı. Karaciğer hasarını değerlendirmek amacıyla AST, ALT, ALP, GGT, Total Bilirubin, Direkt Bilirubin değerleri için intrakardiyak yaklaşık 6cc kan örneği alındı. Karaciğer dokusundan alınan biyopsi materyalleri patolojik incelemede Knodde indeksine göre değerlendirildi. **Bulgular:** Grup III'te (Quercetin grubu) AST, ALT, ALP, GGT, total ve direkt bilirubin değerleri grup II'ye göre (Kontrol grubu) anlamlı olarak daha düşük saptandı. Patolojik incelemede karaciğer hasarı grup III'te Knodde indeksine grup II'ye göre anlamlı olarak daha düşük olduğu görüldü. Mikrobiyolojik incelemede grup III'te toplamda transloke olan bakteri sayısı grup II'ye göre anlamlı olarak azalmıştır. Ayrıca mezenter lenf nodundaki ve çekumdaki bakteriyel translokasyon miktarının da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azaldığı saptanmıştır. **Sonuç:** Bu çalışmada tıkanma sarılık modeli oluşturulan ratlarda quercetin tedavisinin karaciğer hasarını, nekrozunu ve bakteriyel translokasyonu anlamlı düzeyde olumlu etkilediği gözlenmiştir. Quercetin'in tıkanma sarılığı olan hastalarda karaciğer hasarını ve bakteriyel translokasyonu engelleyici etkisi sebebiyle kullanımı açısından ileri klinik ve deneysel çalışmalara ihtiyaç olduğu kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Tıkanma Sarılığı, Quercetin, bakteriyel translokasyon, karaciğer hasarı

BESLENME DUYGU VE DÜŞÜNÇESİNDE YENİDEN YAPILANMA: ANKA MODELİ

Uzm. Dr. Mehmet Cenk BELİBAĞLI
Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ÖZET

Bilişsel teoriye göre çocukluk çağındaki deneyimler düşünce ve inanç sistemlerinin oluşmasına neden olur. Bu düşünce ve inançlar zamanla kalıplaşır ve yaşamın ilerleyen dönemlerinde bireylerin kendileri ve yaşadıkları dünyaya ilişkin algılarını biçimlendirir. Psikiyatrik rahatsızlıklar, bireyin farkında olmadığı bu olumsuz kalıpların içeriğindeki temel düşüncelerle kesişen bir olayla tetiklenir. Birçok tedavi modeli uyumsuz duygular veya davranışlar üzerine odaklanmaktadır. Tedavi gören kişi ile sürekli olumsuz duygu ve davranışlar üzerinde konuşulması sonucu kişinin zihninde vurgulanan bu durumlar sadece bireyi yormakla kalmaz aynı zamanda reklam etkisi yaratarak daha da pekişmiş olur. Böylece kişide tedavi uyarılarının varlığında yapay bir düzelme etkisi görülse de, tedaviye ara verildiğinde veya sonlandırıldığında sürekli tazelenmiş ve pekiştirilmiş olumsuz durumlar şiddetli ve değiştirilmesi daha zor bir şekilde ortaya çıkabilmektedir. Kilonun yönetiminde en sık karşılaşılan uygulama kalıba sokma metodudur. Kişiye belirli bir kalıpta yemek yemesi gerektiği ve belirli seviyede fiziksel aktivite yapması önerilir. Bununla birlikte uzak durulması gereken gıdalar, düşünce ve davranışlar anlatılır. Literatürde farklı kalıp modellerinde farklı istatistiklere rastlamak mümkündür ancak özellikle obezite tedavisinde diyet ve/veya spor gibi uygulamalar sonlandırıldığında kişi önceki düşünce basamakları ve davranış uygulamalarına dönmekte ve bir yıldan az bir süre içerisinde eski kilosuna ulaşmaktadır. Bu durum obezite cerrahisi geçirmiş hastalarda bile ciddi oranlarda görülmektedir. Anka, yeniden yapılanma modeli, kronik hastalık riskleri asgari seviyelere indirgenmiş ve sağlıklı kişiler yaratmak için beslenme ile doğrudan veya dolaylı duygu ve düşüncelerin yeniden yapılanmasını sağlayarak yeni davranışsal süreç basamakları oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Bu modelde duygu ve davranış yönetiminde bilişsellik oluşturabilecek değişiklik için birey ile uzmanın birlikte ortak bir mantık çerçevesinde buluşup, olumsuz durumlarla karşılaşıldığında kaçış veya mücadele oluşturmaya çalışılarak kişiyi yormak yerine, bireyin algılarını ve taleplerini yönetmesine yardımcı olacak şekilde, birlikte yeni bir ortam yaratmaya çalışılmaktadır. Bu yeni ortamda kişinin bireysel ve sosyal yaşamına uygun ortak akıl doğrultusunda ilerleyerek zaman içerisinde algılarının ve isteklerinin yeniden şekil alması sağlanmaktadır. İlk olarak, kişinin kendini tanıması ve tanımlaması sağlanır; fiziksel, fizyolojik ve patolojik özelliklerine tamamen hâkim olmasına yardımcı olunur. Burada kişinin vücut kitle indeksi, bazal metabolizma hızı gibi fiziksel ve fizyolojik parametrelere ilave olarak kronik hastalıklarının özellikleri vurgulanır. İkinci aşamada kişinin beslenme ile ilgili genel düşünceleri, duygu durum ve duygulanımlarının yanı sıra, sık karşılaşılan durumlardaki tepkileri ortaya konur. Daha sonra düşünsel olarak sık karşılaştığı durumlardaki karar mekanizmalarının aşamaları ele alınır. İlk üç aşamadaki amaç kişinin özelliklerini tam olarak tanımlanmaya çalışmaktır. Bir sonraki aşamada kişinin normal veya doğal olarak kabul ettiği durumlar irdelenir. Bu durumlar ile karşılaşıldığında oluşan duygu ve davranışların ulaşılması arzulanan yeni benlik için değiştirilmesinin

veya ortadan kaldırılmasının gerekip gerekmediğine birlikte karar verilir. Buna en iyi örnek sigara kullanımıdır. Yirminci yüzyılın ortalarında sigara kullanımı normal kabul edilen ve hatta sosyal nedenler gösterilerek tavsiye edilen bir davranışken; günümüzde kişiye sadece sağlık değil aynı zamanda sınıf kaybettiren bir durum haline gelmiştir. Kişinin tanımlamaları büyük ölçüde gerçekleştikten sonra besinlerle tanışma aşaması başlar ve gıdalar kişiye tanıtılır. Son aşamada bireyin; gıdaların tüketimi öncesinde, esnasında ve sonrasındaki düşünceleri ve duyguları tartışılır. Önceki aşamalardaki görüşmeler hatırlatılır ve gıda ile ilgili ne düşünmek ve hissetmek istediği üzerinde durulur. Bu evre değişimin görülmeye başladığı evredir. Üçüncü aşamadan itibaren nitelikli bir bilişsel değişim amacı ile görüşme sırasında ve görüşme dışında da kendine ayırdığı zamanlarda uygulaması için 6N, günlük yöntemi, kısa süreli açlık ve terk egzersizleri gibi çeşitli metotlar kullanılır. İdeal değişim için haftada iki defa görüşme ile başlanması ve üçüncü aşamayı takiben haftada bir görüşme ile devam edilmesi planlanır. Kişiden kişiye değişmekle beraber 3-6 ay arasında bilişsel değişimlerin ortaya çıktığı gözlenmektedir. Bu değişimlerin kişinin kilosuna yansımaları görüşmelerin ilk ayı itibari ile başlamakta ve genellikle bilişsel değişimde temel hedeflere ulaşıldığında hedef kiloya yaklaşılmış olmaktadır. Bu bildiride kilo yönetiminde bilişsel değişime yeni bir yaklaşım olan Anka modeli ve bu modelin uygulama süreci içindeki gelişmeler incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Obezite, aşırı kilo, kilo yönetimi, bilişsel değişim

0-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLUKLARDA EV KAZALARINDAN KORUNMADA HEMŞİRENİN ROLÜ

Öğr. Gör. Emel YÜRÜK BAL

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Doç. Dr. Şenay ÇETİNKAYA

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı
Başkanı

ÖZET

Kazalar, çocuk sağlığı üzerine fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etki ederek dengeyi bozmakta; hastalık, sakatlık ve hatta ölüme neden olabilmektedir. Ev kazaları, ev içinde veya ev çevresinde meydana gelen kazalardır. Türkiye’de yapılan araştırmalara göre yaşanan ev kazaları arasında en sık düşme, yanma–haşlanma, kesikler, zehirlenme, boğulma, yabancı cisim aspirasyonuna rastlanmaktadır. Kazalara bağlı ölümler çocuk sağlığı sorunlarının görünen yüzüdür ancak ölümlerin yanı sıra pek çok yaralanma oluşmakta ve yaralanmaların çoğu tıbbi bakım gerektirmektedir. Bu nedenle ev kazaları, tüm dünyada önemli sağlık sorunları arasında yer almaktadır.

Ev kazaları sıklığı, ülkeler ve yaş gruplarına göre değişmektedir. Türkiye’de çocukluk çağı ev kazalarının, tüm kazaların %18-25’ini oluşturduğu bildirilmiştir. Türkiye’de ev kazalarının %45.4’ünün 0-6 yaş grubu çocuklarda görüldüğü belirlenmiştir. Zamanlarının çok büyük kısmını ev ortamında geçiren 0-6 yaş grubu çocukları ev içerisinde oluşacak kazalardan korumak amacıyla kazalara yönelik koruyucu önlemlerin alınarak ev ortamının güvenliğinin sağlanması önemlidir.

Ülkemizde yapılan çalışmalarda, ailelerin kazalardan korunma bilgisinin yetersiz olduğu ve çocukların kaza geçirme riskinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Ev kazaların önlenmesi, çocuğun korunmasını ve çocuğa bakım verenlerin eğitimini içerir. Çocuk hemşireleri, çocuğun gelişim aşamalarının temel özelliklerini, fiziksel ve zihinsel gelişim aşamalarını bilerek yaşa göre oluşabilecek potansiyel tehlikelerin ve güvenli olmayan durumların farkındadır. Bu sebeple çocuk hemşireleri farklı yaş gruplarındaki çocuklarda oluşabilecek kazaların önlenmesi konusunda aileyi, çocuğu, öğretmenleri ve toplumu eğiterek, çocukluk döneminde oluşabilecek kazalar, yaralanmalar, sakatlık ve ölümlerin engellenmesinde önemli bir rol almaktadır.

Anahtar Kelime: Hemşire, ev kazaları, çocuk.

AKDENİZ ANEMİSİ (BETA TALASEMİ) OLAN ÇOCUKLARDA AİLE MERKEZLİ YAKLAŞIM**Öğr. Gör. Emel YÜRÜK BAL**

Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Doç. Dr. Şenay ÇETİNKAYAÇukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı
Başkanı**ÖZET**

Kronik hastalık normalden sapma veya bozukluk gösteren, kalıcı yetersizlik bırakabilen, geriye dönüşü olmayan, patolojik değişiklikler sonucu oluşmaktadır. Çocuklarda önemli kronik hastalıklardan biri olan hematolojik sorunlara, kan hücreleri ve kan hücrelerini oluşturan organlar, bu organlardaki aksaklıklar neden olmaktadır

Beta talasemi anne ve babadan çocuklara kalıtsal olarak geçen, önlenemez bir kan hastalığıdır. Türkiye'nin de içinde olduğu Akdeniz ülkelerinde önemli bir sağlık sorunudur. Taşıyıcıların saptanması, genetik danışma ve doğum öncesi tanı konabilmesiyle engellenebilir bir hastalık olmasına rağmen, dünyada her yıl en az 365.000 talasemi hastası doğmakta ve tedavi görmektedir. Türkiye'de yaklaşık 1.300.000 talasemi taşıyıcısı ve 4.500 kadar talasemi hastası vardır.

Beta talasemi hastası çocuklar, hastalığın beraberinde, sosyal, psikolojik, gelişimsel ve çevresel sorunları da yaşamaktadır. Bu çocuklar normal yaşantılarını sürdürmeye çalışmakta, ancak günlük yaşam aktivitelerindeki kısıtlamalar yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Çocuğun hastaneye yatması hem çocuk hem de ailesi için stresli bir süreçtir. Bu durum, tüm ailenin günlük aktiviteleri, aile içindeki rolleri ve görevlerinde değişikliğe yol açmaktadır. Aile içinde yaşanan değişikliklerin yanı sıra hastane ortamının yabancı olması, tanımadıkları araç-gereçlerle karşılaşmaları, prognozun belirsizliği, çocuğun bakımındaki rollerinin değişmesi, çocuklarını nasıl destekleyecekleri ve bakım verecekleri konusunda bilgi eksikliklerinin olması ailelerin anksiyete yaşamalarına neden olmaktadır. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliğinin özgün işlevlerinden olan bakım verme davranışı, bireyi kapsadığı gibi ailesini de kapsamaktadır. Aile merkezli bakım; çocuğun sağlığının aileyi, ailenin sağlığının da çocuğu etkilediği bilgisi doğrultusunda, çocuğun yaşamında ailenin devamlılığının tanınması, çocuğun bakımı ve sağlığı ile ilgili kararlara ailenin aktif katılımının sağlanması sonucu ailenin güçlü yanlarının desteklenmesi inancına dayanır. Aile merkezli bakım, kronik hastalıkları olan çocuklarının ve ailelerin sağlık ve iyilik hallerinin yükseltilmesine, gelişimsel ve psikososyal ihtiyaçlarının karşılanmasına olanak sağlar.

Anahtar Kelime: Talasemi, hemşire, aile merkezli bakım

AFET YÖNETİMİNİN HALK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ YAKLAŞIMI İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Şirin ÇELİKKANAT

Gaziantep Üniversitesi Hemşirelik Anabilim dalı (Doktora Öğrencisi)

ÖZET

Yaşanma sıklığının yüksek olması ve toplumdaki yıkıcı etkileri nedeniyle her ülkenin afet olayları karşısında uygun afet yönetimi stratejileri geliştirmesi gerekmektedir. Afet yönetimi, afetlerin önlenmesi ve zararların azaltılması için, afet öncesi, afet anı ve afet sonrası yapılması gerekenlerin belirlenmesi, afetten etkilenen bireyler için gerekli sağlık bakım hizmetlerinin sağlanması ve güvenli bir çevrenin sürdürülmesi amacıyla olası olumsuz etkilerin düzenlenmesidir. Başarılı bir afet yönetimi için afet yönetim planının açık şekilde belirlenmiş olması zorunludur. Afet yönetimi planının geliştirilmesinde çeşitli sektörlerin işbirliğine (polis, itfaiye, acil kurtarma ekipleri, sağlık personelleri, sivil savunma ekipleri v.b) ve multidisipliner bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Afetler hangi nedenle olursa olsun ölüm, yaralanma, sakatlanma ve hastalanma gibi doğrudan sağlıkla ilgili olaylarla sonuçlandığından sağlık sektörü üzerinde en çok durulan alandır. Sağlık profesyonelleri içinde özellikle acil çalışanları, ruh sağlığı çalışanları ve halk sağlığı çalışanları afet yönetim planına dahil edilmektedir. Ülkemizde Afetlerde Sağlık Organizasyonu Projesi kapsamında illerde oluşturulan “Afetlerde Sağlık Hizmetleri Birimleri” içinde yer alan “Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi”nin %31’ini hekim, %24’ünü ebe ve hemşire, %27’sini sağlık memuru ve %8’ini acil tıp teknisyenleri oluşturmaktadır. Sağlık çalışanları içerisinde hemşirelerin sayıca fazla olması afet yönetimindeki rollerini daha önemli kılmaktadır. Hemşirelerin epidemiyoloji, farmakoloji, sosyoloji, psikoloji, iletişim, işbirliği ve problem çözme süreci (veri toplama, sağlık değerlendirmesi, öncelikleri belirleme, stratejileri/girişimleri planlama ve uygulama) konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmaları bu konudaki etkinliklerini arttırmaktadır.

Halk sağlığı hemşireleri günlük uygulamalarında toplum odaklı çalışması, toplumun genel yapısı ve sağlık durumu hakkında kapsamlı bilgiye sahip olması, program planlama, toplumu değerlendirme ve grup dinamiklerinde uzman olmaları nedeniyle afete hazırlıkta anahtar role sahiptir. Halk sağlığı hemşireleri; afet nedeniyle oluşabilecek sağlık tehlikeleri ve yaşamı tehdit edici zararları, hemşirelik uygulamaları ile en aza indirmeye çalışır. Uygulamalar kapsamında, afet dönemi boyunca sağlık yönetimi, yardım sağlama ve bakım vermede rol alır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Hemşirelik, Halk sağlığı hemşireliği

REKÜRREN ÜRİNER SİSTEM TAŞ HASTALIĞINDA TAŞ ANALİZİ VE METABOLİK DEĞERLENDİRME SONUÇLARI

Op. Dr. Sinan AVCI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Üroloji Kliniği

GİRİŞ:

Günümüz üroloji pratiğinde, görülme ve tekrarlama sıklığının yüksek olması nedeniyle, üriner sistem taş hastalığının önemi giderek artmaktadır. Farklı toplumlarda değişkenlik göstermekle birlikte %10-15 arasında bir görülme sıklığı bulunmaktadır. Ülkemizde de yapılan prevelans çalışmalarında %14.8 taş prevelansı saptanmıştır (1). Tekrarlamaması için herhangi bir tedavi almamış bir kalsiyum oksalat taşının 1, 5 ve 10. yıllarda tekrarlama riski sırasıyla %10, %35, ve %50 civarındadır (2).

Bu çalışmada rekürren üriner sistem taş hastalığı nedeniyle kliniğimizde opere edilen erişkin hastaların taş analizi ve 24 saatlik idrarda metabolik değerlendirme sonuçlarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM:

Ocak 2019- Ekim 2019 tarihleri arasında rekürren üriner sistem taş hastalığı tanısı konulan toplam 62 hasta çalışmaya dahil edildi. Yapılan değerlendirme sonucunda, aktif üriner enfeksiyonu olan, hidronefrozu olan, böbrek taşı saptanan, böbrek yetmezliği olan, barsak operasyonu geçirmiş olan, malignite öyküsü olan ve üriner taş hastalığı nedeniyle medikal tedavi gören hastalar çalışmaya dahil edilmedi.

Böbrek taşı operasyonundan 6 hafta sonra, normal günlük beslenme ve sıvı alma alışkanlıklarını devam ettirmek kaydıyla tüm hastaların kan biyokimyasına ve iki gün ard arda toplanan 24 saatlik idrar örneklerine bakıldı. Enfeksiyon araştırması amaçlı idrar tahlili ve idrar kültürü örnekleme yapıldı, enfeksiyonu olan hastalardan uygun tedavinin ardından kan ve idrar örnekleri alındı. İdrar örnekleri hacim, pH, sitrat, oksalat, kalsiyum, ürik asit, sistin, sodyum, potasyum ve magnezyum yönünden değerlendirildi. Metabolik değerlendirme için sınır değer olarak hiperkalsüri için erkek hastalarda >300 mg/gün, kadın hastalarda > 250 mg/gün, hiperürükozüri için >600 mg/gün, hipositratüri için < 320 mg/gün, hiperoksalüri için >40 mg/gün, hipernatriüri için >200 mEq/gün alındı. Oksalat için ölçüm tekniği olarak enzimatik sigma kit metodu kullanıldı. Sitrat ölçümü sitrat liyaz enzimi tekniği kullanılarak yapıldı.

Taş örneği verebilen 43 hastada, taş analizi ölçümleri Cu X ışın tüplü Philips PW 3710/1830 X Ray Diffraction analiz cihazı ile yapıldı.

BULGULAR:

Çalışmaya dahil edilen 62 hastanın 35'i erkek (%56.5), 27'si kadındı (%43.5). Erkeklerin yaş ortalaması 45.05 (min:19, max:76), kadınların yaş ortalaması 43.07 (min:21, max:61) olarak saptanmıştır. Hastaların üriner sistem taş hastalığı cerrahi tedavisi olarak 56'sına Perkütan Nefrolitotomi, 6'sına Üreterorenoskopik Litotripsi yapıldı. Hastaların kan biyokimyasal incelemesinde herhangi bir anormallik tespit edilmedi. Yapılan 24 saatlik idrar analizlerinde 48 hastada (%77.4) en az bir metabolik risk faktörü bulundu. Hipositratüri 29 (%46.8) olguyla en sık gözlenen metabolik risk faktörü oldu. Hiperkalsiüri 18 (%29) olguda, hiperürükozüri 12 (%19.4) olguda, hipernatriüri 11 (%17.7) olguda ve hiperoksalüri 5 olguda(%8.1) tespit edildi. Kadın ve erkek hastaların metabolik değerlendirme sonuçları arasında fark görülmemiştir (Tablo-1).

Hastaların taş analizlerinde 31 (%72.1) olgu ile en sık rastlanan taş kalsiyum oksalat taşı oldu. Takiben ürik asit taşı 3 (%7) olguda, kalsiyum oksalat+ürük asit taşı 3 (%7) olguda, kalsiyum fosfat taşı 2 (%4.7) olguda, enfeksiyon taşı 2 (%4.7) olguda, sistin taşı 1 (%2.3) olguda ve kalsiyum oksalat+enfeksiyon taşı 1 (%2.3) olguda izlendi.

SONUÇ:

Rekküren üriner sistem taş hastalarında taş analizi ve metabolik değerlendirme yapılması kişisel risk faktörlerinin tanınmasında faydalı olmaktadır. Bu risk faktörlerinin belirlenmesi sayesinde alınacak önlemler ile de gelecekte tekrar edebilecek olası üriner sistem taşları ve bunlara bağlı komplikasyonların önüne geçilebilecektir.

Tablo 1. Metabolik risk faktörlerinin erkek ve kadınlar arasındaki oranı

	Erkek	Kadın	P değeri
--	--------------	--------------	-----------------

	n (%)	n (%)	
Hipositratüri	21 (60)	8 (29.6)	0.017
Hiperkalsiüri	9 (25.7)	9 (33.3)	0.512
Hiperürükozüri	6 (17.1)	6 (22.2)	0.616
Hipernatriüri	7 (20)	4 (14.8)	0.742
Hiperoksalüri	3 (8.6)	2 (7.4)	0.867

REFERANSLAR:

1. Akinci M, Esen T, Tellaloglu S. Urinary stone disease in Turkey: an updated epidemiological study. Eur Urol. 1991; 20: 200-203.
2. Menon M, Resnick MI. Urinary lithiasis: Etiology, diagnosis and medical management. In Campbell's Urology, Walsh PC, Retik AB, Vaughan, Jr ED, Wein AJ. Saunders, 2002, 3229-3305.

AYAKTAN YANIK HASTA TAKİBİ VE HASTA TERCİHİ**Uz. Dr. Özer ÖZLÜ**

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel Cerrahi A.B.D, Yanık Merkezi

Uz. Dr. Abdulkadir BAŞARAN

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel Cerrahi A.B.D, Yanık Merkezi

Uz. Dr. Kayhan GÜRBÜZ

Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Genel Cerrahi A.B.D, Yanık Merkezi

ÖZET

Amaç: Yanık hastalarında ilk değerlendirme ve tedavi sonrası uygun hastaların yatmadan ayakta takip edilmeleri veya yaşadıkları yerde kendilerine en yakın sağlık kurumunda takiplerini yaptırılmaları zaman ve maddi kazanç sağlaması yanında yanık merkezlerinin yoğunluğunu da azaltacaktır. Bu çalışmada yanık hastalarının yatmadan, ayakta takip veya uzaktan takip konusunda tercihleri araştırılmıştır.

Materyal ve Metod: Kesitsel olarak tasarlanan bu çalışmaya 1 Ocak 2019-30 Nisan 2019 tarihleri arasında hastanemiz yanık polikliniğine ilk kez gelen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 100 akut yanık hastası alındı. Yanık lezyonları yanık konusunda deneyimli uzman hekim tarafından poliklinikte değerlendirildi. Lezyon görüntüledi, uygun tedavi uygulandı. Teletıp yöntemiyle başka bir uzman hekim de değerlendirildi. Her iki değerlendirme sonrası ortak ayakta takip kararı alınması durumunda hastalara yanık merkezimizde ayakta veya teletıpla uzaktan takip önerildi. Hastaların demografik ve epidemiyolojik verileri, muayene ve teletıp ile değerlendirilme verileri, ayakta takip veya uzaktan takip konusunda tercihleri değerlendirildi.

Bulgular: Hastalarımızın ortalama yaşları $21,21 \pm 21,7$ idi. Yanık total vücut alan yüzdesi muayene ile $3,66 \pm 3,4$, Teletıp ile $3,44 \pm 3,2$ olarak bulundu. Hastaların %61'i ayakta yanık merkezinde takibi tercih etti. Bu hastalarda "yanık uzmanı tarafından takip edilme isteği" %60,7 ile en sık tercih nedeni idi. Teletıp ile takip edilmeyi isteyen 26 hastada ise en sık etken %92,3 ile "uzaklık" idi. Kalan 13 hasta ise her iki yöntemi de tercih edebileceğini belirtti. Hiçbir hasta yatma konusunda ısrarcı olmadı.

Sonuç: Yanık total vücut alan yüzdesi ve yatış durumunun muayene ve teletıp yöntemi ile değerlendirilmesi sonuçları korele bulundu. İlk yanık değerlendirme sonrası uygun hastaların ayakta veya teletıp kullanılarak uzaktan takip edilmeleri etkin, uygulanabilir ve düşük maliyetli bir yöntem olarak görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Yanık, Ayaktan Takip, Hasta Tercih

PROTECTIVE EFFECT OF NIGELLA SATIVA AND THYMOQUINONE ON RELATIVE LIVER WEIGHT OF BROILER IN AFLATOXICOSIS

Dr. Mehmet Burak ATEŞ

Selcuk University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology

Prof. Dr. Mustafa ORTATATLI

Selcuk University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Pathology

ABSTRACT

It is aimed to determine the preventive effect of black seed (*Nigella sativa* L; NS) and thymoquinone on relative organ weight of liver in broiler in aflatoxicosis. Sixty 1-d-old broiler chicks were used and divided into 6 equal groups and fed for 28 days. Animals were received feed with 2 mg/kg total aflatoxin (AF; AFB₁, AFB₂, AFG₁ and AFG₂), Black seed (NS; 5%) and Thymoquinone (TQ; 300 mg/kg), according to the groups; Control, AF, NS, TQ, AF+NS and AF+TQ. At the end of the experiment, euthanasia was performed by decapitation after determination of the live weight of broiler chickens in all groups, and systemic necropsies were performed. The liver, the main target organ for AF, was removed and weighed to determine relative organ weight. Since developmental differences were also found in the animals in the group, the relative organ weights of liver were calculated as % (liver weight x 100 / live body weight) instead of direct weight of organs. The data obtained in these calculations were evaluated by the One-Way Anova post-Hoc Duncan test. AF application significantly increased the relative weight of the liver ($p < 0.01$). While the difference was not significant in the TQ group compared to the control group, a significant increase in liver weight was found in the NS group. Addition of TQ to feeds with AF significantly reduced the relative liver weight values to normal. NS effect was found more partial compared to TQ. In conclusion, it was thought that TQ and NS prevented the relative organ weight increase of the liver by probably ameliorating lipid metabolism and transport which is impaired by the toxic effect of AF.

Keywords: Aflatoxicosis, Thymoquinone, *Nigella Sativa*, Liver, Relative Weight.

KOZMETİK VE KİŞİSEL BAKIM ÜRÜNLERİ ATIKLARININ YÖNETİMİ: SIFIR ATIK YÖNETMELİĞİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRME**Öğr. Gör. Agit Ferhat ÖZEL**

Altınbaş Üniversitesi

Öğr. Gör. Gözde SULA

Altınbaş Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Handan TANYILDIZI KÖKKÜLÜNK

Altınbaş Üniversitesi

ÖZET

Sektör ihtiyaçları ve gelişen teknolojiyle beraber çeşitleri, sayıları ve dünya üzerindeki kullanımı hızla artan kozmetik ve kişisel bakım ürünlerinin insan sağlığı ve bakımı üzerindeki yararları oldukça fazladır. İnsan vücudunun dış kısımlarına uygulanmak üzere hazırlanmış, tek veya temel amacı bu kısımları temizlemek, koku vermek, görünümünü değiştirmek, bunları korumak, iyi bir durumda tutmak veya vücut kokularını düzeltmek olan bütün kimyasal madde veya karışımlar kozmetik ve kişisel bakım ürünleri kapsamında değerlendirilmektedir. Ürünlerin kullanımı pozitif amaçlara hizmet ederken, kullanım sonucu oluşan atıklarla ilgili göz ardı edilen problemlerden en önemlisi, bu ürünlerin imalatı sırasında ve kullanılmayanlarının evsel atıklara, kanalizasyonlara karıştırılarak atılması sonrasında meydana gelen çevresel kirlenmedir. Depolanma ömürlerinin uzun olması için oldukça dayanıklı kimyasal maddelerden üretilen bu ürünlerin kullanım sonrası çevreye karışmaları çevre üzerinde oldukça olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bu sebeple çalışmanın amacı, kozmetik ve kişisel bakım ürün atıklarının sera gazı etkisiyle havada, kanalizasyon atılımıyla suda, çöp atılımıyla toprakta oluşturduğu yıkım süreçlerinin fiziksel açıdan açıklama, atık sınıflandırmasını yapma ve sıfır atık yönetmeliği kapsamında bertaraf yöntemlerini değerlendirme olarak belirlenmiştir. Çalışmada AB ülkelerine uyum kapsamında geliştirilen sıfır atık yönetiminin Türkiye için uygulanabilir olduğu, çevre koruma kapsamında umut vaad edici olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik Atık, Kimyasal Atık, Çevre Kirliliği, Sıfır atık yönetmeliği.

FENOLİK BİLEŞİKLERİN TAYİNİNE YÖNELİK BİYOSENSÖR ÇALIŞMASI**Dr. Öğretim Üyesi Umut KÖKBAŞ**

Girne Üniversitesi, Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya AD

Prof. Dr. Levent KAYRIN

Girne Üniversitesi, Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya AD

ÖZET

Bir benzen ya da benzenoid halkasına direkt olarak bağlanmış bir hidroksil grubu içeren bileşikler fenolik bileşikler olarak adlandırılırlar. Fenol, bu grubun ana bileşiği olan monohidroksibenzene (C₆H₅OH) verilen özel bir isimdir. İlk olarak 1839 yılında F. Runge tarafından kömür katranından ayrılmış ve “karboksilik asit” olarak adlandırılmıştır. Fenolik bileşikler kimyasallar, plastikler, boyalar, ilaç ve antioksidan üretimi, kağıt ve kağıt hamuru gibi pek çok endüstriyel sürecin bir bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Fenol ve bağlı (substituted) fenoller çevre kirliliği ve insan sağlığı açısından önem arz etmektedir. Pek çok fenolik bileşik biyolojik sistemler üzerinde zehirli ve tehlikeli etkiye sahip olup gıda maddeleri ve sular vasıtasıyla besin zincirine girmektedir. Fenolik bileşikler doğal membran yapısına kolaylıkla nüfuz edebilme yeteğine sahip olduğu için genotoksik, mutajenik ve hepatoksik etkiler göstermekte, respirasyon ve fotosentezin kataliz mekanizmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeplerden dolayı fenolik bileşiklerin tayininin yapılması biyolojik önem taşımaktadır.

Günümüzde fenol tayininde farklı kolorimetrik, kromatografik, spektrofotometrik gibi yöntemler kullanılmaktadır. Ancak bunlar genel olarak zaman alıcı ve pahalı sistemler olmasından dolayı biyosensör temelli yöntemler tercih edilmektedir. Biyosensörlerin diğer yöntemlerden en önemli avantajı, tayin edilecek maddeler için ekonomik, pratik ve spesifik olmasıdır.

Bu çalışmada, fenol tayini için polifenol oksidaz tabanlı yeni bir amperometrik biyosensör geliştirildi. Tasarlanan biyosensörün optimizasyon çalışmalarında ilk olarak biyoaktif tabaka için, BSA miktarı, jelatin miktarı ve glutaraldehit %'sinin optimizasyonu, daha sonra çalışma koşullarının optimizasyonunda tarama hızı, pH, sıcaklık ve tampon konsantrasyonu optimizasyon analizleri yapıldı.

Biyoaktif tabakanın optimizasyon çalışmalarında sığır serum albumini miktarı 0.03 gr, jelatin miktarı 0.45 gr ve glutaraldehit yüzdesi % 2.5 olarak bulundu. Optimum çalışma koşullarının belirlenmesinde asetat tamponunu pH: 6.5 ve 50 mM, tarama hızı 0.05 V/s, sıcaklık 30 °C olarak belirlendi. Sonuçlar önceki çalışmalarla kıyaslandığında optimum aralıkta olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Fenol, Biyosensör, Polifenol oksidaz

RADYASYONUN STERİLİZASYON AMACIYLA GIDALARA UYGULANMASI**Öğrt. Ezgi AŞAN**

Selçuk Üniversitesi (Yüksek lisans Öğrencisi)

ÖZET

Birçok gıda ürünü raf ömrünü uzatmak veya zararlı patojenlere karşı korumak için iyonlaştırıcı radyasyon kullanılarak sterilize edilmesi sağlanılır. Son yıllarda özellikle gıda ürünlerinde iyonize radyasyon kullanılarak sterilize hale getirilmesi sağlanmıştır. Radyasyonun, gıda ürünleri üzerindeki etkilerini belirlemek bu açıdan önemlidir. ESR (Elektron Spin Rezonans) ve TL (Thermo Luminescence) teknikleri bu etkileri belirlemek için yaygın olarak kullanılır. ESR, hem organik hem de inorganik örneklerde meydana gelen paramanyetik merkezleri tespit edebilen ve bu paramanyetik merkezlerin radyasyona duyarlılığını belirleyebilen benzersiz ve çok önemli bir tekniktir. Bu nedenle ışınlanmış gıda çalışmalarında yaygın olarak kullanılır. Işınlama, bazı yiyeceklerin sterilizasyon amacıyla bazı ışınların etkisinde iyonize radyasyona maruz bırakılma işlemidir. Gıda ışınlama işlemi; üretimdeki kayıpları azaltan, ürünün raf ömrünü uzatan ve güvenliğini sağlayan etkili yöntemlerden biri olması sebebiyle, tüm dünyada yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntem besinlerdeki mikroorganizmaları azaltarak gıdalarda böceklenmeyi ve parazit oluşmasını engellemeye çalışmaktadır. Günlük hayatımızda tükettiğimiz birçok gıda ürünü, yetiştiği ortam koşullarına göre bazı mikroorganizmalar barındırdığı için insan sağlığını tehdit eden durumlara yol açabilir. Gıda ürünlerinin ışınlanıp ışınlanmadığının, ışınlandıysa hangi doz aralıklarında ışınlandığının ve radyasyonun moleküler düzeyde gıda ürünüde oluşturduğu etkilerinin belirlenmesi oldukça önemlidir. ESR tekniğinin önemli avantajları, yapılacak olan analizlerin gerçekleşmesinde güvenilirlikle kullanılmaktadır. Bu tez çalışmasında, farklı içeriğe sahip gıda ürünlerine radyasyonun nasıl uygulandığına dair bilgi verilecek ve radyasyonun bu gıdalar üzerindeki etkilerini araştıran ESR tekniğinin kullanımı anlatılacaktır. Ayrıca farklı içeriklere sahip (kemik içeren, şeker içeren, selülöz içeren) gıda örneklerine sterilizasyon amacıyla radyasyonun uygulanması ve bu radyasyonun gıda ürünü üzerinde oluşturduğu etkilerin incelemesi amacıyla ESR tekniğinin uygulanmasına ilişkin örnek çalışmalar tanıtılacaktır. Ve ayrıca ışınlanmış örneklerin mikrodalga gücüne bağlı ESR tekniğinin kullanımı ile bilgiler verilir, bu örneklerin yapısında oluşan radikallerin radyasyon dozuna bağlılığı araştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Radyasyon, Sterilizasyon, Gıda Işınlama, Elektron Spin Rezonans (ESR)

***POSTER SUNUM**

BAZI ORKİDE TÜRLERİNDE INTER-PBS RETROTRANSPOZON MARKÖRLERİNİ KULLANARAK GENETİK ÇEŞİTLİLİĞİN BELİRLENMESİ

Seda BOZKURT

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

ÖZET

Orchidaceae, dünya çapında toplam çiçekli bitkilerin %7'sini temsil etmekte olup 899 cinsten 20.000 tür içeren *Asteraceae* ve *Fabaceae* ile en büyük ailelerden biridir. Yabani orkide türleri gıda sanayisinde oldukça çok kullanılmaktadır. Yabani orkidelerin genetik çeşitliliğinin belirlenmesi üreticilerin ebeveyn seçimini kolaylaştırması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmada, 10 farklı inter-pbs retrotranspozon markörü ile 5 farklı orkide türünün genetik çeşitliliğini belirlemek amacıyla; Çanakkale bölgesinden toplanan yabani orkidelere (*Serapias parviflora*, *Ophrys mammosa*, *Ophrys lutea*, *Anacamptis pyramidalis*, *Orchis laxiflora*) microprep yöntemi kullanılarak DNA izolasyonu yapıldı. Kullanılan markör sistemi PCR esaslı olduğundan izolasyonu yapılan her bir örnek için 25 ng 1x DNA içeren 25 µl'lik reaksiyon karışımı hazırlandı ve PCR reaksiyonu bu karışım içerisinde gerçekleştirildi. PCR ürünleri %1.8'lik Agaroz ve 0.5 TBE buffer kullanılarak oluşturulan jelde 2 saat koşutulduktan sonra jel Ethidium bromide solüsyonuyla yıkandı. Jel görüntüleme cihazında oluşan bantlar 1 ve 0 olarak skorlandı. Sonuçlar NTSYS programında analiz edildi, Neighbourhood joining ve SHAN kümeleme analizleri yapıldı. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre *Ophrys lutea*, *Ophrys mammosa*, *Orchis laxiflora*, *Anacamptis pyramidalis* türleri arasında genetik olarak önemli derecede fark bulunmamıştır. *Serapias parviflora* türü diğerlerinden farklı bulunmuş fakat bu farkın önemli derecede olmadığı gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: DNA, PCR, NTSYS, Neighbourhood joining, SHAN, Retrotranspozon

***POSTER SUNUM**

إستخدام تكنولوجيا المعلومات وعلاقتها بالأداء الوظيفي للعاملين في قطاع الإتصالات

Sawsan ABDUL KARIM GHANAWI

Faculty of Business Administration, Jinan University

المخلص

سعت الدراسة الحالية إلى دراسة العلاقة بين إستخدام تكنولوجيا المعلومات والأداء الوظيفي للعاملين في قطاع الإتصالات في لبنان، وذلك من خلال البحث في كفاءة وفعالية الأداء، ومن خلال إتجاهات وأراء موظفيها، ومن ثم الخروج بمقترحات تساهم في رفع وتحسين أداء موظفيها ومما يعود على فعالية أدائها.

إعتمدت هذه الدراسة على المنهج الوصفي، وركزت الدراسة الحالية على جميع الموظفين في شركة أوجيرو فرع النبطية، بإستجابتهم على إستبانة كأداة أولية في جمع البيانات، وبعد معالجة المعطيات ببرنامج ال SPSS كما توصلت إلى نتائج أهمها: إن إستخدام تكنولوجيا المعلومات في الشركة يعدّ العامل المحفز في تنمية قدرات الموارد البشرية وتحسين أدائها، توجد علاقة وطيدة بين التّدريب على إستخدام التّكنولوجيا وأداء الموارد البشرية في شركة أوجيرو، ولشركة أوجيرو نظرة مستقبلية تحمل في طياتها جملة من التّحديات والتّطلعات في تعميق الطابع الإلكتروني على مستوى جميع إداراتها.

الكلمات المفتاحية: تكنولوجيا المعلومات، الأداء الوظيفي، وإدارة العلاقة مع العملاء.

عنوان المداخلة: جودة الحياة والمخططات المعرفية لدى المرأة العاملة وغير**Dr. Hana SHARIFI**

University of Algeria

Dr. Jujika QAZWI

University of Algeria

ملخص:

لقد شكل عمل المرأة محور بارز في الكثير من الدراسات الاجتماعية والنفسية، وهذا قد يرجع لمكانة المرأة في المجتمعات، أو قد يرجع لتأثيراتها التي تتجاوز المحال التقني والاقتصادي إلى المجال النفسي والاجتماعي. بالإضافة إلى الجودة والرفاهية التي يسعى لها الشخص العامل بشكل عام والمرأة بشكل خاص، وتأثيرات ذلك الإيجابية والسلبية. وأمام المشاكل والاضطرابات النفسية التي تتعرض لها المرأة حيث حتى الاحصائيات في الكثير من الأحيان تشكل انتشارها النسبة الكبرى لدى المرأة. ومن خلال دراسات الباحثين أمثال جيفري يونج الذي فسّر ذلك بوجود بنى معرفية صلبة وصارمة تترافق مع مشكلات نفسية، وتمخض عن ذلك مصطلح المخططات المعرفية.

من خلال كل ما سبق جاءت الورقة البحثية الحالية للبحث في العلاقة بين جودة الحياة والمخططات المعرفية لدى المرأة من خلال المقارنة بين العاملة وغير العاملة. وسيتم الاعتماد في الدراسة على المنهج الوصفي المقارن بتطبيق مقياس جودة الحياة للشخصية وكذا مقياس المخططات المعرفية المبكرة ليونج (الصورة المختصرة).

الكلمات المفتاحية: جودة الحياة، المخططات المعرفية المبكرة، المرأة العاملة، المرأة غير العاملة، العمل.

STATE AND TENDENCIES OF DEVELOPMENT OF AIR TRANSPORT AS A COMPONENT OF TOURIST INFRASTRUCTURE OF UKRAINE

Associate Professor **Derkach OKSANA**
Taras Shevchenko National University

ABSTRACT

The peculiarities of tourism industry development in the country are revealed. The role of air transport as a component of the country's tourism infrastructure has been determined. Lead companies operating in the national and international markets have been identified. The tendencies of development of aviation transport in order to increase the tourist attractiveness of the country are outlined.

Key words: air transport, airlines, tourism, tourist infrastructure.

Introduction. Today, international tourism is one of the most advanced sectors of the world economy. More and more people travel the world each year, traveling far beyond their home country. Such travel is made possible by the development of air transport, which allows tourists to travel long distances in a short period of time. According to the International Air Transport Association (IATA), the world's airlines have increased transportation by almost 7% in 2018 compared to 2017, to 4.4 billion people. The continuous development of the low-cost segment is noted: 52 out of 290 airlines-members of the association classify themselves as low-costers [1].

According to the International Civil Aviation Organization (ICAO), global demand for air travel will increase by an average of 4-5% annually between 2012 and 2023. The international air transport market is a combination of air transportation options and solvent demand for air transport products that are assigned to a specific place and time by the airlines, and is a unique economic model of the market for transport services with inherent features of monopolistic competition. It is worth noting that this is due to the peculiarities of the functioning of the aviation industry as a whole and the economic attractiveness of this market. This causes a large number of participants at all stages of the transportation process (airports, airlines, airline sales agents, etc.). The largest aviation alliances by 2018 are summarized in Table 1.

Table 1. The world's largest aviation alliances, 2018 *

Name of the aviation alliance	Market share, %
Star Alliance	22
SkyTeam	18,8
Oneworld	15,4
Інші	43,8

* By the author [3,6]

The largest airlines in terms of passenger-kilometers were: American Airlines - 330.6 billion; Delta Airlines - 330 billion; United Airlines - 329.6 billion; Emirates - 302.3 billion; Southwest Airlines - \$ 214.6 billion [6].

The annual ranking of the best airlines of the World Airline Awards 2019, announced by the British research company Skytrax, which is engaged in the monitoring of air transportation, is headed by Qatar Airways. Singapore Airlines moved into second place, third to Japan's ANA All Nippon Airways. Top 10 includes Cathay Pacific Airways, Emirates, EVA Air, Hainan Airlines, Qantas Airways, Lufthansa, Thai Airways. The best lowcosts are named AirAsia, easyJet and Norwegian. Ryanair, flying to Ukraine, took ninth place on the list. Unfortunately, no Ukrainian airline found a place in this rating.

The issues of development of air transport as a component of the tourist industry were given attention by domestic and foreign scientists, in particular: O. Bakaev, I. Yukhnovsky, L. Chernyuk, B. Danylyshyn, E. Pashchenko, V. Ilchuk, J. Deriy, N. Ivanova, O. Jarosz and others.

БИОЛОГИЯ САБАҚТАРЫНДА БИОЛОГИЯЛЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕРДІ ҚОЛДАНА ОТЫРЫП СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ ҚАБІЛЕТТІЛІКТЕРІН ДАМУ ӘДІСТЕМЕСІ.

А.М.Дигарбаева

2 ші курс докторанты, 6D011300-Биология, б.ғ.к.,

профессор м.а. Р.К.Жексембиев

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, б.ғ.к., қауымд.

профессор м.а., Е.А.Кірішібаев

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,

А.А.Ибраимова

Азат орта мектептің биология пәнінің мұғалімі, Алматы қ., Қазақстан

АННОТАЦИЯ

Бұл мақалада зертханалық тәжірибелер арқылы, болашақ биолог мұғалімдердің шығармашылық кәсіби қабілеттіліктерін дамытудың әдістемесі көрсетілді. Мектептерде, жоғарғы оқу орындарында сабақ беру үдересін жоғарғы деңгейге жету мақсатында, зертханалық тәжірибелер негізінде іс-әрекетті *Action Research* әдісі арқылы қолдана білу. Алынған нәтижелерді білім алушылар арасында талдау және алынған нәтижелерді білім қорында пайдалану. Әдебиеттерді қысқаша шолу, топтық салыстыру, мәліметтерді жинау, сыныптағы іс-әрекетті зерттеу жеке санадан тыс талдау сияқты зерттеу тәжірибелеріне қолдану.

Тірек сөздер: зертханалық тәжірибелер, кәсіби қабілеттілік, әдістер, білім алушы.

ANNOTATION

This article describes the methodology for the development of creative professional skills of future biology teachers using laboratory experiments

To be able to use the method of action research, based on laboratory experiments, to achieve a high level of education in schools, universities

Analysis of the results among students, the use of the results in the knowledge base. Application to research experience, such as a brief literature review group comparison, data collection, classroom research, and extraneous analysis. The main tasks are the analysis of practical results, depending on their practical significance

Key words: laboratory experiments, professional competence, student

**ОҚЫТУШЫНЫҢ АРНАЙЫ ҚАБІЛЕТІН ДАМУҒА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ТОЛЕРАНТТЫЛЫҚТЫҢ ӘСЕРІН ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ
ЭКСПЕРИМЕНТТІК ТАЛДАУ**

**THEORETICAL AND EXPERIMENTAL ANALYSIS OF THE INFLUENCE OF
PEDAGOGICAL TOLERANCE ON THE DEVELOPMENT OF SPECIAL ABILITIES OF THE
TEACHER**

G. BOTABAYEV

SILK WAY Халықаралық университеті, Шымкент, Қазақстан

PROF. DR. N. TOKSANBAYEVA

Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан

DR. H. NAUBAYEVA

Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Талдықорған, Қазақстан

N. ZHUBANAZAROVA

4-л-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің философия және саясаттану факультеті жалпы және қолданбалы
психология кафедрасының доценті, Алматы, Қазақстан.

S. USENOVA

Тараз мемлекеттік университеті

АНДАТПА

Мақалада оқытушының арнайы қабілетін дамытудағы педагогикалық толеранттықты қалыптастыру мәселесі қарастырылады. Мақалада осы тұжырымдаманы әртүрлі ғылымдар негізінде түсіндіру барысында сәйкес келмейтіндігін, сондай-ақ қазіргі қоғамдағы оған деген көзқарастың түсініксіз екендігін көрсетеді. Сонымен қатар оқытушының арнайы қабілетін дамытудағы әлеуметтік-мәдени айырмашылықтары үшін толеранттылықтың салдарын түсіндіреді. Оқытушылар арасында толеранттықты қалыптастыру деңгейін зерттеу нәтижелерін, оның көріністерін әртүрлі санаттағы тұлғаларға деңгейінде бөліп көрсетеді, сондай-ақ осы оқытушылар арасындағы толеранттылықты қалыптастыру тәжірибесін сипаттайды.

Кілт сөздері: оқытушы, қабілет, дамыту, қалыптастыру толеранттылық; толерантты қоғам; толеранттылықты қалыптастыру; толеранттылықты қалыптастыру деңгейлері, әлеуметтік-мәдени ортасы, толеранттылық аспектілерін сапалы талдау, толеранттылық жеке қасиет ретінде.

ABSTRACT

The article deals with the issue of tolerance formation in the development of special abilities of the teacher. The article describes the inconsistencies in this concept when interpreted on the basis of different Sciences, as well as the ambiguity of the attitude to it in contemporary society. Also explains the consequences of tolerance for socio-cultural differences in the development of special abilities of the teacher. The level of tolerance formation among teachers reflects the results of the study, its manifestations at the level of different categories of persons, and also characterizes the experience of tolerance formation among these teachers.

Keywords: teacher, abilities, development, tolerance formation; tolerant society; tolerance formation; levels of tolerance formation, social and cultural environment, qualitative analysis of tolerance aspects, tolerance as personal qualities.

MATEMATİK ÖĞRETİMİNDE BİLGİSAYAR TEKNOLOJİLERİ KULLANIMI DERS VERİMLİLİĞİNİN YÜKSELDİLMESİ ARACI OLARAK
USE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN TEACHING MATHEMATICS AS TOOL FOR INCREASING EFFECTIVENESS OF THE LESSON

Doç. Dr. Melahet ABDULLAYEVA
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

ÖZET

Küreselleşen dünyamızda, modern ihtiyaçlara uygun dersin yeniden yapılandırılması, kalitesinin yükseltilmesi çok karmaşık, ama zamanı gelen ve çözülmesi gereken bir konudur. Geleneksel şekilde çalışmaya alışkın olan öğretmenler, aynı zamanda öğrenci gruplarının çalışma yöntemi ve metotlarını tekrar yapıldırmaları, işte konuyu karmaşık yapmaktadır.

Okul ve liselerde öğretilen, öğrencilerin bilimsel yeteneğinin şekillenmesinde, düşüncenin gelişiminde temel öneme sahip derslerden biri matematiktir. Günümüzün matematik öğretmeni öğrencilere bilimin temeline ilişkin derin ve sağlam bilgilerin verilmesinin yanısıra matematiğin makinelerde pratik uygulanmasının yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi gerekiyor. Tüm bunlar matematiğin öğrenilmesine ilişkin çeşitli yöntemlerin uygulanmasına neden oluyor ve işte bunlardan biri de eğitimde bilgisayar teknolojilerinin kullanılması konusudur.

Eğitim sürecinde bilgisayar teknolojilerinin kullanılması, bu tür araçlara öğretilen derslerin öğrencilerin aktivitesini yükselttiğini, dersleri daha ilginç yaptığını, öğrenilen konunun tam algılanmasına ve uzun süre akılda tutulmasına verimli ortam sağladığını bir kez daha teyit etmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin bilgileri algılamasına katkı sağladığı gibi hem de öğretmenin teknik işlevini düşürmektedir. Öğrencilerin aktivite denetimini güçlendirir, sadece statik araç olarak değil, aynı zamanda olayları dinamik açıdan yansıtarak canlandırıyor. Diğer yandan dersi modern, günün ihtiyaçlarından kaynaklanan güncel konularla koordine ediyor, dersler arasında entegrasyonu gerçekleştirme fırsatı veriyor.

Matematik konularının öğretiminde bilgisayar teknolojilerinin uygulanması standartların gerçekleşmesini kolaylaştırır ve aynı zamanda yüksek kaliteli bir sonuç alınır. Geometri konularının öğreniminde bilgisayar teknolojilerinin kullanılması eğitimin görselliğini artırır, öğretim kaynaklarının yanısıra nesne ve süreçlerin modellenmesi, öğretim araçlarının daha kolay algılanması fırsatı verir, öğrencilerin serbest öğrenme aktivitesini yükseldir.

Okullarda matematiğin yanısıra geometrinin öğretiminde bilgisayar kullanımı öğrencilerde dikkat ve sorumluluğu artırıyor, hem de hayat bilgisi ve alışkanlıkların şekillenmesine büyük bir fırsat sunuyor.

Anahtar Kelimeler: Matematik, geometri, dörtgen, eşkenar dörtgen, bilgisayar teknolojileri, uygulama

ABSTRACT

In our globalizing world, reorganizing a class in accordance with present-day requirements and raising its quality is a complicated and pressing issue that has to be definitely solved. It is a complex issue because it is about teacher who are used to apply traditional ways as well as also rebuilding work methods of pupil groups.

Mathematics is one of the subjects that is taught in secondary schools as well as lyceum and plays an important role in developing scientific vision of the pupils. In addition to familiarizing pupils with extensive and robust knowledge on the basics of the science, a math teacher must nowadays expand and extend the practical use of math in technology. All these lead to the application of the various methods in learning math. One of them is the use of computer technologies in teaching.

The experience of using computer technologies in pedagogical process demonstrates that the classes conducted using these methods raises activeness of the pupils, makes the lesson more interesting and effective as well as facilitates the comprehension of the topic and retention in memory a long time. At the same time, it reduces the technical burden of the teachers in addition to helping pupils master the scientific knowledge. It strengthens supervision over student activities, visualizes the events not only in a static form, but also in a dynamic form. On the other side, it adapts the class to the current issues that arise from the demands of the modern day and offers new opportunities by conducting interdisciplinary integration.

The application of computer technologies in teaching math topics enables realization of the standards. At the same time high quality teaching results are obtained. A use of computer technologies in teaching geometry topics increases the clearness of the teaching, creates opportunities for modelling objects and processes, easily mastering the teaching materials and activates independent learning in pupils.

Besides increasing attention and responsibility in pupils, use of computer in teaching math and geometry in secondary schools creates wide range of opportunities for developing vital skills and habits.

Key Words: Mathematics, geometry, quadrangular, rhomb, computer technologies, application